

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

KONYA EKONOMİ
RAPORU
2011

KONYA TİCARET ODASI

DÜNYA EKONOMİSİ

1. GİRİŞ

2008 yılında ABD mortgage kriziyle başlayan küresel dalgalanma, özellikle batık kurtarma operasyonları, verimsizlik sorunları ve gelişmiş ülkelerde krizden çıkış stratejisi olarak uygulanan genişlemeci para politikalarının bir sonucu olarak, 2011 yılında bu kez boyut değiştirerek **küresel borçluluk krizi** olarak tekrar gündeme oturmuştur.

Son bir yıllık dönemde dünya ekonomisinde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki ayrışmanın belirginleştiği, uluslararası ekonomik ve finansal politikalarda tam bir koordinasyonun sağlanamadığı, özellikle bazı gelişmiş ülkelerde hükümetlerin gerekli kararları zamanında alamadığı, küresel ölçekte makroekonomik ve finansal istikrarın sağlanamadığı ve belirsizliklerin artarak sürdüğü bir süreç yaşanmıştır.

Dünya ekonomisinde artan belirsizlik ve olumsuzluklar neticesinde küresel büyüme beklentileri aşağı yönlü revize edilmiştir. Söz konusu gelişmede özellikle bazı Avrupa Birliği ülkelerinin borçlarının sürdürülebilirliğine ve bunun finans sektörüne olası etkilerine dair artan kaygıların yanı sıra ABD'nin ekonomik performansının beklenenin altında kalması etkili olmuştur. Mevcut sorunların kısa vadede aşılabilmesine ve küresel büyümenin yeniden ivme kazanmasına ilişkin belirsizlikler devam etmektedir.

Dünya ekonomisi, küresel aktivitenin zayıflaması ve daha belirsiz hale gelmesi, güven ortamının keskin bir düşüş göstermesi ve azalan risklerin yeniden artması nedeniyle tehlikeli bir safhada bulunmaktadır.

Çözülemeyen yapısal kırılmalıkların yanı sıra, 2011 yılında uluslararası ekonomiyi etkileyen pek çok şok yaşanmıştır. Japonya deprem ve Tsunami felaketiyle sarsılırken, bazı petrol üreten ülkelerde (Libya, Suriye vb.) yaşanan huzursuzluklar giderek artmıştır.

ABD ekonomisinde kamudan özel talebe geçiş durma noktasına gelirken, Euro bölgesi büyük bir finansal kargaşa ile karşılaşmıştır. Portekiz, İrlanda, Yunanistan ve İspanya (PIGS) ülkelerinin kredi notlarının düşürülmesiyle başlayan bu süreç son olarak İtalya'yı da "pençesine" almış, hatta Fransa'nın kredi notunun düşürülme söylentileri, küresel riskin artık AB Bölgesi'nin en gelişmiş ekonomilerini bile önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymuştur. Küresel piyasalar riskli varlıkların elden çıkarılması yönündeki güçlü eğilim nedeniyle zarar görürken, bu olumsuzlukların reel ekonomi üzerindeki yayılma etkileri giderek artmıştır. Özellikle bankalar riskli varlıkların çoğunu ellerinde tutmaları nedeniyle reel sektöre yönelik sundukları kredi miktarını azaltma eğilimine gitmişlerdir.

Krizin vurduğu gelişmiş ülkeler yapısal sorunlar ile karşı karşıya kalırken, bu sorunların çözümünün beklentilerin ötesinde zor ve karmaşık olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu ülkelere yönelik beklentiler zayıf kalırken, inişli çıkışlı bir genişleme öngörülmektedir.

Yükselen piyasa ekonomilerine yönelik tahminlerde ise büyümenin oldukça güçlü kalacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte özellikle daraltıcı politikalar ve zayıf dış talep nedeniyle yükselen piyasa ekonomilerinde belirsizlik hâkimdir.

2. GENEL GÖRÜNÜM

2011 yılının ortalarından itibaren ekonomik görünümün bozulmasının başlıca nedenleri;

- Başta Euro Bölgesi çevre ülkeleri olmak üzere gelişmiş ülkelerde artan kamu borçlarının sürdürülebilirliği ile ilgili risklerin merkez ülkelere yayılma eğilimi,
- Bankacılık ve finans kesiminde yaşanan sorunlar,
- Piyasalar üzerinde artan baskı,
- ABD ekonomisinde beklenenden düşük gerçekleşen büyüme,
- İstihdamda yeterli iyileşme sağlanamaması,
- Yüksek kamu borçları ve bütçe açıkları,
- Borçlanma limitine ulaşılması
- Karar alma süreçlerinde yaşanan gecikmeler, olarak sıralanabilir.

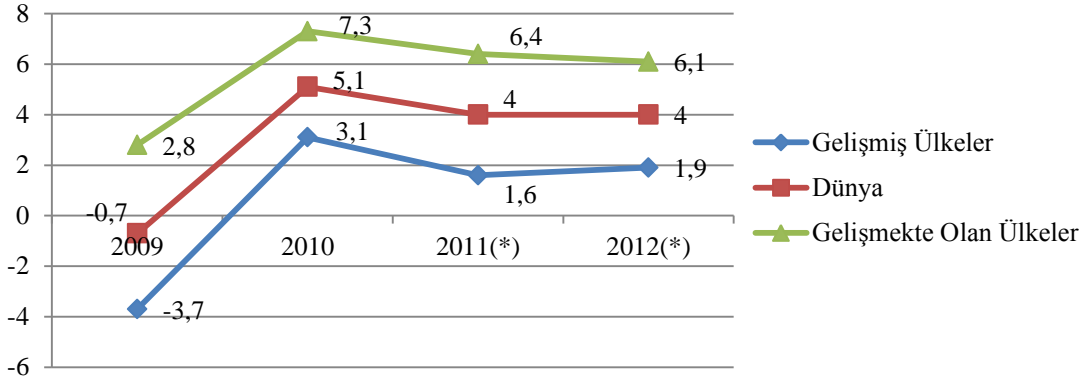
Ayrıca ABD'nin tarihinde ilk kez kredi notunun düşürülmesi ve güçlü bir orta vadeli mali konsolidasyon planının ortaya konamaması gibi etkenler, piyasalarda güven ortamını zedelemiş ve önümüzdeki döneme ilişkin büyüme beklentilerinin düşmesine neden olmuştur.

2011 yılının ilk aylarında enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan yüksek oranlı artışlar, Mart ayında Japonya'da yaşanan üçlü felaketin (deprem, Tsunami, nükleer sızıntı) tedarik zincirine olumsuz yansımaları, 2010 yılı sonlarından itibaren Orta Doğu ve Kuzey Afrika (ODKA) bölgesinde yaşanan siyasi çalkantılar da dünya ekonomisinde görünümün bozulmasını etkileyen diğer önemli gelişmelerdir.

Bu gelişmeler sonucu, Uluslararası Para Fonu (IMF) 2011 yılında dünya ekonomik görünümüne ilişkin tahminlerini artan riskler nedeniyle iki kez aşağı yönlü güncellemiştir. 2009 kriz yılında %0,7 oranında daralan dünya ekonomisi, özellikle gelişmekte olan ülkelerin olumlu katkısıyla 2010 yılında %5,1 oranında büyümüştür. Gelişmekte olan ülkelerin etkisiyle Dünya GSYİH büyümesinin 2010'daki %5'ler seviyesinden ılımlı bir düşüşle 2012'de %4'ler civarında gerilemesi beklenmektedir.

Gelişmiş ekonomilerde ise GSYİH'nın 2011'de %1,5, 2012'de %2 oranında büyümesi öngörülmektedir. Gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında ise 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin büyüme tahminleri sırasıyla %6,4 ve %6,1'dir.

BÜYÜME (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü; Eylül 2011

* Tahmini

Gelişmiş ülkelere ilişkin büyüme görünümünün zayıflamasının ticaret ve finansman kanalıyla yükselen ve gelişmekte olan ülkelere de yansıtacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca, emtia fiyatlarındaki artış ve dalgalı seyir ile birlikte, artan enflasyon baskısını azaltmaya yönelik uygulanan para ve maliye politikaları gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyümeyi 2010 yılına kıyasla yavaşlatacaktır.

Bu çerçevede, yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerin 2011 yılında yüzde 6,4 ve 2012 yılında yüzde 6,1 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. 2011 ve 2012 yılları için sırasıyla Çin'in yüzde 9,5 ve yüzde 9, Hindistan'ın ise yüzde 7,8 ve yüzde 7,5 oranında büyümesi beklenmektedir.

Bu gelişmeler sonucunda Haziran ayında yapılan tahminlerle karşılaştırıldığında, Eylül ayında dünya ekonomisinin büyüme tahmini 2011 yılı için yüzde 4,3'ten yüzde 4'e, 2012 yılı için ise yüzde 4,5'ten yüzde 4'e inmiştir.

2010 yılında yavaş bir iyileşmenin gerçekleştiği G7 ülkeleri ekonomilerinin 2011 ve 2012 yıllarında küresel büyümenin %34'ünü oluşturması öngörülmektedir. Diğer yandan 2010 yılında küresel GSYİH'nin %17'sini oluşturan BRIC ekonomilerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin), 2011 ve 2012 yıllarında dünya GSYH'sinde yaşanacak büyümenin %40'ını oluşturması beklenmektedir.

TABLO 1. Dünya Ekonomisinde Temel Göstergeler (%)

	GERÇEKLEŞEN			TAHMİNİ		
	2009	2010	2011(1)	2011(2)	2011(3)	2012
Büyüme						
Dünya Hasılası	-0,7	5,1	4,4	4,3	4,0	4,0
Gelişmiş Ülkeler	-3,7	3,1	2,4	2,2	1,6	1,9
ABD	-3,5	3,0	2,8	2,5	1,5	1,8
Japonya	-6,3	4,0	1,4	-0,7	-0,5	2,3
Euro Bölgesi	-4,3	1,8	1,6	2,0	1,6	1,1
Almanya	-5,1	3,6	2,5	3,2	2,7	1,3
Gelişmekte Olan Ülkeler	2,8	7,3	6,5	6,6	6,4	6,1
Afrika (Sahra Altı)	2,8	5,4	5,5	5,5	5,2	5,8
Orta ve Doğu Avrupa	-3,6	4,5	3,7	5,3	4,3	2,7
Bağımsız Devletler Topluluğu	-6,4	4,6	5,0	5,1	4,6	4,4
Rusya	-7,8	4,0	4,8	4,8	4,3	4,1
Gelişen Asya	7,2	9,5	8,4	8,4	8,2	8,0
Çin	9,2	10,3	9,6	9,6	9,5	9,0
Hindistan	6,8	10,1	8,2	8,2	7,8	7,5
Latin Amerika	-1,7	6,1	4,7	4,6	4,5	4,0
Brezilya	-0,6	7,5	4,5	4,1	3,8	3,6
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	2,6	4,4	4,1	4,2	4,0	3,6
Dünya Ticaret Hacmi	-10,7	12,8	7,4	8,2	7,5	5,8
Mal ve Hizmet İthalatı						
Gelişmiş Ülkeler	-12,4	11,7	5,8	6,0	5,9	4,0
Gelişmekte Olan Ülkeler	-8,0	14,9	10,2	12,1	11,1	8,1
Tüketici Fiyatları (Yıllık Ortalama)						
Gelişmiş Ülkeler	0,1	1,6	2,2	2,6	2,6	1,4
ABD	-0,3	1,6	2,2	-	3,0	1,2
Euro Bölgesi	0,3	1,6	2,3	-	2,5	1,5
Gelişmekte Olan Ülkeler	5,2	6,1	6,9	6,9	7,5	5,9
İşsizlik Oranı						
Gelişmiş Ülkeler	8,0	8,3	7,8	-	7,9	7,9
ABD	9,3	9,6	8,5	-	9,1	9,0
Euro Bölgesi	9,6	10,1	9,9	-	9,9	9,9
Genel Devlet Bütçe Dengesi / GSYH						
ABD	-12,8	-10,3	-10,8	-	-9,6	-7,9
Euro Bölgesi	-6,3	-6,0	-4,4	-	-4,1	-3,1
Genel Devlet Brüt Borç Stoku/GSYH						
ABD	85,2	94,4	99,5	-	100,0	105,0
Euro Bölgesi	79,7	85,8	87,3	-	88,6	90,0
Ortalama Petrol Fiyatları (\$ /Varil)	61,7	79,0	107,2	106,3	103,2	100,0

Kaynak: (1) IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Nisan 2011

(2) IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Haziran Güncellemesi 2011

(3) IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Eylül 2011

Eylül ayında dünya ekonomisi için öngörülerde bulunan IMF'den sonra kısa adı OECD olan Ekonomik ve Kalkınma İşbirliği Örgütü de Kasım ayında dünya ekonomisinin 2012 öngörülerini açıklamıştır. 34 gelişmiş ve gelişmekte olan (yükselen) ülkenin üyesi olduğu OECD, son raporunda üyelerinin 2012 yılında ancak yüzde 1,6 büyüme gerçekleştirebileceklerini öngörmektedir. 2009 kriz yılında yüzde 4'e yakın daralan OECD üyeleri 2010 yılında yüzde 3'e yakın büyüme ile toparlanmışlardır. OECD üyelerinin 2011'i ancak yüzde 2 büyüme ile kapatacakları, 2012 büyümesinin ise daha da tempo kaybedeceği öngörülmektedir.

TABLO 2. OECD'nin 2012 Öngörülleri (%)

	BÜYÜME	BÜTÇE AÇIĞI/GSYİH	CARİ AÇIK/GSYİH
OECD	1,6	-5,9	-0,4
Euro Bölgesi	0,2	-2,9	0,6
ABD	2,0	-9,3	-2,9
Japonya	2,0	-8,9	2,2
Almanya	0,6	-1,1	4,9
Fransa	0,3	-4,5	-2,2
İngiltere	0,5	-8,7	0,1
İtalya	-0,5	-1,6	-2,6
İspanya	0,3	-4,4	-2,3
Yunanistan	-3,0	-7,0	-6,3
Portekiz	-3,2	-4,5	-3,8
İrlanda	1,0	-8,7	1,7
Brezilya	3,2	-2,8	-2,2
Hindistan	7,5	-6,3	-2,1
Rusya Federasyonu	4,1	0,7	4,0
Çin	8,5	-1,5	2,6
Türkiye	3,0	-2,4	-8,0

Kaynak: OECD Ekonomik Görünüm Raporu, Kasım 2011

3. GELİŞMİŞ EKONOMİLER

2011 yılının ilk yarısından itibaren küresel piyasalarda belirsizlik ve aşağı yönlü riskler giderek artmıştır. Gelişmiş ülkelerde mali ve finansal sorunlara yönelik alınan tedbirlerin yetersiz kalması ile geleceğe yönelik belirsizliklerin iç talebi daraltması sonucunda ikinci çeyrekte itibaren ekonomik büyümede yavaşlama yaşanmıştır.

OECD tarafından açıklanan en güncel bileşik öncü gösterge verileri¹ dünyanın önde gelen ülkelerinde ekonomik görünümdeki olumsuzluğun devam ettiğini, Japonya dışındaki bütün ülkeler için öncü göstergelerin ekonomik aktivitede orta dönemde yavaşlamaya işaret ettiğini göstermektedir.

TABLO 3. Belli Başlı Gelişmiş Ülkelerin Belirli Ekonomik Oranları (%)

	GSMH			Tüketici Fiyatları			Cari İşlemler Dengesi			İşsizlik		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Gelişmiş Ülkeler	3,1	1,6	1,9	1,6	2,6	1,4	-0,2	-0,3	0,1	8,3	7,9	7,9
ABD	3,0	1,5	1,8	1,6	3,0	1,2	-3,2	-3,1	-2,1	9,6	9,1	9,0
Euro Bölgesi	1,8	1,6	1,1	1,6	2,5	1,5	-0,4	0,1	0,4	10,1	9,9	9,9
Japonya	4,0	-0,5	2,3	-0,7	-0,4	-0,5	3,6	2,5	2,8	5,1	4,9	4,8

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü; Eylül 2011

* 2010 yılı oranları gerçekleşen, 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin oranlar ise tahminidir.

3.1. ABD

2008 küresel mali krizi ile büyümenin durması ABD'nin borç yapısındaki sorunları gün yüzüne çıkarmıştır. O günden bu yana meydana gelen artışla ABD'nin borçları yıllık toplam gelirene eşitlenmiş ve mevcut yasal çerçevede borçlarını çevirebilme olanağı kalmamıştır. Borçlanma limitinin yükseltilmesinin zorunluluk haline gelmesine rağmen Demokratlar ile Cumhuriyetçiler alınacak tedbirler konusunda hızla uzlaşamamaları üzerine Standart and Poors Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşu, borçlanma limitinin derhal yükseltilemeyeşini siyasal engeller nedeniyle borç çevirme yeterliliğinde belirsizlik olarak yorumlayıp ABD'nin kredi notunu düşürmüştür.

2011 yılının ilk yarısında ABD ekonomisinde büyümenin beklenenden düşük gerçekleşmesi, istihdamda yeterli iyileşme sağlanamaması, borçlanma limitine ulaşılması, yüksek kamu borçları ve bütçe açıkları, karar alma süreçlerinde yaşanan gecikmeler, bankacılık kesiminde yaşanan problemlerin devam etmesi, ABD'nin tarihinde ilk kez kredi notunun düşürülmesi ve güçlü bir orta vadeli mali konsolidasyon programını ortaya koyamaması gibi etkenler piyasalarda güven ortamını zedelemiş ve önümüzdeki döneme ilişkin büyüme beklentilerinin düşmesine neden olmuştur.

2011 yılının ilk altı ayında sadece yüzde 0,9 oranında büyüyen ABD ekonomisi, güçlü tüketici harcamaları ve büyük işletme yatırımlarına paralel olarak 2011 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 2,5 oranına büyümüştür. Bu büyüme oranı resesyon endişelerini kısmen azaltsa da ülkede yüzde 9,1 seviyesindeki yüksek işsizlik oranını aşağı çekmek için ihtiyaç duyulan büyüme oranı seviyelerinde epey uzakta bulunmaktadır.

¹OECD Bileşik Öncü Göstergeler Bülteni, Ekim 2011

ABD Merkez Bankası (FED) 2011 yılı Haziran ayında yüzde 2,5 olan 2011 yılı ABD ekonomisi büyüme tahmini, Eylül ayında yüzde 1,5'e, 2012 yılı büyüme tahmini de yüzde 2,7'den yüzde 1,8'e indirmiştir.

Büyüme beklentilerini düşürürken, işsizlik tahminlerini ise yükselten FED, bu yılın son çeyreğinde yüzde 9,0-9,1 olacağı öngörülen işsizlik oranının 2012'de de yüzde 8,6 seviyesinde gerçekleşeceğini tahmin etmektedir. İşsizlik oranının 2013'de de yüzde 8,0'e gerilemesini bekleyen FED, 2014 yılında ise işsizlik oranının yüzde 6,8-7,7 arasında olacağını öngörmektedir.

2011 yılında finansal kriz ve ABD'nin kırılgan ekonomik koşulları hükümetin harcamalarının artmasına yol açarken, vergi gelirleri beklentileri karşılamamıştır. Bu ise hükümetin borçlanma oranını artırarak bütçe açığının büyümesine sebep olmuştur.

3.2. Euro Bölgesi

2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizin ikinci dalgasından en çok etkilenen bölge, dünyanın gelişmiş ekonomilerini içinde barındıran Euro Bölgesi olmuştur. Euro bölgesinde, Yunanistan başta olmak üzere borç batağındaki ülkelerin ayakta kalmasına ve krizin büyük ekonomilere yayılmamasına çalışılmaktadır. Borç krizinin kapsamlı bir bankacılık krizine dönüşmemesi, önemli mücadele alanlarından biridir. Böyle bir krizin, borç yükü altındaki diğer Avrupa ülkelerini de esir alabileceği ve sadece bölgeyi değil bütün dünyayı ekonomik çalkantıya sürükleyebileceği endişesi giderek artmaktadır. Bu süreçte Avrupa Birliği, iflasa sürüklenen ülkeleri düşük faizli, uzun vadeli kredilerle desteklemek için ileri sürdüğü şartlarla adeta onların IMF'si haline gelmiştir.

Bu dalganın bir kaç ülke ya da AB ile sınırlı kalmayacağı sürecin başında aşağı yukarı belliydi. İlk sıradaki küçük ülke ekonomilerinin inşası yeterince önemsenmemiş, etkisini sınırlandıracak biçimde desteklenmeleri yeterli sayılmıştı. Ancak Yunanistan, İspanya, İtalya'nın sorunlu ülkeler zincirine eklenmesiyle sorunun boyutu değişmiştir. Borçları toplam gelirlerini çok aşan bu ülkelerin ödeme gücünü yitirmeleri, büyük miktarda borçlu oldukları Fransız, Alman bankalarını sarsmıştır. AB Merkez Bankasının elindeki tahvilleri değersiz kâğıda dönmüştür.

Yunanistan'daki krizin derinleşmesi ve İtalya ile İspanya'yı tehdit etmesi nedeniyle Euro Bölgesinin ekonomik iyileşmesine olan güven ciddi bir şekilde sarsılmıştır. Euro Bölgesi ekonomisinin yılın 3. çeyreğinde yüzde 0,2 büyüdüğü açıklanmıştır. Büyümede etkin ülkeler ise Almanya ve Fransa olmuştur. Ancak ekonomistler özellikle üye ülkelerde ardarda kemer sıkma önlemleri alınırken, bölge ekonomisinin bir gerilemenin eşiğinde olduğu konusunda büyük ölçüde hemfikirdir.

Avrupa'nın en büyük ekonomisine sahip olan Almanya, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,5 oranında büyümüştür. Ülke ekonomisinin söz konusu dönemde büyümesinde hanehalkı tüketim harcamalarındaki artış etkili olmuştur. Almanya'nın GSYH'si üçüncü çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 2,6 artış

kaydetmiştir. Daha önce yüzde 0,1 büyüme olarak açıklanan ikinci çeyrek verisi yüzde 0,3 büyüme olarak revize edilmiştir. Ekonomistler, Almanya ekonomisinin, Euro Bölgesi'ndeki borç krizi nedeniyle yılın dördüncü çeyreğinde daralacağını tahmin etmektedir.

Euro Bölgesi'nin bir diğer büyük ekonomisi Fransa ise, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,4 oranında büyümüştür. Tüketim harcamaları, üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,3, yatırımlar ise yüzde 1,4 artış göstermiştir. Fransa'nın ithalatı söz konusu dönemde yüzde 0,3, ihracatı da yüzde 0,7 artmıştır. Daha önce yüzde 0 büyüme olarak açıklanan ikinci çeyrek büyüme verisi yüzde 0,1 gerileme olarak revize edilmiştir. Fransa ekonomisinin yılın tamamında yüzde 1,7 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Avrupa'da finans sektörü ile ilgili endişelerin giderilememesi ve kamu borçlarının sürdürülebilirliği ile ilgili risklerin çevre ülkelerden merkez ülkelere yayılma eğilimi nedeniyle, **Euro Bölgesi büyüme tahmini** 2011 yılı için yüzde 2'den yüzde 1,6'ya, 2012 yılı için ise yüzde 1,7'den yüzde 1,1'e revize edilmiştir.

Euro alanının büyük ekonomileri olan İtalya ve İspanya'nın 2012 yılında da sorun yaşamaya devam etmesi beklenmektedir. OECD, İtalya'nın kemer sıkma politikaları ile 2012'de yüzde 0,5 küçüleceğini ama bütçe açığını da yüzde 1,6'ya düşüreceğini öngörmektedir. Bir başka kemer sıkın ülke İspanya'nın ise yüzde yarımından az büyüyeceğini ama bütçe açığını yüzde 4,4'e indireceğini öngören OECD, bu ülkedeki yüzde 23 oranındaki işsizlik için hiç ümit vermemektedir. Bu ligin en dibindeki takımı Yunanistan için ise 2011'de yüzde 6 küçülmenin ardından 2012 için de yüzde 3 küçülme beklenmektedir. Portekiz ve İrlanda'nın da sorun olmayı sürdürecekleri öngörülmektedir.

Başta Yunanistan, İrlanda ve İtalya olmak üzere AB çevre ülkelerinde yaşanan yüksek oranlı borçlar ve bozulan mali yapı nedeniyle Euro bölgesinde 2010 yılında yüzde 6'ya ulaşan genel devlet bütçe açığının GSYH'ya oranının, alınan önlemlerin etkisiyle 2011 yılında yüzde 4,1'e, 2012 yılında yüzde 3,1'e ve 2016 yılında yüzde 1,3'e gerileyeceği tahmin edilmektedir. AB ülkeleri arasında önemli farklılıklar olmakla birlikte, Euro Bölgesi genelinde 2011 yılında genel devlet brüt borç stokunun GSYH'ya oranının yüzde 88,6, 2012 yılında yüzde 90 ve 2016 yılında ise yüzde 86,6 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Almanya ve Fransa'nın yoğun çabaları ile pek çok Euro Bölgesi ülkesinde hükümetlerin değişmesine ve teknokrat hükümetlerin kurulmasına yol açan kriz çözümlenmeye çalışılmaktadır. Bundan iki yıl önce PIIGS ülkeleri (Portekiz, İrlanda, İtalya, Yunanistan ve İspanya) olarak isimlendirilen ve Avrupa'yı vuran krizde kapıları çalınan ülkelerin tamamında iktidar değişiklikleri gerçekleşmiştir. Portekiz, İrlanda ve İspanya'da seçim yoluyla iktidar değişiklikleri yaşanırken, Yunanistan ve İtalya için teknokratların iktidarı söz konusudur.

Euro Bölgesi'nde yaşanan kriz artık yalnızca PİİGS ülkelerini ilgilendirmemektedir. Ufak bir sorun gibi görünürken müdahalenin zamanında yapılmaması sebebiyle genel bir soruna dönüşmüştür. Avrupa Bölgesi'nin üçüncü büyük ekonomisi kabul edilen İtalya'nın bu süreci atlattırmaması Avrupa açısından yeni felaketlerin habercisi olacaktır.

Soruna çözüm bulmak amacıyla başını Fransa'nın çektiği bazı Birlik ülkeleri, Avrupa Merkez Bankasının zor durumdaki üye ülkelere kredi açmasını ve borç alımının tek tek ülkelerin hazine bonolarının değil ortak Avrupa devlet tahvillerinin satışıyla yapılmasını önermektedir. Almanya Başbakanı Merkel ise Almanya'nın ekonomisi daha zayıf Avrupa ülkelerine daha çok destek vermesini gerektireceği için bu iki öneriye de karşı çıkmaktadır. Avrupa'daki siyasi irade eksikliği, enflasyonun en önemli sorun olması ve ülkelerin mali bütçe ve politikalarının daha fazla müdahaleye açık hale gelmesi riski sebebiyle bu önerinin şimdilik uzak bir ihtimal olarak görüldüğü söylenebilir.

Sorunlu ülkelerin Euro'dan çıkarak, devalüasyona gitmesi seçeneği ise ciddi bir enflasyon sorununa sebep olabilir. Son seçenek ise sorunlu ülkelerde mali sıkılaştırma paketlerinin güçlü iradeyle uygulanmasıdır. Bu durumda, küresel ekonomik yavaşlamanın daha da keskinleşmesi olasıdır.

3.3. Japonya

Japon ekonomisi, bu yılın üçüncü çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1,5 büyüyerek, Mart ayında yaşanan deprem ve Tsunami felaketinin ardından girdiği resesyona geride bırakmıştır. Üç çeyrek üst üste daralan ekonomi, Temmuz-Eylül dönemini kapsayan üçüncü çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6 oranında büyüme kaydederek, durgunluktan çıkmıştır.

Ülkenin gayrisafi yurt içi hasılasında (GSYH) üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre ise yüzde 1,5 oranında artış görülmüştür.

Japonya'nın, önde gelen sanayileşmiş ülkeler arasında en hızlı büyümeye ulaşmasında, deprem sonrası bozulan tedarik zincirinin şirketler tarafından onarılmasıyla sağlanan güçlü ihracat ve tüketim rol oynamıştır. Ülkenin ihracatı 30 Eylül'de sona eren çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,2, tüketim harcamaları ise yüzde 1 artmıştır.

Ancak dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olan Japonya, yine de Euro Bölgesi borç krizi, Tayland'da yaşanan sel felaketinin arz zincirinde yol açtığı aksamalar ve yenin dolar karşısında rekor düzeyleri gören yükselişinin yarattığı zorluklarla karşı karşıya bulunmaktadır.

Diğer yandan gelişmiş ülkeler arasında en yüksek kamu borcuna sahip Japonya'nın borç oranı gayri safi yurtiçi hasılanın yaklaşık iki katına ulaşmış durumdadır. Bu nedenle de uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Ağustos ayında Japonya'nın "Aa2" olan uzun vadeli kredi notunu bir basamak düşürerek "Aa3"e çekmiş, not görünümünü ise "durağan" olarak belirlemiştir. Diğer bir uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu olan S&P de Japonya'da Başbakan Noda liderliğindeki hükümetin kamu borç yükü ile başa

çıkma ile ilerleme gösteremediğini belirterek, ülkenin kredi notunu düşürebileceğine yönelik bir işaret vermiştir. Avrupa'daki kamu borç sıkıntılarının, ticaret akışını etkileyerek, hisse senedi ve döviz kurlarında dalgalanmalara yol açarak Japon ekonomisine dolaylı yoldan zarar verebileceği öngörülmektedir.

4. YÜKSELEN PİYASALAR VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

TABLO 4. Belli Başlı Gelişmekte Olan Ülkelerin Belirli Ekonomik Oranları (%)

	GSMH			Tüketici Fiyatları			Cari İşlemler Dengesi			İşsizlik		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Çin	10,3	9,5	9,0	3,3	5,5	3,3	5,2	5,2	5,6	4,1	4,0	4,0
Hindistan	10,1	7,8	7,5	12,0	10,6	8,6	-2,6	-2,2	-2,2
Rusya	4,0	4,3	4,1	6,9	8,9	7,3	4,8	5,5	3,5	7,5	7,3	7,1
Brezilya	7,5	3,8	3,6	5,0	6,6	5,2	-2,3	-2,3	-2,5	6,7	6,7	7,5

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü; Eylül 2011

* 2010 yılı oranları gerçekleşen, 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin oranlar ise tahminidir.

4.1. Çin

Çin ekonomisi son yıllarda çok güçlü büyüme oranlarına ulaşmıştır. Çin ekonomisi 2011 yılında birinci çeyrekte yüzde 9,7, ikinci çeyrekte yüzde 9,5, üçüncü çeyrekte ise bir önceki yıla oranla yüzde 9,1 oranında büyümüştür. Böylece Çin ekonomisi yılın ilk üç çeyreğinde yüzde 9,4 büyümüştür. Yaratılan gayri safi yurtiçi hâsıla 30 trilyon 340 milyar yuan olmuştur. Cari döviz kuruyla ifade etmek gerekirse, üç çeyrekte 4 trilyon 770 milyar dolar katma değer yaratılmıştır.

Mevcut ortalama büyüme hızı esas alınır, 2011 yılında, Çin ekonomisi 6.4 trilyon dolara genişleyecek ve 2015'te 10 trilyon dolar barajını aşacaktır. Geçen yıl 14 trilyon dolar hâsıla üreten ABD ise, 2015 yılında 17 trilyon dolarlık büyüklüğe erişecektir. Mevcut şartlar altında, Çin'in en geç 20 yıl içinde Amerikan ekonomisini yakalayacağı düşünülmektedir.

Ancak hızlı büyüme, bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Çin Merkez Bankası'nın enflasyon hedefi yüzde 4 olmasına rağmen Eylül ayında enflasyon yüzde 6,1 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca ülkede bir "varlık balonu" oluşması riskinden söz edilmektedir.

Çin hükümeti ekonomik büyümeyi teşvik etmek ve enflasyonu dizginlemek arasındaki ilişkiyi belli bir seviyede tutmaya çalışmakta ve enflasyonu kontrol altına alabilmek için bütün enstrümanları kullanmaktadır. Çinli yetkililer kredi piyasasında daralma yaratarak emlak fiyatları ve enflasyondaki artışı dizginlemeye çalışmaktadır. Geçen yıl içinde Merkez Bankası faiz oranlarını beş kez yükseltmiştir. Merkez Bankası, bankaların kredi verme kapasitelerini düşürmek için rezerv oranlarını da artırmıştır.

Ekonomi uzmanları bu önlemlerin fiyat artışlarının kontrol altına alınmasına yardımcı olurken büyümeyi de yavaşlattığını belirtmektedir. Bu kapsamda hükümetin enflasyonu dizginleme önlemleri nedeniyle büyüme, bir önceki üç aylık döneme göre hız kesmiştir

ABD'nin ardından dünyanın ikinci en büyük ekonomisi olan Çin ekonomisinin ABD ekonomisindeki yavaşlama ve Avrupa'daki borç krizinden olumsuz etkileneceği öngörülmektedir. Nitekim ülkenin en büyük ticaret ortağı Avrupa Birliği borç krizinin ortasındadır. ABD'de durgunluk endişeleri dinmemiştir. Dünya ekonomisi ikinci bir durgunluk riskiyle başa çıkmaya çalışmaktadır. Bu çerçevede Avrupa Birliği'nde yaşanan çalkantılar yüzünden azalan dış talep Çin'in ihracatında yavaşlamaya yol açmış ve Çin'in net ihracatı son ayların en düşük seviyesine gerilemiştir. Çin Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, ilk 9 aylık periyotta dış ticaret hacmi 2,6 trilyon dolara ulaşan ülkenin, 2011 yılının ilk 9 ayında ihracat %21, ithalat %26 artmış, net ihracat rakamı ise %10 gerilemiştir.

Yine de her şeye rağmen, dünya küresel krizin derinliklerinde can simidi ararken Çin'in ihracat rakamındaki %20'nin üzerindeki artış oldukça dikkat çekicidir. Burada asıl soru şudur: Çin, ithalat rakamındaki artış kadar ihracat yapamamaya başlarsa ne olur? Net ihracat rakamı eksiye döndüğü zaman, Çin'deki büyüme belirgin biçimde yavaşlayacaktır. Uzmanlara göre bu çok "olası olmayan" bir durum da değildir. Çünkü ara malları kenara bırakırsak, kalabalık nüfusun enerji vb. gibi temel ihtiyaçları ve teknolojik ihtiyaçları ithalatın en önemli unsurlarını oluşturmaktadır.

4.2. Hindistan

Asya'nın üçüncü büyük ekonomisi olan Hindistan'da büyüme oranı, küresel ekonomik koşulların kötüleşmesi ve ülkenin sıkı para politikasının etkisiyle iki yıldan uzun zamandır ilk kez ikinci çeyrekte yüzde 6,9 ile yüzde 7'nin altında kalmıştır. Ülkenin yılın ilk çeyreğinde yüzde 7,2 artan sanayi üretimi de, ikinci çeyrekte yalnızca yüzde 2,7 artış göstermiştir. Son altı çeyrektir sergilediği performansın altında kalan büyüme hızı, faiz oranlarındaki artışın ve küresel yavaşlamanın Asyalı devi etkilemeye başladığını göstermektedir.

Alım gücü açısından Dünya'nın 4. büyük ekonomisi sayılan Hindistan'da ekonomik büyüme oranının düşmesi sonucu, yabancı yatırımcıların ülkeye yatırımları azalmıştır. Oysa Hindistan ekonomisinin büyümesini sağlayan en önemli etken yabancı sermaye yatırımlarıdır.

Ekonomik büyüme oranında görülen yavaşlamada, Hindistan Merkez Bankası (RBI), izlediği sıkı para politikası nedeniyle ciddi eleştirilere maruz kalmaktadır. Hindistan Merkez Bankası (RBI), yüzde 10 seviyelerine ulaşan enflasyonla mücadele etmek için yaklaşık bir buçuk yılda gösterge faiz oranını 13 kez yükseltmiştir. Hindistan Merkez Bankası (RBI) ve Hindistan Maliye Bakanlığı, sert politikaların ekonomik büyüme için elzem olduğunu savunmaktadır.

Bununla birlikte RBI, iş dünyasından gelen yoğun baskılar karşısında yılsonuna kadar politika faizinde yeni bir artırım öngörülmediğini açıklamıştır. Faiz artırımının, Brezilya, Türkiye ve Endonezya gibi diğer gelişen piyasa ülkelerinin küresel yavaşlama beklentisiyle faiz indirimleri yaptıkları bir dönemde gelmesi nedeniyle de dikkat çekicidir.

4.3. Rusya

Rusya, uluslararası alanda güçlü bir aktör olmasının yanı sıra, özellikle 2008’de yaşanan küresel bazlı ekonomik krizden sonra, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde yaşanan şiddette bir ekonomik kriz ile karşı karşıya kalmamıştır.

Bununla birlikte Rusya, bugün AB ülkeleri için ekonomik alanda önemli bir yardımcı konumundadır. Rusya’nın AB ülkelerinde yaşanan ekonomik krize karşı 10 Milyar dolar civarında destek sağlayacağını ve Güney Kıbrıs Rum kesimine 2.5 milyar Euro kredi vereceğini açıklaması bu durumun bir göstergesidir. Ayrıca Rusya, son yıllarda Avrupa’da yaşanan Euro krizi nedeni ile bazı sorunlar yaşamakla birlikte, her fırsatta olası bir küresel krize karşı hazırlıklı olduklarının vurgusunu yapmaktadır.

Rusya 2011 yılının ilk 10 ayında yüzde 4,3 oranında büyümüştür. Gayrisafi yurtiçi hasıladaki artış bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 4,1, ikinci çeyrekte yüzde 3,4, üçüncü çeyrekte yüzde 5,1 olarak kaydedildi. Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanlığı’nın gayrisafi yurtiçi hasıladaki artış beklentisi 2011 için yüzde 4,1, 2012 için ise yüzde 3,7’dir.

Rusya bu büyüme hızı ile G8 ülkeleri arasında en hızlı büyüyen ülke olurken, gelişmekte olan ülkelere Çin ve Hindistan’ın ise çok gerisinde kalmıştır.

Rus ekonomi uzmanları, piyasaların ve ekonominin Avrupa’daki krize endekli olduğunu ifade ederek, Avrupa Bölgesindeki durumun kötüleşmesi halinde Rusya’daki büyüme oranlarının daha düşük gerçekleşeceğini öngörmektedir.

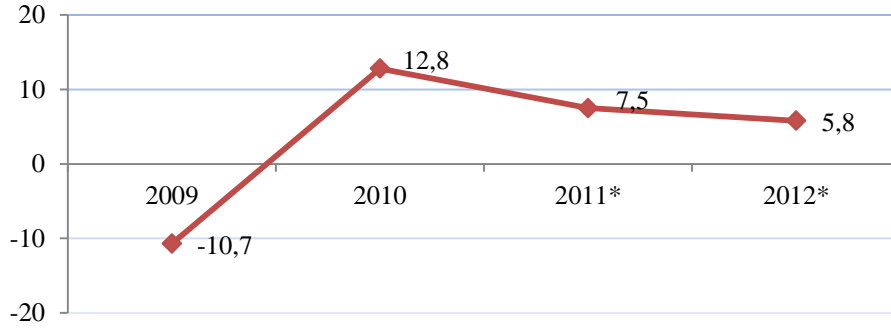
Diğer taraftan, Rusya Başbakanı Putin AB’ye alternatif bir oluşum olan Avrasya Birliği’nin teorik temellerini atmıştır. **Avrasya Birliği** ilk olarak ekonomik bir ortaklığı öngörmüştür. Bunun da ilk adımı Kazakistan, Belarus ve Rusya arasında Gümrük Birliği’nin kurulması ile atılmıştır. Böylece Avrasya Birliği’nin oluşum süreci başlatılmıştır. Avrasya Birliğini hayata geçiren Avrasya Ekonomik Komisyonu’nun kurulması ile birlikte Rusya Eski Sovyet Bölgesinde AB tarzında bir uluslar üstü yapının ve ekonomik entegrasyonun önünü açmıştır. Bu bağlamda Rusya, Kazakistan ve Belarus Avrasya Ekonomik Komisyonunu kurarak, önümüzdeki dönem içerisinde Birliğe yeni katılımların da gerçekleşmesi ile AB’ye Avrasya bölgesinde güçlü bir rakip olmanın ilk adımını atmışlardır. Rusya’nın ekonomik anlamda bu gelişimi, olası bir küresel bazlı ekonomik krizde Rusya’nın etkilenmesini minimum seviyeye indirebilir.

5. KÜRESEL TİCARET

Küresel krizin etkisiyle 2009 yılında %10,7 oranında daralan dünya ticaret hacmi, 2010 yılında %12,8 ile bir önceki yıldaki kaybı telafi ederek artıya geçmiştir. Dünya ticaret hacmine yönelik artış beklentisi ise 2011 yılı için %7,5, 2012 yılı için %5,8 ile nispeten daha düşük düzeyde kalmıştır.

İhracat ve ithalattaki artış oranlarına bakıldığında, 2009 yılında %11,9 oranında küçülen gelişmiş ülkeler ihracatının, 2010 yılında %12,3 oranında arttığı görülmektedir. Gelişmiş ülkeler ihracatının 2011 yılında %6,2, 2012 yılında %5,2 oranında artması beklenmektedir. Gelişmiş ülkeler ithalatı ise 2009 yılındaki %12,4'lük düşüşün ardından 2010 yılında %11,7 oranında artmıştır. Gelişmiş ülkeler ithalatının 2011 yılında %5,9, 2012 yılında %4 oranında artması öngörülmektedir. 2009 yılında Euro Bölgesi ihracat ve ithalatı, diğer ülke gruplarına göre küresel krizden daha fazla etkilenirken, bu bölgedeki kayıpların 2010 yılında da tam anlamıyla telafi edilemediği öngörülmektedir.

Dünya Ticaret Hacmi (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Eylül 2011

(*) Tahmin

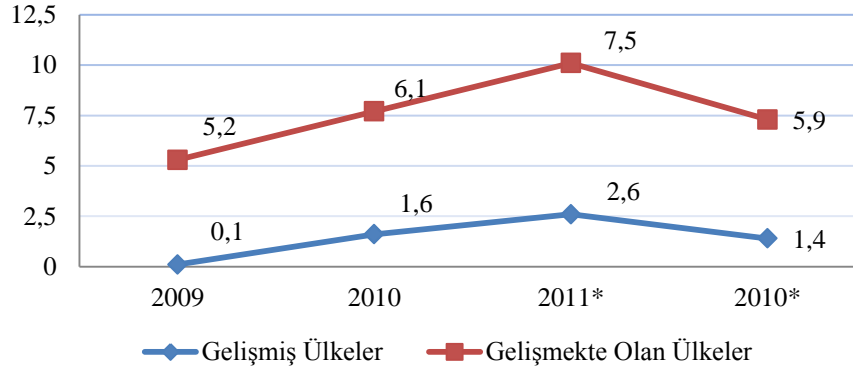
Gelişmekte olan ülkelerde 2009 yılında %7,7 oranında küçülen ihracatın, 2010 yılında %13,6 oranında arttığı görülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler ihracatının 2011 yılında %9,4, 2012 yılında %7,8 oranında artması tahmin edilmektedir. İthalat ise 2009 yılındaki %8'lik düşüşün ardından, 2010 yılında %14,9 oranında artmıştır. İthalatın 2011 yılında %11,1 ve 2012 yılında %8,1 oranında artması beklenmektedir.

Gelişmekte olan ülkeler arasında özellikle Gelişen Asya ülkelerindeki performans dikkat çekicidir. Bu ülke grubu küresel krizden daha az etkilenirken, krizden çıkış sürecinde de belirleyici rol oynamaktadır. 2010 yılında Gelişen Asya ülkelerinin ihracatı %21,1 ve ithalatı %18,8 oranında artış göstermiştir.

6. ENFLASYON

2010 yılında gelişmiş ülkelerde enflasyon oranları düşük bir seyir izlerken, gelişmekte olan ülkelerde çıktı açığının kapanması ve kriz öncesi üretim seviyesinin üzerine çıkılmasıyla oluşan talep baskısı nedeniyle enflasyon oranları artmıştır. 2010 yılında gelişmiş ülkelerde enflasyon oranı yüzde 1,6, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 6,1 olmuştur.

Tüketici Fiyatları (Yıllık Ortalama) (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Eylül 2011
(*) Tahmin

Enerji ve gıda fiyatlarında yılın ilk aylarında yaşanan yüksek oranlı artışların ve dalgalanmanın gecikmeli etkileri nedeniyle gelişmiş ülkelerde tüketici enflasyonunun 2011 yılında yüzde 2,6 olması beklenmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde ise artan talep baskısının etkisiyle tüketici enflasyonunun 2011 yılında yüzde 7,5'e yükseleceği tahmin edilmektedir. Tüketici enflasyonunun 2012 yılında enerji ve gıda fiyatlarının istikrara kavuşması varsayımıyla gelişmiş ülkelerde yüzde 1,4'e, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 5,9'a düşmesi öngörülmektedir.

7. KÜRESEL İŞSİZLİK

Yüksek işsizlik oranları gelişmiş ülkelerde önemli ekonomik sorunların başında gelmektedir. 2010 yılında küresel düzeyde sağlanan ekonomik toparlanmaya rağmen, işsizlik oranlarında iyileşme sağlanamamış, birçok ülkede işsizlik oranları artmıştır. İspanya, İrlanda, Portekiz ve Yunanistan gibi bazı AB ülkelerinde işsizlik oranlarında ciddi artışlar yaşanmıştır. İşsizlik oranı Euro Bölgesinde yüzde 10,1'e, ABD'de yüzde 9,6'ya ve OECD genelinde ise yüzde 8,6'ya yükselmiştir.

2011 yılında düşük büyüme beklentisi ve yeterince istihdam yaratılamaması nedeniyle işsizlik oranlarında belirgin bir iyileşme beklenmemektedir. 2011 yılı işsizlik oranları ABD ve Euro Bölgesi için sırasıyla yüzde 9,1 ve yüzde 9,9 olarak tahmin edilmektedir. 2012 yılında ABD'de ve Euro Bölgesinde işsizlik oranının aynı seviyelerde kalacağı beklenmektedir. Gelişmiş ülkelerde kriz sonrası yükselen işsizliğin kalıcı hale gelme olasılığı ve krizde yaşanan ücret ve gelir kayıplarının telafi edilememesi, önümüzdeki dönemde karar alıcılar için önemli bir sosyal risk unsurudur.

8. PARA POLİTİKALARI VE KAMU BORÇLARI

Krize kamu dengelerinde sorunla yakalanan ülkelerde uygulamaya konulan genişlemeci maliye politikaları ve bankacılık sektöründen gelen yükler, söz konusu ülkelerin bütçe dengelerinde daha fazla bozulmaya yol açmıştır. Güçlü Euro ve düşük faiz

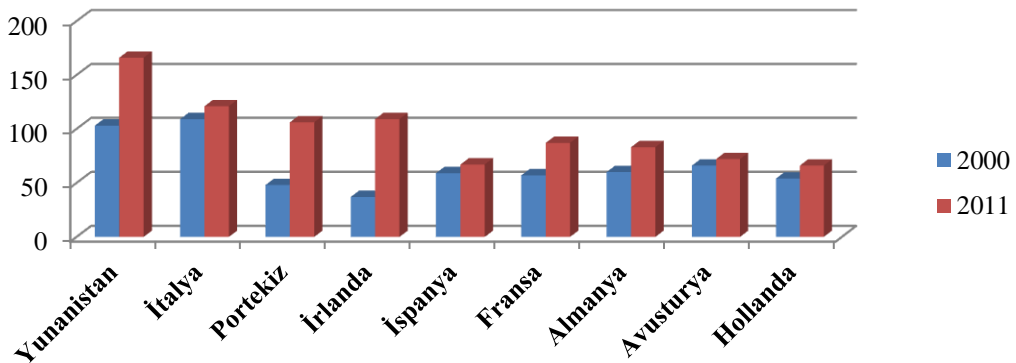
oranlarının yarattığı borçlanma kolaylıklarından yararlanan bu ülkelerde kamu borç stoku önemli ölçüde artmıştır. 2009 yılı sonunda Euro Bölgesi genelinde yüzde 79,7 olan genel devlet brüt borç stokunun GSYİH'ya oranı, 2010 yılı sonunda yüzde 85,8'e yükselmiştir. ABD'de ise bu oran yüzde 85,2'den yüzde 94,4 seviyesine yükselmiştir.

ABD'de para politikalarında uygulanan miktarsal genişlemenin istenen sonucu vermemesi, maliye politikalarında ise genişlemeci tutumun hala devam etmesi nedeniyle kısa vadede bütçe dengesinde önemli bir iyileşme beklenmemektedir. ABD'de 2010 yılında yüzde 10,3 olarak gerçekleşen genel devlet bütçe açığının GSYH'ya oranının 2016 yılında bile ancak yüzde 6'ya gerileyeceği tahmin edilmektedir. Alınacak mali tedbirlerin kamu borç stokunu kısa ve orta vadede azaltamayacağı ve genel devlet brüt borç stokunun GSYH'ya oranının artmaya devam ederek 2016 yılında yüzde 115,4'e ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Başta Yunanistan, İrlanda ve İtalya olmak üzere AB çevre ülkelerinde yaşanan yüksek oranlı borçlar ve bozulan mali yapı nedeniyle Euro bölgesinde 2010 yılında yüzde 6'ya ulaşan genel devlet bütçe açığının GSYH'ya oranının, alınan önlemlerin etkisiyle 2011 yılında yüzde 4,1'e ve 2012 yılında yüzde 3,1'e gerileyeceği tahmin edilmektedir. AB ülkeleri arasında önemli farklılıklar olmakla birlikte, Euro Bölgesi genelinde 2011 yılında genel devlet brüt borç stokunun GSYH'ya oranının yüzde 88,6 ve 2012 yılında yüzde 90 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Önümüzdeki dönemde Euro Bölgesinde alınacak tedbirlere ilişkin olarak ortaya çıkabilecek politik riskler, finansal piyasalar ve bankacılık sektörünün kırılganlığından kaynaklanabilecek finansman sorunları önemli risk unsurlarıdır.

Uluslararası Para Fonu (IMF), Fransa Merkez Bankası, ABD Merkez Bankası (FED) ve Eurostat verilerine göre, mevcut krizin odağındaki Euro Bölgesi'ne üye bazı ülkelerin 2000-2011 döneminde kamu borcunun GSYH'ya oranındaki değişim ise şöyle:

Kamu Borcu / GSMH (2000-2011)

9. ENERJİ

2010 yılı Aralık ayından itibaren özellikle 2011 yılı ilk çeyreğinde enerji fiyatlarında yüksek oranlı artışlar yaşanmıştır. Bu gelişmede Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde yaşanan siyasi gelişmeler ve arz-talep dengesizlikleri etkili olmuştur. 2010 yılı ikinci yarısından itibaren olumsuz hava koşulları ve özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki talep artışı nedeniyle gıda fiyatları da önemli ölçüde artmıştır.

2011 yılının ilk çeyreğinde tarihi seviyelere ulaşan gıda fiyatları, yılın ikinci yarısında özellikle yükselen ve gelişmekte olan ülkelerde beklenen talep artışının yavaşlaması ve arz kısıtları nedeniyle bir miktar düşmüştür. Ancak, son dönemde yaşanan dalgalanmalar ve düşük büyüme beklentisi nedeniyle petrol, gıda ve emtia fiyatlarının gelecekteki seyri belirsizdir.

10. ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEME İLİŞKİN RİSKLER VE BEKLENTİLER

Bu gelişmeler sonucunda dünya ekonomisinde 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin belirsizlikler artmış ve ekonomik görünüm bozulmuştur. Euro Bölgesinde yaşanan mali sorunların gelişmekte olan ekonomileri de etkilemesi durumunda görünüm daha da bozulabilecektir.

Önümüzdeki dönemde küresel büyüme ve istikrar ortamının yeniden tesis edilmesi için, ABD, Japonya ve Euro Bölgesindeki mali sorunların ve yüksek borçların açıklanacak mali plan çerçevesinde düşürülmesi, ihtiyaç durumunda gevşek para politikasına devam edilmesi, bankaların mali yapısının güçlendirilmesi, mal ve işgücü piyasaları ile finans sektöründe yapısal reformlara devam edilmesi öncelikli politika alanlarıdır.

Euro bölgesinde şimdiye kadar alınan kısa ve orta vadeli tedbirlerin yetersiz kalması, finansal piyasalar açısından önemli risk oluşturmaktadır. Bunun yanında, gelişmiş ülkelerde reel sektörde yaşanan rekabet kayıpları, finans ve işgücü piyasalarındaki yapısal sorunlar orta ve uzun dönemde büyümenin önünde aşılması gereken temel zorluklardır.

Gelişmiş ülkelerde kriz sonrası yükselen işsizliğin kalıcı hale gelme olasılığı ve krizde yaşanan ücret ve gelir kayıplarının telafi edilememesi, önümüzdeki dönemde karar alıcılar için önemli bir sosyal risk unsurudur. Öte yandan, gelişmekte olan ülkelerde iç talep baskısı ile artan enflasyon ve sermaye akımlarına karşı oluşan kırılganlık bir diğer risk unsurudur. Son dönemde yaşanan dalgalanmalar, arz-talep dengesizliği ve düşük büyüme beklentisi nedeniyle petrol, emtia ve gıda fiyatlarının gelecekteki seyri belirsizdir. Bu durum, Türkiye'nin de dâhil olduğu enerji bağımlılığı yüksek ülkeler açısından önemli bir belirsizlik alanı oluşturmaktadır.

Küresel düzeyde artan risklere rağmen, başta ABD ve AB ülkeleri olmak üzere, gelişmiş ülkelerde bozulan güven ortamını yeniden sağlayacak yönde hızla tedbir alınması durumunda 2011 yılında küresel düzeyde yüzde 4 büyüme mümkün olabilecektir. Ancak; AB ülkelerindeki borç krizinin kontrol edilememesi, finansal piyasalarda dalgalanmanın artması ve krizin Asya ülkelerinde varlık piyasalarına sıçraması durumunda dünya

büyümesinin daha düşük oranda gerçekleşmesi ve gelişmiş ülkelerde durgunluk yaşanması ihtimali bulunmaktadır.

Euro bölgesi ve ABD'nin resesyona girmesi durumunda ekonomik aktivite IMF'in 2012'ye yönelik tahminlerinin yaklaşık 3 puan altında gerçekleşebilecektir. Bu durum, diğer ekonomiler üzerinde de önemli olumsuz etkiler yaratacaktır.

Yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerdeki riskler nispeten daha az ciddi olmakla birlikte, aşırı ısınma sinyalleri, dikkatlerin bu konuya yönelmesine neden olurken, dünyanın bazı bölgelerindeki sosyal ve politik huzursuzluklar ile mal fiyatlarına ilişkin risklerin ortaya çıkması olasılığı devam etmektedir.

Dünya ekonomisine yönelik olarak ortaya çıkan bu riskler, iki önemli dengenin sağlanmasını gerektirmektedir. Bunlardan birincisi, özel talep kamu talebinin yerini almalıdır. Bu açıdan pek çok ekonomi önemli bir gelişme sağlamasına karşın, önemli gelişmiş ülkelerde halen sorunlar bulunmaktadır. İkincisi, dış fazla veren ülkeler gittikçe artan şekilde iç talebe güvenirken, dış açık veren ülkeler bunun tam tersini yapmalıdır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler dengeyi sağlamak için politikalarını güçlendirmek zorunda iken, ortaya çıkabilecek risklere karşı önlemler almalıdır. Ayrıca oluşturulacak politikalar, bazı gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde karşılaşılan düşük potansiyel çıktı, zayıf finansal sektör, yüksek kamu açıkları ve borçlanma ile gelişmiş ülkelerde kredi risklerinin daha fazla oranda farklılaşması gibi pek çok değişen dünya koşullarını dikkate almalıdır.

KONYA TİCARET ODASI

TÜRKİYE
EKONOMİSİ

1. GİRİŞ

Ülkemizi dış ticaret, finansman ve beklentiler olmak üzere üç yoldan etkileyen küresel krizle beraber 2008 yılının ikinci çeyreğinden itibaren daralmaya başlayan Türkiye ekonomisi, yurtiçi talep ve üretimi artırmaya yönelik alınan önlemler sayesinde 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren yavaş yavaş canlanmaya başlamıştır. Ekonomide başlayan bu canlanma eğilimi, hükümet tarafından zamanında ve doğru politikalar uygulanarak desteklenmiştir.

Belirsizliklerin azalması, tüketici güveninin artması, kredi koşullarının iyileşmesi tüketim ve yatırım kararlarını olumlu yönde etkileyerek yurtiçi talebi artırmıştır. Ekonomik canlanmada sağlanan bu ivme 2010 yılında da devam etmiş ve yılın ilk yarısında GSYH, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11 oranında artış kaydetmiştir. Böylece önceki dönemlerde IMF'nin dünyanın en büyük ekonomileri sıralamasında ilk 26'da yer alan Türkiye, 16. sıraya kadar kadar yükselmiştir.

2009 yılında, ekonomideki daralmaya paralel olarak cari açığın milli gelire oranı bir önceki yıla göre 3,4 puan azalarak yüzde 2,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2010 yılında ise cari açık, ekonomideki toparlanmayla birlikte yeniden artma eğilimine girmiştir. Bu yükselişte enerjide dışa olan bağımlılığımız ve yükselen dış ticaret açığımız etkili olmuştur. Cari açığı düşürmemiz; yurtiçi tasarrufu artırmamıza, katma değeri yüksek olan mal ve hizmet üretiminde yoğunlaşmamıza ve enerjide dışa olan bağımlılığı azaltmamıza bağlıdır.

2010 yılında ihracat artış hızımız ithalat artış hızımızın gerisinde kalmıştır. İthalat ihracat dengesini sağlayabilmemiz için doğru bir sanayi politikası uygulanması gerekmektedir. Bu sayede rekabet gücü yüksek sektörlerin de ortaya çıkması ve gelişmesi daha da hızlanacaktır.

2009 yılında küresel krizin getirdiği belirsizlik ortamı istihdamda da görülmüştür. Daralan ekonomiyle beraber istihdam olanakları azalmış ve işsizlik oranı yüzde 14'e yükselmiştir. Bununla birlikte toplam istihdamda bir kayıp yaşanmamıştır. 2010 yılının ilk yarısında ise canlanma eğilimine giren ekonominin beklentilerin üzerinde bir artış göstermesi, belirsizliklerin azalması ve istihdamın artırılmasına yönelik alınan tedbirler sonucu istihdam olanakları artmış ve işsizlik oranı sürekli azalarak Haziran dönemi itibarıyla yüzde 10,5 seviyesine gerilemiştir.

2009 yılında TÜFE yıllık artış hızı, 2008 yılsonuna göre yaklaşık 3,5 puan azalış kaydederek yüzde 6,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmede, küresel krizin etkileriyle iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlamanın belirginleşmesi ve emtia fiyatlarındaki düşüş etkili olmuştur. Diğer taraftan, vergi düzenlemelerinin oluşturduğu fiyat artışının yanı sıra, işlenmemiş gıda fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle 2009 yılının son çeyreğinde enflasyonda artış eğilimi başlamış, bu eğilim 2010 yılının Ocak-Nisan döneminde güçlenerek devam etmiştir. Ancak, hizmet grubu yıllık enflasyonundaki gerilemenin devam etmesi ve enerji fiyatlarının artış hızındaki yavaşlamaya rağmen işlenmemiş gıda fiyatlarında kaydedilen

yükselme sonucunda Eylül ayı sonunda yıllık enflasyon yüzde 9,2 seviyesine yükselmiştir. 2010 yılında yıllık enflasyon ise yüzde 6,4 olarak gerçekleşerek son 41 yılın en düşük enflasyon seviyesi görülmüştür.

Başta bankacılık kesimi olmak üzere birçok sektörde gerçekleştirilen yapısal reformlar ile uzun süredir uygulanan sıkı maliye politikası sonucunda bir taraftan Türkiye ekonomisinin küresel krize sağlam makroekonomik temellerle girmesi sağlanırken, diğer taraftan da küresel krizin ekonomimiz üzerindeki etkilerini azaltıcı politikaların uygulanmasına imkan sağlanmıştır.

Ülkemiz kamu maliyesindeki iyileşme 2010 yılında da sürmüştür. Başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere, ülkelerin kamu borçlarının sürdürülebilirliği açısından değerlendirildiği bir dönemde, kamu maliyesi alanında elde edilen bu başarılı sonuçlar, Türkiye'nin diğer ülkelerden farklı bir konumda değerlendirilmesine imkan sağlamış ve ülkemiz pozitif yönde ayrılmıştır. 2002 yılında kamu tasarruflarının GSYH'a oranı negatif yönde seyrederken artık pozitif olarak gerçekleşmektedir.

Sağlanan bu olumlu gelişmeler, geleceğe yönelik güven ve risk primine ilişkin birçok göstergedeki ciddi iyileşmeyle de teyit edilmiştir. Türkiye, 2010 yılında Cumhuriyet tarihinde ilk defa iç piyasada 10 yıllık vadeyle borçlanmıştır. Ülkemiz, yatırımcıların daha az riskli kabul ettiği bir ülke olmuştur. Türkiye'nin krize karşı geliştirdiği politikalar ve gösterdiği dayanıklılığın bir neticesi olarak, ülke kredi notumuz kredi derecelendirme kuruluşları tarafından artırılmıştır.

2. BÜYÜME VE İSTİHDAM

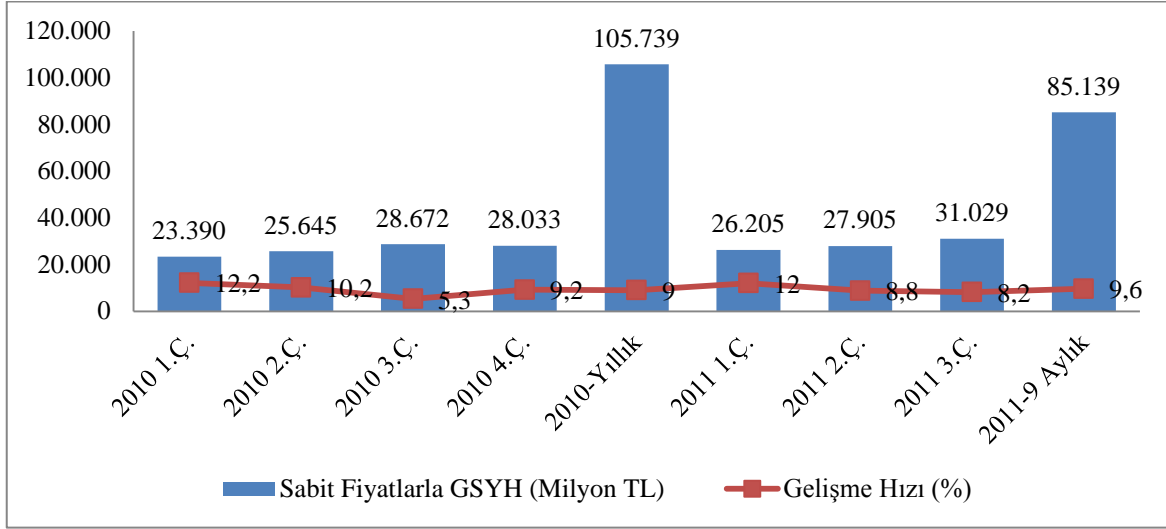
2.1. GSMH ve Sektörel Büyüme Hızları

Türkiye ekonomisinde 2008 krizinde son çeyreğe yüzde 7 daralma ile başlayan ve dört çeyrek devam ettikten sonra 2009 yılı son çeyreğinde yeniden artmaya başlayan büyüme eğilimi, giderek güçlenerek aralıksız 8 çeyrektir devam etmektedir.

Türkiye ekonomisi 2011 yılına, öngörülerin üstünde bir büyüme ile girmiştir. 2011 yılının ilk çeyreğinde GSYH yüzde 12 ve ikinci çeyreğinde 8,8 büyümüştür. Bu büyüme oranıyla, Türkiye ekonomisi, dünyada en hızlı büyüyen ekonomilerden biri olmuştur. Hem geçen yılın son çeyreğinde hem de 2010 yılının tamamında olduğu gibi bu yılın ilk yarısında da AB'de en hızlı büyüyen ekonomi olan Türkiye, üçüncü çeyrekte de beklentilerin üzerinde gerçekleşen yüzde 8,2 oranındaki büyüme hızıyla bu unvanını korumuştur.

Türkiye ekonomisi üçüncü çeyrekteki 8,2'lik büyüme oranıyla Avrupa ve OECD ülkeleri arasında ilk sırada, Dünya sıralamasında ise Çin'den sonra en fazla GSYH artış hızına sahip ülke olarak ikinci sırada yer almıştır.

GRAFİK 1. 2010-2011 Çeyrekler İtibarıyla GSYH Miktarları ve Gelişme Hızları

TÜİK verilerine göre üçüncü çeyrekte mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış büyüme ikinci çeyreğe göre yüzde 1,7 artmıştır. Bu durum, 2010 yılının son çeyreğinde kaydedilen yurtiçi talep ve üretimdeki canlanmanın 2011 yılında da devam ettiğinin bir göstergesi niteliğindedir.

TABLO 1. Sektörel Büyüme Hızları (%)

	2010					2011			
	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	Yıllık	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	9 Aylık
Tarım, avcılık, ormancılık	3,8	2,8	0,9	4,5	2,4	7,2	5,7	4,4	5,1
İmalat sanayi	21,2	15,1	7,2	11,2	13,3	14,3	8,1	8,9	10,4
İnşaat	8,3	20,4	22,1	17,5	17,1	14,7	13,0	10,6	12,7
Toptan ve perakende ticaret	20,8	13,8	7,5	13,3	13,5	18,6	13,2	9,6	13,6
Ulaştırma, depolama ve haberleşme	11,9	10,0	6,7	13,6	10,5	13,5	11,7	9,7	11,6
Mali aracı kuruluşların faaliyetleri	4,3	7,5	6,3	10,3	7,2	9,1	14,1	15,8	13,1
Konut sahipliği	1,8	1,7	2,6	1,3	1,8	2,1	1,9	1,4	1,8
Vergi-sübvansiyon	17,5	13,8	8,1	13,5	13,0	17,6	11,2	10,5	12,9
GSYH	12,2	10,2	5,3	9,2	9,0	12	8,8	8,2	9,6

Kaynak: TÜİK

Katma değer, bir malın üretiminin her aşamasında o malın değerine yapılan ilavedir. Ancak yaratılan katma değer tam olarak hesaplanması mümkün değildir. Örneğin, simitçiden aldığımız simidin resmi bir kaydı olmadığı için katma değeri hesaplanamaz. Ancak TÜİK tarafından sektörler bazında yaratılan katma değer tahmini olarak hesaplanmaktadır.

Yılın üçüncü çeyreğinde katma değer tarım sektöründe yüzde 4,4 oranında artmıştır. İmalat sanayide katma değer artışı ise yüzde 8,9'dur. Üçüncü çeyrekte en dikkat çeken sektör yüzde 15,8 ile finans olmuştur.

Hizmetler sektöründe canlanma yurtiçi talep ve sanayi üretimi kaynaklı olmak üzere üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Bu gelişmede, özellikle inşaat sektöründeki yüzde 10,6, toptan-perakende ticaret sektöründeki yüzde 9,6, ulaştırma-haberleşme sektöründeki yüzde 9,7 ve mali aracı kuruluşlar sektöründeki yüzde 15,8 oranındaki katma değer artışları etkili olmuştur.

Bu gelişmeler altında 2011 yılının 9 aylık döneminde GSYH yüzde 9,6 artmıştır.

2.1.1. Talep Unsurlarındaki Gelişmeler

Yurtiçi talepteki canlanma 2011 yılının ikinci çeyreğinde artarak sürmüştür. GSYH'da talep yönünden canlanma, özel tüketim ve sabit sermaye yatırımlarındaki hızlı artıştan kaynaklanmıştır. Kamu sektörü tüketim ve yatırım harcamaları da büyümeyi destekleyen diğer kalemler olmuştur.

Toplam yurtiçi talep; 2011 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 13,6 oranında artış göstermiştir. Toplam tüketim ise aynı dönemde yüzde 9,0 oranında artmıştır. Özel tüketimdeki artış yüzde 9,2 oranında gerçekleşmiştir.

TABLO 2. Talep Unsurlarındaki Gelişmeler (% Değişim)

	2010					2011		
	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	Yıllık	I. Ç.	II. Ç.	I.YARI
Toplam Tüketim	7,0	3,4	5,8	8,0	6,1	11,7	9,0	10,3
Kamu	0,6	4,7	-0,9	3,2	2,0	6,7	7,9	7,3
Özel	8,0	3,2	6,7	9,0	6,7	12,4	9,2	10,8
Sabit Sermaye Yat.	16,8	28,4	30,0	42,1	29,9	33,6	28,9	31,1
Kamu	13,6	15,5	13,5	17,1	15,1	7,4	6,6	6,9
Özel	17,3	31,4	34,2	49,5	33,5	38,0	33,5	35,6
Stok Değişimi ⁽¹⁾	8,4	3,4	-0,1	-0,6	2,4	0,0	0,0	0,0
Toplam Nihai Y.İçi Talep	8,9	8,3	10,4	14,8	10,7	16,3	13,6	14,9
Toplam Yurt İçi Talep	18,2	12,0	9,7	14,7	13,4	16,5	13,6	15,0
Net Mal ve Hizm. İhr.⁽¹⁾	-5,7	-1,9	-4,3	-5,6	-4,4	-5,4	-5,2	-5,3
Mal ve Hizmet İhracatı	-0,9	12,5	-1,6	4,3	3,4	8,3	0,2	3,9
Mal ve Hizmet İthalatı	22,0	19,2	16,2	25,4	20,7	27,2	18,8	22,7
GSYH	12,2	10,2	5,3	9,2	9,0	11,6	8,8	10,2

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

(1) GSYH Büyümesine Katkı

Yılın ikinci çeyreğinde özel kesim sabit sermaye yatırımlarında yüzde 33,5 artış gerçekleşmiştir. Özel kesim sabit sermaye yatırımlarının alt bileşenleri incelendiğinde; söz konusu dönemde, özel kesim makine teçhizat yatırımlarının yüzde 41,4, inşaat yatırımlarının ise yüzde 15,8 oranında arttığı gözlenmiştir. Üst üste üç çeyrekte özel kesim yatırımlarındaki hızlı artışlar gelecek döneme ilişkin büyüme beklentilerini yukarı çekmektedir.

Aynı dönemde kamu tüketimi yüzde 7,9, kamu sabit sermaye yatırımları ise yüzde 6,6 oranında artmıştır.

Kamu sektör yatırımlarının, özel sektör yatırımlarından daha az olması Türkiye ekonomisinin özel sektör öncülüğünde büyüdüğünü göstermektedir.

Talep yönünden 2011 yılının ikinci çeyreğinde GSYH'da yüzde 8,8 oranında büyüme gerçekleşmiştir.

Yılın birinci yarısında toplam nihai yurtiçi talep yüzde 14,9, özel tüketim yüzde 10,8, özel sabit sermaye yatırımları yüzde 35,6 oranında artış kaydetmiştir. Stok değişiminin ise büyümeye katkısı olmamıştır.

Net ihracatın da büyümeye katkısı yine negatif yönde -5,3 puan olarak gerçekleşmiştir. Büyüme hızındaki düşüş, sıkılaştırıcı politikaların gecikmeli etkileri, küresel ekonomideki sorunlar ve dış talebin zayıf seyrine bağlı olarak, ekonomik faaliyetlerdeki yavaşlamadan kaynaklandığı söylenebilir.

2010 yılında ve 2011 yılının ilk yarısında gösterdiği toparlanma sayesinde Türkiye ekonomisi, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış çeyreklik üretim düzeyi bazında kriz öncesi büyüklüğünü aşmıştır. Dünyada bu şekilde büyüeyebilen ve toparlanma gösteren ülke sayısı oldukça azdır.

2.1.2. Üretim ve Talebe İlişkin Son Gelişmeler

2.1.2.1. Aylık Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranı

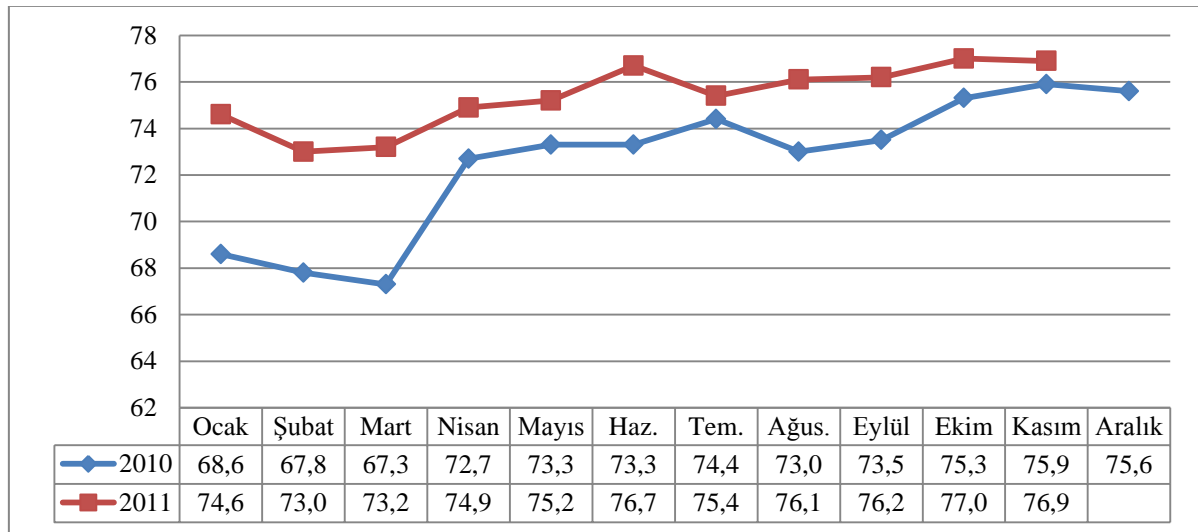
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO), imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin anket döneminde mevcut fiziki kapasitelerine göre fiilen gerçekleşen kapasite kullanımlarının alınmasını amaçlamaktadır. Söz konusu veri, imalat sanayi üretimindeki gelişmeler için öncü gösterge olma özelliği nedeniyle karar alıcılar açısından önemli bir göstergedir.

2011 yılı Kasım ayı toplam imalat sanayi kapasite kullanım oranı, 2010 yılının aynı ayına göre 1.0 puan artarak yüzde 76,9 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre ise kapasite kullanım oranı Kasım ayında 0.1 puan azalmıştır.

TABLO 3. İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

	Yıllık		2011						
	2009	2010	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım
İmalat Sanayi	65,2	72,6	75,2	76,7	75,4	76,1	76,2	77,0	76,9
Gıda Ürünleri	68,4	70,3	68,3	69,4	69,9	70,0	69,2	73,6	74,5
Tekstil Ürünleri	67,6	77,3	78,0	75,9	73,8	73,9	75,1	76,4	76,8
Giyim	68,1	75,3	74,6	77,3	76,0	74,5	76,8	75,9	74,3
Basım Yayım	73,4	75,8	67,8	67,5	71,9	70,8	72,4	71,3	70,9
Petrol Ürünleri	58,0	65,8	74,8	80,8	77,5	82,8	81,5	78,3	75,3
Kimya	68,9	80,4	86,8	84,5	75,1	83,9	82,7	83,4	83,6
Metal Olmayan Diğer Mineral	65,8	75,2	78,9	80,9	80,9	81,3	79,8	78,7	78,4
Ana Metal	70,1	76,8	77,8	79,7	78,2	78,2	79,0	80,3	79,2
B.y.s. Makine ve Teçhizat	55,6	68,8	76,4	75,0	74,6	75,7	74,6	76,6	76,0
Motorlu Taşıtlar	57,4	69,8	75,5	78,6	78,1	77,6	78,8	77,6	78,0

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

GRAFİK 2. İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Aylık verilere göre sanayi üretimi, 2011 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 12 oranında artmıştır. 2011 yılının ilk dokuz ayında ise sanayi üretimi ortalama yüzde 9,7 oranında artış göstermiştir.

2011 yılı Eylül ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, imalat sanayi, madencilik sektörü ve enerji sektörü üretimleri sırasıyla, yüzde 12,8, yüzde 2,2 ve yüzde 9,9 oranlarında artmıştır.

2011 yılı Eylül ayı imalat sanayi üretimindeki artışta; endeks içindeki payları yüksek olan ana metal, kimya ve taşıt alt sektörlerinde kaydedilen üretim artışları etkili olmuştur.

TABLO 4. Aylık Sanayi Üretim Endeksi (Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre % Değişim) (2005=100)

	Yıllık		2011					
	2009	2010	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
Sanayi	-9,9	13,1	8,8	8,0	6,8	6,9	3,7	12,0
Madencilik	-0,8	2,1	1,2	0,4	-2,2	1,5	-4,0	2,2
İmalat	-11,3	14,4	9,2	8,8	7,6	7,2	4,9	12,8
Gıda Ürünleri	-0,4	7,3	6,7	8,1	13,7	5,0	2,4	9,5
Tekstil	-12,0	9,6	-1,9	-3,4	-2,2	-11,2	-3,5	6,3
Giyim	-8,5	8,2	-2,9	3,0	4,1	-3,8	-1,5	3,3
Petrol Ürünleri	-20,7	6,3	7,9	10,9	10,0	3,2	7,6	1,0
Kimya	-0,5	15,9	13,6	5,2	-4,9	2,3	3,1	9,4
Toprak Ürünleri	-12,0	14,7	3,0	5,9	5,4	5,7	3,2	10,4
Ana Metal	-15,3	10,4	7,7	5,7	7,9	0,7	0,3	8,8
Fabr. Metal Ürünleri	-15,1	19,7	8,2	12,9	17,7	15,3	10,9	32,3
B.y.s. Makine-Teçhizat	-22,9	32,6	24,9	27,7	23,7	18,8	25,0	12,3
Taşıt Araçları	-30,0	33,3	26,6	15,2	13,1	35,1	1,4	13,1
Enerji	-2,3	8,3	8,8	5,1	3,9	7,1	-0,5	9,9

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı – TÜİK

2.1.2.2 Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

Yurtiçi talebi gösteren en net kalemlerden ikisi beyaz eşya ve otomobildir. Bu iki kalemin seçilmesi, talebin seyrini daha net olarak görmemize imkan sağlamaktadır.

2011 yılının Ekim ayında; beyaz eşya üretim, yurtiçi satış ve ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla, yüzde 3,5, yüzde 22 ve yüzde 8,2 oranlarında artmıştır. Ocak-Ekim 2011 döneminde ise; bu ürünlerin üretim, yurtiçi satış, ihracat ve ithalatında sırasıyla, yüzde 9,3, yüzde 20,2, yüzde 6,1 ve yüzde 22,3 oranında artışlar kaydedilmiştir.

Otomobil üretimi; 2011 yılının Ekim ayında yüzde 3,6 oranında, Ocak-Ekim döneminde de yüzde 7,1 oranında artmıştır.

TABLO 5. Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergeler (%)

	Yıllık		2011					
	2009	2010	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim
Beyaz Eşya Yurtiçi Satışları*	-4,5	9,9	13,7	24,2	20,5	18,5	14,1	22,0
Toplam Otomobil Üretimi	-17,8	18,1	-5,6	7,4	20,8	-10,5	6,3	3,6
Toplam Otomobil Satışları	20,9	37,8	39,1	34,8	5,1	-7,9	-5,9	-0,7
İthal Otomobil Satışları	17,8	45,4	39,9	36,3	3,6	-16,1	-4,8	1,7

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

*Dört ana beyaz eşya kapsamına, 2010 yılı Ocak ayından itibaren derin dondurucu ve kurutma makinesi eklenmiştir.

2011 yılının Ocak-Ekim döneminde; otomobil satışları ve ithal otomobil satışları yüzde 27,6 oranında artmıştır. 2010 yılının Ocak-Ekim döneminde yüzde 69 olarak gerçekleşen ithal otomobil-toplam otomobil satış oranı, 2011 yılının aynı döneminde yüzde 69,1 olarak gerçekleşmiştir.

2.2.İstihdam ve İşgücü

2010 yılında küresel krizin etkilerinin azalması, ekonomik büyümenin yüksek olması ile istihdamın artırılmasına yönelik tedbirler istihdam imkânlarını artırmıştır. Böylece, 2009 yılında yüzde 14 olan yıllık işsizlik oranı 2010 yılında yüzde 11,9'a gerilemiştir.

2011 yılının ilk yarısında hızlı büyümenin devam etmesiyle, işsizlik oranı azalmaya devam etmiş ve 2011 yılı Ağustos dönemi itibarıyla işsizlik oranı 2,2 puan düşerek yüzde 9,2 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye genelinde işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 450 bin kişi azalarak 2 milyon 521 bin kişiye düşmüştür. İşsizlik oranı ise 2,2 puanlık azalış ile yüzde 9,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2011 yılı Ağustos döneminde, Türkiye'de kurumsal olmayan (hanelerde ikamet eden) nüfus bir önceki yılın aynı dönemine göre 1 milyon 83 bin kişilik bir artış ile 72 milyon 523 bin kişiye, kurumsal olmayan çalışma çağındaki (+ 15 ve üstü) nüfus ise 1 milyon 89 bin kişi artarak 53 milyon 734 bin kişiye ulaşmıştır.

TABLO 6. Mevsim Etkilerinden Arındırılmamış Temel İşgücü Göstergeleri

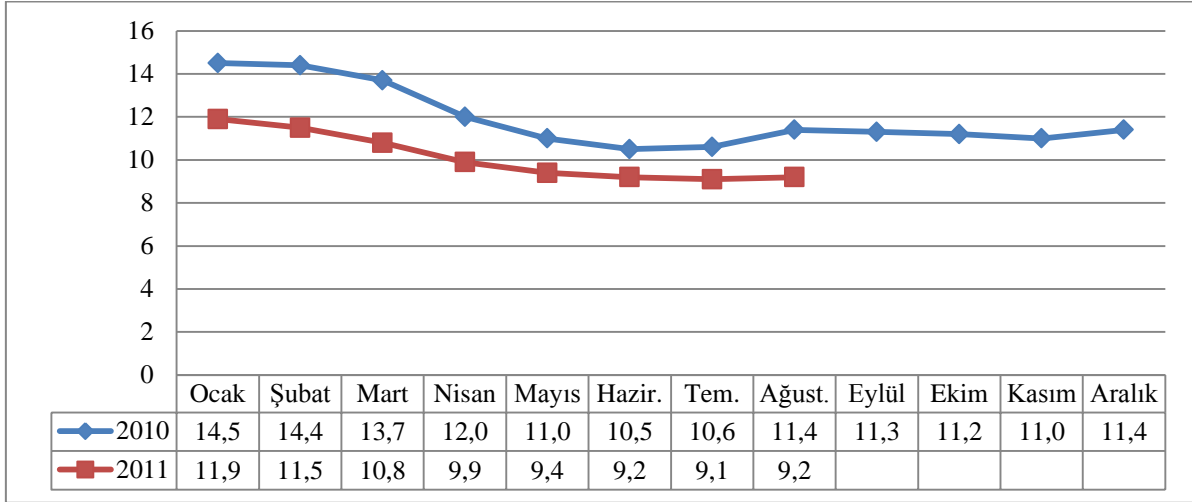
	2010 Ağustos	2011 Ağustos
Kurumsal olmayan nüfus (Bin kişi)	71.440	72.523
+15 yaştaki nüfus (Bin kişi)	52.645	53.734
İşgücü (Bin kişi)	26.166	27.406
İstihdam (Bin kişi)	23.195	24.884
İşsiz (Bin kişi)	2.971	2.521
İşgücüne katılma oranı (%)	49,7	51,0
İstihdam oranı (%)	44,1	46,3
İşsizlik oranı (%)	11,4	9,2
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	26.478	26.328

Kaynak: TÜİK

2011 yılı Ağustos döneminde, Türkiye genelinde işgücüne katılma oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,3 puanlık artışla % 51 olarak gerçekleşmiştir.

Küresel kriz ve sonrası dönemde Türkiye ekonomisi diğer gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında istihdam yaratma kapasitesi bakımından oldukça iyi bir performans göstermiştir. 2007'den 2010 yılı sonuna kadar Türkiye ekonomisi 2 milyona yakın istihdam yaratmıştır. Aynı dönemde ABD'de ise 7 milyonluk istihdam kaybı görülmüştür.

GRAFİK 3. 2010-2011 Yılları İşsizlik Oranı (%)

Kaynak: TÜİK

Ağustos 2011 döneminde istihdam edilenlerin yüzde 26,9'u tarım, yüzde 18,8'i sanayi, yüzde 7,7'si inşaat, yüzde 46,6'sı ise hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 0,3 puan, inşaat sektörünün payının ise 1,1 puan arttığı, buna karşılık sanayi sektörünün payının 0,7 puan, hizmetler sektörünün payının ise 0,6 puan azaldığı görülmektedir.

2011 yılı Ağustos döneminde mevsim etkilerinden arındırılmış istihdam edilenlerin sayısında bir önceki döneme göre 157 bin kişilik artış, işsiz sayısında ise 96 bin kişilik azalış söz konusudur. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücüne katılma oranı bir önceki döneme göre herhangi bir değişim göstermeyerek yüzde 50, istihdam oranı 0,2 puanlık artış ile yüzde 45,2, işsizlik oranı ise 0,4 puanlık azalış ile yüzde 9,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

3. ÖDEMELER DENGESİ VE DIŞ BORÇ

Küresel krizi takip eden son iki yılda ülkemiz, ticaret ortaklarından daha hızlı bir büyüme sürecine girmiştir. Özel tüketim ve yatırımlarda çok önemli artışlar yaşanmış, büyüme çok büyük ölçüde yurtiçi talep kaynaklı olmuştur. Yine bu dönemde en büyük ihracat pazarımız olan AB ülkelerinde iç talebin oldukça zayıf seyretmesi ve geleneksel olarak dış ticaret fazlası verdiğimiz bazı Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde yaşanan sıkıntılar dış talebi düşürmüştür. Bununla beraber enerji ve global emtia fiyatlarında önemli artışlar yaşanmıştır. Tüm bu gelişmeler cari işlemler açığını olumsuz yönde etkilemiş; cari açık, yılın ilk 9 ayında, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 100,8 artarak, 60,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Eylül ayında 12 aylık kümülatif cari açık rakamı ise 77,5 milyar dolara yükselmiştir. Cari işlemler açığının özellikle yılın son çeyreğinde ciddi ölçüde kontrol altına alınacağı ve takip eden dönemde kademeli şekilde azalacağı öngörülmektedir.

Cari açığın kısa vadede bir tehlike yaratmaması için finansmanın daha kaliteli hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak, gelişmiş ülkelerin faiz oranlarını düşük tutması, ülkelerin ayrışan büyüme oranları ve artan küresel riskler, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımına neden olmuştur.

2009 yılının sonundan itibaren Türkiye, daha çok portföy yatırımı (kısa vadeli olarak) çekmiş ve bu da cari açığın finansman problemini iyice artırmıştır. Ancak, 2010 yılının Ekim ayından itibaren doğrudan yatırımlar artmaya başlamıştır. 2010 yılının Ekim ayında 1,8 milyar dolar olan doğrudan yabancı yatırımlar, 2011 yılının Ekim ayında 21,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler Dengesi; Dış ticaret dengesi, hizmetler dengesi, yatırım dengesi ve cari transferlerden oluşmaktadır.

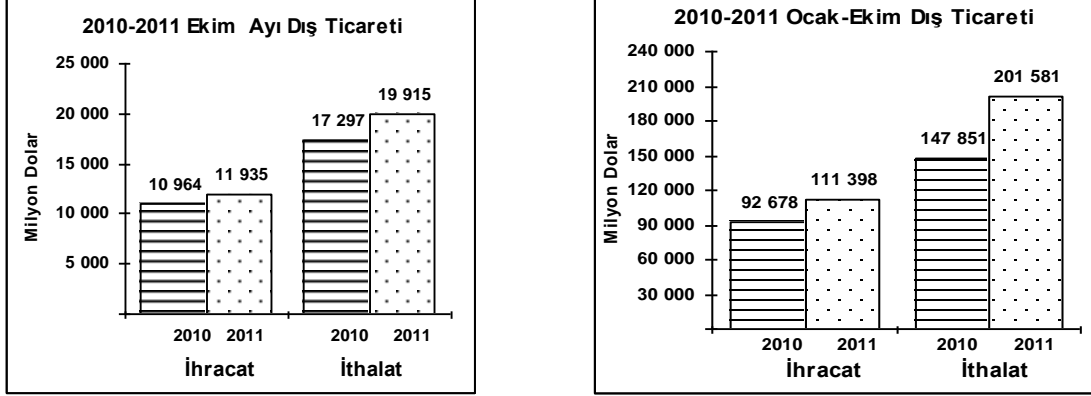
TABLO 7. Cari İşlemler Dengesi Alt Kalemlerindeki Değişimler (Milyon Dolar)

	2010 Ocak-Eylül	2011 Ocak-Eylül
Dış Ticaret Dengesi	-37.648	-70.058
İhracat f.o.b.	87.036	105.657
İthalat f.o.b.	-124.684	-175.715
Hizmetler Dengesi	11.483	14.530
Hizmetler Dengesi: Gider	-14.096	-15.422
Hizmetler Dengesi: Gelir	25.579	29.952
Taşımacılık Gelirleri	938	1.986
Turizm Gelirleri	12.081	14.244
İnşaat Gelirleri	595	518
Finansal Gelirler	-187	-539
Gelir Dengesi	-5.035	-6.292
Gelir Dengesi: Gelir	3.704	3.254
Gelir Dengesi: Gider	-8.739	-9.546
Doğrudan Yatırımlar	-1.108	-2.413
Portföy Yatırımları	-536	-906
Faiz Geliri	756	869
Faiz Gideri	-4.055	-3.729
Cari Transferler	990	1.164
Genel Hükümet	336	446
İşçi Transferleri	693	729
CARİ İŞLEMLER HESABI	-30.210	-60.656

3.1 Dış Ticaret Dengesi

TUIK ve Gümrük Müsteşarlığı işbirliği ile oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; 2011 yılı Ekim ayında, 2010 yılının aynı ayına göre ihracat %8,9 artarak 11.935 milyon dolar, ithalat %15,1 artarak 19.915 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı 6.333 milyondan, 7.980 milyona ulaşmıştır.

GRAFİK 4. 2010-2011 Yılları Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

Kaynak: TÜİK

TABLO 8. Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler

Aylar	Yıl	İhracat (\$)		İthalat (\$)		Dış Ticaret Dengesi (\$)		Karşılama
		Değer	Değişim	Değer	Değişim	Değer	Değişim	
Ocak	2010	7 828 748		11 691 248		- 3 862 500		67,0
	2011	9 548 358	22,0	16 903 450	44,6	- 7 355 092	90,4	56,5
Şubat	2010	8 263 238		11 781 611		- 3 518 373		70,1
	2011	10 059 884	21,7	17 519 749	48,7	- 7 459 865	112,0	57,4
Mart	2010	9 886 488		15 022 224		- 5 135 736		65,8
	2011	11 812 135	19,5	21 642 864	44,1	- 9 830 729	91,4	54,6
Nisan	2010	9 396 007		14 943 416		- 5 547 409		62,9
	2011	11 869 100	26,3	20 951 809	40,2	- 9 082 709	63,7	56,6
Mayıs	2010	9 799 958		14 726 092		- 4 926 134		66,5
	2011	10 940 559	11,6	21 105 134	43,3	- 10 164 574	106,3	51,8
Haziran	2010	9 542 908		15 233 114		- 5 690 206		62,6
	2011	11 353 460	19,0	21 603 216	41,8	- 10 249 756	80,1	52,6
Temmuz	2010	9 564 683		16 078 478		- 6 513 796		59,5
	2011	11 862 710	24,0	21 059 296	31,0	- 9 196 586	41,2	56,3
Ağustos	2010	8 523 452		15 434 037		- 6 910 585		55,2
	2011	11 253 441	32,0	19 677 480	27,5	- 8 424 039	21,9	57,2
Eylül	2010	8 909 231		15 643 758		- 6 734 527		57,0
	2011	10 762 931	20,8	21 202 394	35,5	- 10 439 463	55,0	50,8
Ekim	2010	10 963 586		17 296 680		- 6 333 093		63,4
	2011	11 935 269	8,9	19 915 197	15,1	- 7 979 928	26,0	59,9
Kasım	2010	9 382 370		17 134 768		- 7 752 399		54,8
	2011							
Aralık	2010	11 822 552		20 558 905		- 8 736 354		57,5
	2011							

Kaynak: TÜİK

2010 Ekim ayında %63,4 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2011 Ekim ayında %59,9'a gerilemiştir.

3.1.1 İhracatta Yaşanan Gelişmeler

2010 yılı Ocak-Ekim döneminde 92,6 milyar dolar olan toplam ihracat, 2011 yılının aynı döneminde 111,3 milyar dolara ulaşmıştır.

2010 Ekim ayında yüzde 47,6 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2011 Ekim ayında yüzde 44,2'ye gerilemiştir. AB'ye yapılan ihracat, 2010 yılının aynı ayına göre yüzde 1,2 artarak 5.275 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2011 Ekim ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya olmuştur. Bu ülkeye yapılan ihracat 2010 Ekim ayında yüzde 0,7 oranında artarak 1.214 milyon dolar olurken, Almanya'yı sırasıyla 812 milyon dolar ile Irak, 745 milyon dolar ile İngiltere, 627 milyon dolar ile İtalya ve 600 milyon dolar ile Rusya izlemiştir.

Fasıllar düzeyinde ihracata bakıldığında en büyük ihracat kalemi 1.348 milyon dolar ile motorlu kara taşıtları olurken, bu fasılı 1.011 milyon dolar ile kazanlar, makina ve cihazlar, aletler ve bunların aksam-parçaları izlemiştir.

3.1.2 İthalatta Yaşanan Gelişmeler

2010 yılı Ocak-Ekim döneminde 147,8 milyar dolar olan toplam ithalat, 2011 yılının aynı döneminde 201,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Söz konusu dönemde en çok ithalat yapılan ülke Rusya Federasyonu olmuştur. 2011 yılında Rusya Federasyonu'ndan yapılan ithalat yüzde 21,5 oranında artarak 2.333 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya Federasyonu'nun ardından 1.856 milyon dolar ile Almanya ve 1.736 milyon dolar ile Çin gelmektedir.

Fasıllar düzeyinde ithalata bakıldığında en büyük ithalat kalemi, 4.943 milyon dolar ile mineral yakıtlar ve yağlar olmuştur. Ardından ise 2.144 milyon dolar ile kazan makine ve cihazlar, aletler ve bunların aksam-parçaları gelmektedir.

3.2 Hizmetler Dengesi

Hizmetler Dengesi; temel olarak taşımacılık, turizm, inşaat ve finansal hizmetlerden oluşmaktadır.

2010 yılında 16 milyar dolar olarak gerçekleşen net turizm gelirleri, 2011 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 18 oranında artarak 14,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde hizmetler başlığının diğer önemli bir kalemi olan taşımacılık kaleminde 2 milyar dolar tutarında net gelir elde edilmiştir. İnşaat hizmetlerinden elde edilen döviz geliri ise 2011 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13 oranında azalarak 518 milyon dolara gerilemiştir. Bu gelişmeler sonucunda, 2010 yılının Ocak-Eylül döneminde toplam 11,5 milyar dolar fazla veren hizmetler dengesi kalemi, 2011 yılının aynı döneminde yüzde 27 oranında bir artış

göstererek 14,5 milyar dolar fazla vermiştir. Hizmetler dengesi kalemi 2010 yılının tamamında ise 15 milyar dolar fazla vermiştir.

3.3 Yatırım Geliri Dengesi

Yatırım Geliri kalemi; doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve yatırımlara ait faiz gelir ve giderlerinden oluşmaktadır.

2010 yılının tamamında 7,1 milyar dolar net çıkış kaydeden gelir dengesi kaleminde 2011 yılı Ocak-Eylül döneminde 6,3 milyar dolarlık net çıkış gerçekleşmiştir. Bu dönemde yatırım geliri başlığı altında yer alan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar kaleminde görülen net çıkışlar sırasıyla 2,4 milyar dolar, 906 milyon dolar ve 2,9 milyar dolar olmuştur. Diğer yatırımların alt bileşenlerinden olan faiz giderleri ise aynı dönemde yüzde 8 oranında azalarak 3,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

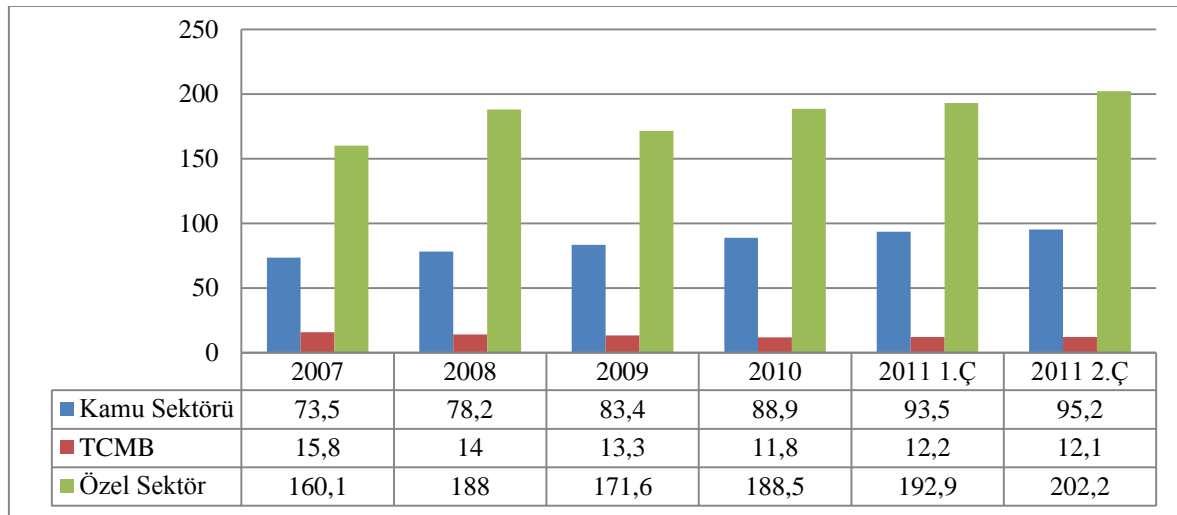
3.4 Cari Transferler

İşçi gelirleri ve resmi transferlerden oluşan cari transferler kalemi, 2010 yılında 1,5 milyar dolar olarak gerçekleşirken, 2011 yılının Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 18 oranında artarak 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari transfer hesabı altında yer alan işçi gelirleri 2010 yılının aynı dönemine göre yüzde 5 oranında artarak 729 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

3.5 Dış Borç

Toplam dış borç stoku, 2011 yılının 2. Çeyreği itibariyle 2011 yılı 1. Çeyreğine göre 10,9 milyar dolar artarak 309,6 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Özel sektör borçlarının toplam dış borç stoku içerisindeki payı 202,2 milyar dolar ile yüzde 65,3 ve kamu kesimi borçlarının payı 95,3 milyar dolar ile yüzde 30,8'dir. T.C. Merkez Bankası içerisindeki payı ise 12,1 milyar dolar ile yüzde 3,9 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GRAFİK 5. Türkiye Brüt Dış Borcun Borçlulara Göre Dağılımı (Milyon Dolar)

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

TABLO 9. Türkiye Brüt Dış Borç Stoku – Borçlu Dağılımı (Milyon Dolar)

	2010 1.Ç.	2010 2. Ç.	2010 3. Ç.	2010 4. Ç.	2011 1. Ç.	2011 2.Ç.
TOPLAM	266.767	265.020	282.612	289.387	298.728	309.636
KISA VADELİ BORÇLAR	54.537	61.054	68.716	78.217	77.283	84.960
KAMU	4.697	5.605	7.002	4.290	4.977	5.798
GENEL YÖNETİM	0	0	0	0	0	0
Merkezi Yönetim	0	0	0	0	0	0
Mahalli İdareler	0	0	0	0	0	0
Fonlar	0	0	0	0	0	0
FINANSAL KURULUŞLAR	4.697	5.605	7.002	4.290	4.977	5.798
Bankalar	4.697	5.605	7.002	4.290	4.977	5.798
Bankacılık Dışı						
FINANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	0	0	0	0	0	0
KİT'ler	0	0	0	0	0	0
Diğer						
TCMB	1.669	1.511	1.633	1.576	1.635	1.619
<i>Kredi Mektuplu DTH</i>	1.668	1.510	1.632	1.575	1.634	1.618
<i>Diğer</i>	1	1	1	1	1	1
ÖZEL	48.171	53.938	60.081	72.351	70.671	77.543
FINANSAL KURULUŞLAR	26.675	31.969	37.968	48.406	46.535	50.844
Bankalar	26.340	31.603	37.393	47.320	45.303	49.430
Bankacılık Dışı	335	366	575	1.086	1.232	1.414
FINANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	21.496	21.969	22.113	23.945	24.136	26.699
UZUN VADELİ BORÇLAR	212.230	203.966	213.896	211.170	221.445	224.676
KAMU	80.328	79.224	84.410	84.674	88.531	89.481
GENEL YÖNETİM	77.712	76.699	81.461	81.605	85.140	85.835
Merkezi Yönetim	74.472	73.529	77.906	78.085	81.447	81.915
Mahalli İdareler	3.155	3.102	3.492	3.473	3.647	3.886
Fonlar	85	69	63	47	46	34
FINANSAL KURULUŞLAR	1.268	1.277	1.585	1.745	2.018	2.277
Bankalar	1.268	1.277	1.585	1.745	2.018	2.277
Bankacılık Dışı						
FINANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	1.348	1.248	1.364	1.324	1.373	1.370
KİT'ler	1.191	1.100	1.219	1.183	1.240	1.236
Diğer	157	148	145	141	133	134

TCMB	10.876	9.873	10.687	10.251	10.633	10.528
<i>TCMB Kredileri</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Kredi Mektuplu DTH</i>	10.867	9.864	10.678	10.242	10.624	10.519
<i>Garantisiz Ticari Borçlar</i>	9	9	9	9	9	9
ÖZEL SEKTÖR	121.025	114.869	118.799	116.246	122.281	124.666
FINANSAL KURULUŞLAR	33.271	32.278	33.925	34.458	37.379	39.696
Bankalar	26.842	26.550	28.065	28.548	30.993	33.015
Bankacılık Dışı	6.429	5.728	5.860	5.911	6.386	6.680
FINANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	87.755	82.591	84.874	81.787	84.903	84.970

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

TCMB verilerine göre uzun vadeli dış borcun 41,4 milyar dolarlık kısmını finansal kuruluşların borçları oluşturmaktadır. Bunun 34,3 milyar doları banka kredilerinden, 7 milyar doları bankacılık dışı finansal kuruluşlara olan finansal borçlarından oluşmaktadır. Özel sektörün uzun vadeli dış borcunun 84,6 milyar dolarlık kısmı ise reel sektörün borçlarından oluşmaktadır.

TABLO 10. Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu (Milyon \$)

	2008	2009	2010	2011 (1.Yarı)
Borçluya göre Dağılım	140.009	127.228	116.252	126.011
I.Finansal Kuruluşlar	41.195	35.437	34.459	41.402
Bankalar	30.008	27.937	28.549	34.336
Bankacılık Dışı Kurumlar	11.187	7.500	5.911	7.066
II. Finansal Olmayan Kuruluşlar	98.814	91.791	81.793	84.610

Kaynak: TCMB – T.C. Maliye Bakanlığı SGB

2011 yılının 2. Çeyreği itibariyle hazine garantili dış borç stokunun %58,2'si kamu sektörüne, %41,7'si ise özel sektör kuruluşlarına aittir. Özel ve kamu sektörlerinde ağırlığı finansal kuruluşlar almaktadır. Özel sektörde finansal kuruluşların ağırlığı %98,2 iken kamu sektöründe finansal kuruluşların ağırlığı %46'dır.

Özel sektörde finansal olmayan kuruluşlara bakıldığında ilk sırada 46 milyon dolar ile THY, ardından ise 15 milyon dolarla TÜPRAŞ gelmektedir. Diğer hazine garantili borca sahip kurumlar ise Erdemir ve Türk Telekom'dur.

TABLO 11. Borçluya Göre Hazine Garantili Dış Borç Stoku (Milyon Dolar)

	2010	2011 1. Ç.	2011 2. Ç.
KAMU	4.352	4.766	4.874
Genel Yönetim	1.326	1.385	1.359
Merkezi Yönetim	0	0	0
Mahalli İdareler	1.280	1.339	1.325
Fonlar	47	46	34
Finansal Kuruluşlar	1.835	2.132	2.271
Kamu Bankaları	1.835	2.132	2.271
Finansal Olmayan Kuruluşlar	1.191	1.249	1.244
Kitler	1.183	1.240	1.236
Diğer (1)	8	8	8
ÖZEL	3.110	3.239	3.487
Finansal Kuruluşlar	3.014	3.162	3.425
Bankalar	3.014	3.162	3.425
Finansal Olmayan Kuruluşlar	96	77	62
Şirketler	96	77	62
GENEL TOPLAM	7.462	8.005	8.361

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

(1) İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, Belediye İktisadi Teşebbüsleri

Kamu İktisadi Teşekkülleri içerisinde en borçlu teşekküller şu şekilde sıralanmaktadır: TEDAŞ (430 milyon \$), EÜAŞ (416 milyon \$), TEİAŞ (343 milyon \$) ve BOTAŞ (47 milyon \$) gelmektedir.

TABLO 12. Hazine Garantili Dış Borçların Sektörel Dağılımı (Milyon Dolar)

	Toplam Borç	Hazine Garantisinin Payı (%)	Hazine Garantili Borç
Özel Sektör	202.209	1,7	3.487
Finansal Kuruluşlar	53.121	6,4	3.425
Finansal Olmayan Kuruluşlar	111.669	0,05	62
Kamu Sektörü	95.279	5,1	4.874
Mahalli İdareler	3.886	34	1.325
Finansal Kuruluşlar	8.075	28,1	2.271
Finansal Olmayan Kuruluşlar	1.370	90,8	1.244

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Hazine garantili borçlarda kamu bankalarına bakıldığında ise sıralama şu şekildedir: Halk Bankası (1.195 milyon \$), T. Kalkınma Bankası A.Ş. (584 milyon \$), İller Bankası (252 milyon \$), T. İhracat Kredi Bankası A.Ş. (137 milyon \$) ve Ziraat Bankası (103 milyon \$).

TABLO 13. Mahalli İdarelerin Hazine Garantili Dış Borç Stokları

Kurum	2011 2.Ç.	Toplam içindeki payı (%)
İstanbul BB	176	13,2
Adana BB	164	12,3
Eskişehir BB	159	12
Samsun BB	152	11,4
İzmir BB	140	10,5
Bursa BB	118	8,9
Kayseri BB	103	7,7
Antalya BB	86	6,4
Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresi (MESKİ)	75	5,6
Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi (BUSKİ)	75	5,6
Toplam Mahalli İdareler	1.325	100

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Belediyelerin hazine garantili dış borç stokuna bakıldığında ise ilk sırada İstanbul Büyükşehir Belediyesi gelmektedir. 2011 yılının 2. Çeyreği itibariyle hazine garantili dış borcu 176 milyon dolardır. İstanbul'un ardından sırasıyla Adana, Eskişehir, Samsun ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri gelmektedir.

4. FİNANS HESAPLARI ve YABANCI SERMAYE

2010 yılını 42,9 milyar dolar tutarında net girişle kapatan sermaye ve finans hesabına bakıldığında; 2011 yılının Ocak-Eylül döneminde doğrudan, portföy ve diğer yatırımlar şeklinde olmak üzere 48,4 milyar dolar tutarında net sermaye girişinin gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içinde yaptıkları net doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 100,3 oranında artarak 10,9 milyar dolar olmuştur. Doğrudan yatırımlar altında yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin net gayrimenkul alımları ise aynı dönemde 1,5 milyar dolara ulaşmıştır. Ocak-Eylül döneminde, yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları net doğrudan yatırımlar 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucunda doğrudan yatırımlarda gerçekleşen net sermaye girişi, 2011 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 120 oranında artarak 9,3 milyar dolar olmuştur. Söz konusu rakam 2010 yılının tamamı için 7,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Diğer yatırımlar kaleminde, 2010 yılının Ocak-Eylül döneminde 19,3 milyar dolar, 2011 yılının aynı döneminde ise 30,2 milyar dolar net giriş gerçekleşmiştir.

Bir ülkenin Merkez Bankası ve IMF'deki altın ve döviz rezervleri olarak ifade edilen resmi rezervler hesabındaki artış 2010 yılının Ocak-Eylül döneminde 8,5 milyar dolar iken, 2011 yılının aynı döneminde 5,4 milyar dolar olmuştur. Ayrıca, aynı dönemde net hata ve noksan kalemi 12,3 milyar dolara yükselmiş ve cari açığın finansmanında önemli bir paya sahip olmuştur.

5811 sayılı Varlık Barışı kanunu kapsamında yurtdışında bulunan Türklerin ellerinde bulunan kayıtlı olmayan paraların Türkiye'ye getirilmesi faydalı olmuştur.

TABLO 14. Sermaye Hareketleri (Milyon Dolar)

	Yıllık		Ocak-Eylül	
	2009	2010	2010	2011
Sermaye ve Finans Hesapları	8.925	42.909	28.053	48.391
1.Doğrudan Yatırımlar	6.859	7.620	4.142	9.263
Yurtdışında	-1.553	-1.464	-1.236	-1.652
Yurtiçinde	8.411	9.084	5.448	10.915
2.Portföy Yatırımları	227	16.093	13.076	14.364
Varlıklar	-2.711	-3.524	-2.391	2.195
Yükümlülükler	2.938	19.617	15.467	12.169
3.Diğer Yatırımlar	1.993	32.061	19.295	30.157
Varlıklar	10.985	7.106	5.962	11.651
Yükümlülükler	-8.992	24.955	13.333	18.506
4.Rezerv Varlıklar	-111	-12.809	-8.480	-5.393
Net Hata Noksan	5.066	4.190	2.157	12.265

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı - TCMB

Uluslararası rezervler, bir ülkenin kullanıma hazır bulundurduğu ve özellikle ödemeler bilançosundaki dengesizliklerin doğrudan/dolaylı finansmanını sağlayan yabancı para cinsinden kaynakların bütünüdür. 2010 yılı sonunda 80,7 milyar dolar seviyesinde bulunan Merkez Bankası brüt rezervleri geçici verilere göre 2011 yılı Eylül ayında, 87,5 milyar dolara yükselmiştir. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde, AB borç krizi ve ABD ekonomisine ilişkin riskler ve kaygılar nedeniyle yaşanan sermaye çıkışlarına karşılık Merkez Bankasının ihale ve/veya doğrudan müdahale yoluyla döviz satımı gerçekleştirmesi, rezervlerdeki artışı sınırlamıştır.

5. ÖZELLEŞTİRME

Özelleştirme uygulamaları ülkemizde 1983 yılında başlamıştır. Özelleştirme ile amaç, bir yandan finansal piyasalara ve sermaye piyasalarına yönelmeyen yerli ve yabancı tasarrufları bu piyasalara yönlendirerek yeni kaynaklar yaratılması, diğer yandan da kamu kesiminin fonlar üzerindeki talebi nedeniyle sıkışan mali piyasa üzerindeki olumsuz baskının engellenmesidir.

Yaşanan küresel mali krize rağmen, Türkiye'de 2010 yılında özelleştirme uygulamaları durmamış, aksine Türkiye özelleştirme yatırımları için cazip bir ülke olmuştur. Özelleştirme politikalarının uygulanmasında gösterilen istikrar, şeffaflık ve serbest rekabet ortamı yerli ve yabancı yatırımcıların güvenini artıran en önemli unsurlar haline gelmiştir. Oluşan güven ortamı, özelleştirme ihalelerine olan yerli ve yabancı yatırımcılardan gelen talep ve özelleştirilen kuruluşların fiyatlarında artışları da beraberinde getirmektedir.

Nitekim son dönemde gerçekleştirilen özelleştirme uygulamaları bu gelişmelerden önemli ölçüde etkilenmiştir. 1986-2002 döneminde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 8 Milyar ABD Doları tutarında özelleştirme yapılmış iken, 2003 yılından 2010 yılı sonuna kadar toplam 33,7 Milyar ABD Doları tutarında özelleştirme gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, ihalesi tamamlanmış, onay ve sözleşmesi imza aşamasında olan özelleştirme uygulamalarından da yaklaşık 13,8 Milyar ABD Doları gelir elde edilmesi beklenmektedir.

TABLO 15. 1985-2011 Dönemi Gerçekleştirilen Özelleştirme İşlemleri (\$)

	1985 - 2009	2010	2011	Toplam
Blok Satış	20.257.066.639	0	0	20.257.066.639
Tesis/Varlık Satışı	9.348.152.758	3.081.591.228	334.473.284	12.764.217.270
Halka Arz	7.053.283.819	0	0	7.053.283.819
İMKB’de Satış	1.261.053.768	0	0	1.261.053.768
Yarım Kalmış Tesis Satışı	4.368.792	0	0	4.368.792
Bedelli Devirler	709.910.020	3.887.907	6.371.467	720.169.394
TOPLAM	38.633.835.796	3.085.479.135	340.844.751	42.060.159.682

Kaynak: ÖİB

*Tablolarda yer alan rakamlar, ilgili yılda gerçekleştirilen uygulama tutarlarını gösteren satış miktarıdır.

2010 yılında Osmangazi, Çamlıbel, Uludağ, Çoruh, Yeşilirmak, Fırat Elektrik Dağıtım A.Ş. ile TCDD’ye ait Samsun Limanı, Bandırma Limanı, TEKEL’e ait Çamaltı ve Ayvalık Tuzlaları ile TEDAŞ, TEKEL, TCDD ve Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.’ye ait bazı taşınmazların devir işlemleri tamamlanmıştır.

6. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ VE BORÇ STOK DURUMU

2011 yılı Ocak-Ekim döneminde merkezi yönetim bütçesi gelirleri 243,7 milyar TL, harcamaları ise 245,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre, merkezi yönetim bütçesi gelirleri yüzde 17,8, harcamaları ise yüzde 6,7 oranında artış göstermiş, böylece 2010 yılı ilk on ayında 23,1 milyar TL olan merkezi yönetim bütçesi açığı 2011 yılının aynı döneminde 1,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Faiz dışı denge, faiz dışında kalan harcamalarla ile toplam gelir arasındaki farkı göstermektedir. Faiz dışı denge rakamının büyüklüğü, borç stokunun azalması açısından önem taşımaktadır. Bu dönemde faiz dışı fazlanın 35,8 milyar TL olarak gerçekleşmesi, merkezi hükümet açısından borçluluk sorununun bulunmadığını göstermektedir.

Ekonomik aktivitenin güçlü seyretmesinin yanı sıra çeşitli kamu alacaklarına yönelik sağlanan ödeme kolaylığının da etkisiyle bütçe gelirleri performansı yılın ilk on ayında güçlü seyretmiştir.

TABLO 16. Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri (Milyon TL)

	Ocak-Ekim		% Değişim	2011 Bütçe Tah./Baş. Ödeneği	% Gerç. Oranı
	2010	2011			
Gelirler	206.906	243.735	17,8	279.026	87,4
Genel Bütçe Gelirleri	200.214	235.907	17,8	271.650	86,8
Vergi Gelirleri	170.411	208.126	22,1	232.220	89,6
Vergi Dışı Gelirler	25.718	24.104	-6,3	27.981	86,1
Sermaye Gelirleri	2.459	2.389	-2,9	9.992	23,9
Alınan Bağış-Yardım	1.472	1.073	-27,1	1.239	86,6
Alacakların Tahsilatı	153	215	40,7	218	98,8
Özel Bütçe Gelirleri	4.994	5.943	19,0	5.484	108,4
Düzenleyici ve Denet. Kur.	1.698	1.885	11,0	1.893	99,6
Harcamalar	230.030	245.442	6,7	312.573	78,5
Faiz Dışı Harcamalar	188.561	207.968	10,3	265.073	78,5
Personel Giderleri	52.753	61.786	17,1	72.299	85,5
Sosyal Güv. Kur. Dev.Primi	8.958	10.499	17,2	12.737	82,4
Mal ve Hizmet Alımları	19.275	23.482	21,8	30.049	78,1
Cari Transferler	84.680	87.717	3,6	115.778	75,8
Sermaye Giderleri	14.852	17.508	17,9	21.698	80,7
Sermaye Transferleri	3.312	2.980	-10,0	4.300	69,3
Borç Verme	4.730	3.996	-15,5	6.436	62,1
Yedek Ödenek	0	0	0,0	1.774	0,0
Faiz Harcamaları	41.470	37.474	-9,6	47.500	78,9
Bütçe Dengesi	-23.125	-1.707	-92,6	-33.546	5,1
Faiz Dışı Denge	18.345	35.767	95,0	13.954	256,3

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

İç talepte ve ithalatta yaşanan canlanmayla dolaylı vergilerde sağlanan yüksek performans sonucunda vergi gelirleri 2010 yılı aynı dönemine göre yüzde 22,1 oranında bir artış göstermiştir. Diğer taraftan, personel giderleri, mal ve hizmet alımı giderleri ve sermaye giderlerinde yaşanan artışların etkisiyle 2010 yılı ilk on ayına göre merkezi yönetim bütçesi faiz dışı harcamalarında ortaya çıkan yüzde 10,3 oranında artışa rağmen; faiz ödemelerindeki yüzde 9,6 oranında düşüş sonucunda, 2010 yılı aynı dönemine göre toplam harcamalardaki artış yüzde 6,7 oranında olmuştur. Bu dönemde bütçe başlangıç ödeneğine göre harcamaların gerçekleşme oranı ise yüzde 78,5 olmuştur.

Bütçe performansı 2011 yılının ilk on ayında güçlü bir seyir izlemektedir. Bunun nedeni, harcamalardaki artışa rağmen gelir tarafının oldukça sağlam olmasıdır. 2011 yılının son aylarına girdiğimiz bu dönemde, bütçe dinamikleri açısından bir sıkıntı görülmemektedir.

2011 yılı ilk on ayında, merkezi yönetim bütçesi faiz harcamaları önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,6 oranında azalarak 37,4 milyar TL olarak gerçekleşmiş, faiz harcamaları için ayrılan bütçe ödeneğinin yüzde 78,9'u bu dönemde kullanılmıştır. Bu dönemde, 30,9 milyar TL iç borç faiz ödemesi, 6,2 milyar TL'lik ise dış borç faiz ödemesi gerçekleştirilmiştir.

TABLO 17. Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri (Milyon TL)

	Ocak-Ekim		Artış (%)
	2010	2011	
Toplam	206.906	243.735	17,8
Genel Bütçe Gelirleri	200.214	235.907	17,8
Vergi Gelirleri	170.411	208.126	22,1
Vergi Dışı Gelirler	25.718	24.104	-6,3
Sermaye Gelirleri	2.459	2.389	-2,9
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.472	1.073	-27,1
Alacaklardan Tahsilat	153	215	40,7
Özel Bütçe Gelirleri	4.994	5.943	19,0
Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Geliri	1.698	1.885	11,0

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

TABLO 18. Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları (Milyon TL)

	Ocak-Ekim		Artış (%)
	2010	2011	
Merkezi Yön. Bütçe Harcamaları	230.030	245.442	6,7
Faiz Dışı Harcamalar	188.561	207.968	10,3
Personel Giderleri	52.753	61.786	17,1
SGK Devlet Primi	8.958	10.499	17,2
Mal ve Hizmet Alımları	19.275	23.482	21,8
Cari Transferler	84.680	87.717	3,6
Sermaye Giderleri	14.852	17.508	17,9
Sermaye Transferleri	3.312	2.980	-10,0
Borç Verme	4.730	3.996	-15,5
Yedek Ödenek	0	0	0,0
Faiz Harcamaları	41.470	37.474	-9,6

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

TABLO 19. Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku (Milyon TL)

	2010 (Yıl sonu)	2011 (Eylül)	% Değişme
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku	473.561	514.491	8.6
İç Borç Stoku	352.841	366.695	3.9
Dış Borç Stoku	120.720	147.796	22.4
Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı	473.561	514.491	8.6
TL-Sabit Faizli	170.322	187.517	10.1
TL-Değişken Faizli	177.025	174.593	-1.4
Döviz Cinsinden	126.214	152.382	20.7
Borç Stokunun Alacaklıya Göre Dağılımı			
İç Borç Stoku	352.841	366.695	3.9
Dış Borç Stoku	120.720	147.796	22.4

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

7. MALİ PİYASALARDAKİ GELİŞMELER VE PARA POLİTİKASI

2011 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 2010 yılı sonuna göre, Net Dış Varlıklar yaklaşık 8,7 milyar dolar artarken, İç Döviz Yükümlülükleri de 5,9 milyar dolar artmıştır. Varlık ve yükümlülük kalemlerinde görülen bu gelişme neticesinde Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu aynı dönemde 2,8 milyar dolar artarak 53,1 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde Merkez Bankası Net Rezervleri 6,8 milyar dolar artarak 87 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası Net İç Varlıkları 2011 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla -26,1 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Net İç Varlıkları oluşturan Toplam İç Krediler -14,1 milyar TL seviyesinde, Diğer İç Varlıklar kalemi ise -11,9 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Toplam İç Krediler kaleminin alt detaylarını oluşturan kalemlerden Değerleme Hesabı bir önceki ay sonuna göre 4 milyar TL azalmıştır.

ŞEKİL 1. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Analitik Bilançosu

ANALİTİK BİLANÇO	
Aktif	Pasif
1 Dış Varlıklar	3 Toplam Döviz Yükümlülükleri
	- Dış Yükümlülükler
	- İç Yükümlülükler
2 İç Varlıklar	4 Merkez Bankası Parası
- Nakit İşlemler	- Rezerv Para
- Değerleme Hesabı	- Diğer Merkez Bankası Parası

- 1 "Dış Varlıklar", altın mevcudu, TCMB şubelerinin kasalarındaki efektifler, yurtdışı muhabirler nezdindeki döviz mevcudu ve diğer döviz alacaklarını gösterir. Dış kredi kullanımları nedeniyle gerçekleşen döviz girişleri ve döviz alımları dış varlıklarda artışa neden olur.
- 2 "İç Varlıklar" TCMB'nin bankacılık kesimine verdiği kredileri göstermektedir. Bu kalemlerde yer alan ve TCMB'nin sahip olduğu DİBS'leri gösteren Bankamız portföyü para politikasının etkilerinin izlendiği önemli bir kalemdir.
- 3 "Toplam Döviz Yükümlülükleri" TCMB'nin yurtiçine ve yurtdışına döviz yükümlüklerini gösterirken, Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat ile Süper Döviz Hesapları, TCMB'nin Uluslararası Para Fonu (IMF) yükümlülüğü ve kamunun ve bankaların döviz mevduatlarından oluşmaktadır.
- 4 "Merkez Bankası Parası" ise emisyonu, kamu kesiminin, bankaların ve banka dışı kesimin Türk parası mevduatlarını ve TCMB'nin açık piyasa işlemlerinden kaynaklanan nakit borçlarının ve alacaklarının netleştirilmiş tutarını göstermektedir.

Kaynak: TCMB

Para arzı, bir ekonomide dönen toplam para miktarını verir. Para arzı genel olarak M1 ve M2 araçları ile ifade edilmektedir. M1 para arzı tedavüldeki paraları ve bankalar nezdinde açılan vadesiz mevduatları kapsarken, M2 para arzı, M1'deki kalemlere ilave olarak yapılan tasarrufları gösteren vadeli mevduat hesabını da içine alır.

2011 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki ay sonuna göre dolaşımdaki parada görülen düşüşe rağmen, vadesiz TL mevduatındaki yüksek artış sonucunda, M1 (tedavüldeki para miktarı + vadesiz mevduat) para arzı yüzde 0,53 oranında yükselmiştir. Aynı dönemde M1 para arzı ve vadeli Yabancı Para mevduatlardaki artışın etkisiyle M2 (M1+vadeli mevduat) para arzı yüzde 0,93 oranında artış göstermiştir. 2010 yılı sonuna göre bakıldığında ise, M1 para arzının yüzde 8,92; M2 para arzının ise yüzde 11,31 oranında arttığı görülmektedir.

Para arzı artarsa, faiz oranları düşer ve böylece enflasyon yükselir.

TABLO 20. Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler (%)

	2011 Eylül / 2011 Ağustos	2011 Eylül / 2010 Aralık	2011 Eylül / 2010 Eylül
Emisyon	-9,06	17,61	23,81
Rezerv Para	-9,49	62,46	84,45
M1	0,53	8,92	21,48
M2	0,93	11,31	19,29
TÜFE	0,75	4,53	6,15

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı – T.C. Merkez Bankası

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK), Temmuz ayı toplantısında önceki beş ayda olduğu gibi faiz oranlarında değişiklik yapmamıştır. Ancak 4 Ağustos 2011 tarihinde olağanüstü toplanan PPK, politika faizini 50 baz puan azaltarak yüzde 5,75; gecelik borçlanma faiz oranını da 350 baz puan artırarak yüzde 5 düzeyinde belirlemiştir. Böylece borç verme ile borçlanma arasında 2010 yılı Aralık ayında 750 baz puana yükseltelen fark 400 baz puana çekilmiştir. Kurul, bazı Avrupa ülkelerindeki kamu borcu sorununa ve

küresel büyümeye ilişkin endişelere dayanarak faiz oranlarında düzenleme yapmıştır. PPK, kısa vadeli faizlerde oluşabilecek aşağı yönlü oynaklığı azaltmak amacıyla, gecelik borçlanma faizini önemli ölçüde artırarak faiz koridorunu daraltmaya karar vermiştir. Bunun yanı sıra Kurul, küresel ekonomiye dair giderek artan sorunların yurt içi iktisadi faaliyet üzerinde durgunluğa yol açma riskini azaltmak amacıyla politika faizinde ölçülü bir indirime gitmiştir.

Merkez Bankası 2008 krizi ile birlikte zorunlu karşılıkları da politika aracı olarak kullanmaya başlamıştır. Türkiye'ye sıcak para girişini azaltmak ve kredi genişlemesinin kontrolsüz büyümesini engellemek amacıyla Merkez Bankası, 2010 yılı Nisan ayından 2011 yılı Temmuz ayına kadar zorunlu karşılıklarda artış yapmıştır.

Euro Bölgesinde ortaya çıkan borç krizi ve küresel piyasalarda yeni bir durgunluk dönemine girileceği endişesi 2011 yılının üçüncü çeyreğinde zorunlu karşılıklarda düşüş kararlarının alınmasına yol açmıştır. 5 Ağustos 2011 tarihinde yabancı para zorunlu karşılık oranları tüm vadeler için 0,5 puan azaltılmıştır. Bunu müteakip, piyasaya döviz likiditesi sağlamak ve aynı zamanda bankacılık sisteminin yabancı para yükümlülüklerinin vadelerinin uzamasını teşvik etmek amacıyla yabancı para zorunlu karşılık oranları 5 Ekim 2011 tarihinde yeniden belirlenmiştir. Küresel ekonomiye dair belirsizliklerin devam etmesi ve dövizde yaşanan dalgalanmalar sonucu 2011 yılı Ekim ayında TL zorunlu karşılık oranları, özellikle 27 Ekim 2011 tarihinde ciddi oranda olmak üzere, iki kez indirilmiştir.

Başta Euro Bölgesi ülkeleri olmak üzere, pek çok ülkede kamu borçlarının sürdürülebilirliğinin gündemde olduğu bir dönemde, kamu maliyesi alanında elde edilen başarılı sonuçlar, Türkiye'nin diğer ülkelerden farklı bir konumda değerlendirilmesine imkân tanımaktadır. Makroekonomik göstergelerdeki iyileşmenin yanı sıra Türkiye'nin krize karşı geliştirdiği politikalar ve gösterdiği dayanıklılığın bir neticesi olarak, Standard & Poor's Türkiye'nin TL cinsinden kredi notu "yatırım yapılabilir" seviyeye (BB+ dan BBB- ye) yükseltilmiş ve görünümü pozitif olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte, ülkemizin finansman ihtiyacının sağlıklı kaynaklardan karşılanması ve mevcut güven ortamının pekiştirilmesi amacıyla yapısal tedbirlerin alınması ihtiyacı devam etmektedir.

8. FİYAT GELİŞMELERİ

Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 1,73 oranında artmış ve yıllık enflasyon yüzde 9,48'e yükselmiştir. Bu yükselişte, işlenmemiş gıda fiyatlarındaki gelişmeler belirleyici olmuştur. Döviz kuru hareketlerinin temel mal fiyatları üzerindeki gecikmeli yansımaları devam ederken hizmet fiyatları ılımlı seyrini korumuştur.

Kasım ayında hizmet fiyatları yüzde 0,37 oranında artarken, bu grupta yıllık enflasyon önceki aya kıyasla sabit bir seyir izlemiştir. Yıllık enflasyon ulaştırma ve yemek hizmetleri gruplarında gerilerken, ulaştırma ve yemek hizmetleri hariç hizmetler grubunda sınırlı bir oranda yükselmiştir. Bu yükselişte paket turlar, posta hizmetleri ve mali hizmetler

fiyatlarındaki artışlar ön plana çıkmıştır. Mevsimsellikten arındırılmış veriler hizmet fiyatlarının ana eğilimindeki ılımlı seyrin korunduğuna işaret etmektedir.

Enerji fiyatları Kasım ayında yüzde 0,15 oranında gerilemiş, grup yıllık enflasyonu ise 1,31 puan düşerek yüzde 12,74 olmuştur. Söz konusu gerilemede döviz kuru gelişmeleri sonucu sırasıyla yüzde 1,82 ve 0,55 oranında azalan akaryakıt ve tüpgaz fiyatları önemli rol oynamıştır. Diğer taraftan, katı yakıt fiyatları ve su tarifeleri sırasıyla yüzde 2,94 ile 1,54 oranlarında yükselmiştir.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları Kasım ayında yüzde 3,27 oranında artmış ve grup yıllık enflasyonu, işlenmemiş gıda grubundaki düşük bazın etkisiyle 5,35 puan artarak yüzde 7,11 olmuştur. İşlenmemiş gıda fiyatları, Ekim ayındaki yükselişin ardından bu dönemde de taze meyve ve sebze fiyatlarındaki geçmiş yıl ortalamalarının üzerinde gerçekleşen yükselişin etkisiyle yüzde 5,47 oranında artmıştır.

Kasım ayında işlenmiş gıda fiyatları yüzde 1,36 oranında artmıştır. Peynir ve diğer süt ürünleri fiyatlarında son iki ayda gözlenen artış eğiliminin Kasım ayında da sürdüğü, katı sıvı yağlarda ise fiyatların artmaya devam ettiği görülmüştür.

Bu gelişmeler neticesinde, işlenmiş gıda grubu fiyat artışlarının alt gruplar genelinde sürdüğü gözlenirken, grup yıllık enflasyonu 0,39 puanlık yükselişle yüzde 9,44'e ulaşmıştır.

TABLO 21. Ana Harcama Gruplarına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi ve Değişim Oranı (%) (2003=100)

	Bir Önceki Aya Göre Değişim	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Değişim	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim	12 Aylık Ortalamalara Göre Değişim
	Kasım 2011	Kasım 2011 / Aralık 2010	Kasım 2011 / Kasım 2010	(01.12.2010-30.11.2011 / 01.12.2009-30.11.2010)
GENEL TÜFE	1,73	9,82	9,48	6,13
Gıda ve alkolsüz içecekler	3,27	10,04	7,11	5,79
Alkollü içecekler ve tütün	3,69	18,51	18,56	3,74
Giyim ve ayakkabı	5,59	10,37	8,41	6,29
Konut	0,61	7,63	8,88	5,59
Ev eşyası	1,15	10,72	11,09	7,14
Sağlık	0,23	0,42	0,46	0,63
Ulaştırma	-0,55	12,02	13,22	9,53
Haberleşme	0,90	2,12	4,83	-0,02
Eğlence ve kültür	0,01	5,65	5,92	0,81
Eğitim	0,07	6,57	6,62	5,24
Lokanta ve oteller	0,62	7,65	8,01	8,17
Çeşitli mal ve hizmetler	1,69	16,77	19,14	11,79

Kaynak: TÜİK

Kasım ayında üretici fiyatları yüzde 0,65 oranında yükselirken, yıllık enflasyon yüzde 13,67 olmuştur. Tarım fiyatları tüketici fiyatlarına da yansıyan bitkisel ürün fiyatlarındaki artış nedeniyle yüzde 5,40 oranında yükselmiştir.

İmalat sanayi fiyatları Kasım ayında yüzde 0,50 oranında azalmış ve yıllık enflasyon yüzde 16,41'e gerilemiştir. Grup fiyatlarındaki azalışın temel belirleyicisi ana metal fiyatlarındaki gerileme (yüzde 5,99) olmuştur.

TABLO 22. Sektör ve Alt Sektörlere Göre Üretici Fiyat Endeksi ve Değişim Oranı (%) (2003=100)

	Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Değişim Oranı	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim Oranı	12 Aylık Ortalamalara Göre Değişim Oranı
	Kasım 2011	Kasım 2011 / Aralık 2010	Kasım 2011 / Kasım 2010	(01.12.2010-30.11.2011 / 01.12.2009-30.11.2010)
GENEL ÜFE	0,65	12,20	13,67	10,72
Tarım	5,40	7,14	5,25	5,61
Tarım, avcılık, ormancılık	6,35	6,95	5,02	5,47
Balıkçılık	-25,44	16,53	17,26	9,61
Sanayi	-0,25	13,27	15,54	11,82
Madencilik ve taşocakçılığı	0,18	19,62	21,77	15,50
İmalat sanayi	-0,50	14,17	16,41	12,67
Elektrik, gaz ve su	1,86	3,78	6,28	3,69

Kaynak: TÜİK

9. SONUÇ

Küresel krizden çıkış sürecinde dünya ekonomileri arasında ayrışma gözlenmektedir. Gelişmiş ülkelerde canlanma beklentilerin altında kalmış, mali ve finansal belirsizlik özellikle 2011 yılı Ağustos ayından itibaren artmıştır. Küresel krizin etkilerini azaltmak amacıyla uygulanan politikalar, gelişmiş ülkelerde kamu açıkları ve borç stoklarının ciddi boyutlarda artmasına ve özellikle AB ülkelerinde kamu borçlarının sürdürülebilirliğinin tehlikeye girmesine neden olmuştur.

2010 yılında ekonomide kaydedilen canlılık ve özel kesim kaynaklı büyüme 2011 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. 2011 yılının ilk altı aylık döneminde gözlenen yüksek büyüme performansı, temelde özel tüketim ve özel sabit sermaye yatırımlarındaki artışlardan kaynaklanmıştır. Yurt içi talepteki artış ve beklentilerdeki iyileşmeyle birlikte sanayi üretim endeksi ve kapasite kullanım oranları kriz öncesi seviyelerine yaklaşmıştır.

Önemli ihracat pazarımız olan AB ülkelerinde büyümenin sınırlı kalmasına karşılık ihracat pazarlarının çeşitlenmesi 2011 yılı ihracat performansına olumlu etki yapmıştır. Ancak, mal ve hizmet ihracatının yeniden artmaya başlamasına rağmen, yurt içi talep ve üretimdeki canlanmaya bağlı olarak mal ve hizmet ithalatının daha hızlı artması neticesinde net ihracatın büyümeye katkısı negatif olmuştur. Dış ticaretteki bu gelişmeler sonucunda 2011 yılının ilk sekiz ayında cari işlemler açığı hızlı bir yükselme eğilimine girmiştir.

2011 yılının ilk yarısında ekonomide canlanmanın devam etmesiyle birlikte, ekonomideki belirsizliklerin azalması ve istihdamın artırılmasına yönelik olarak alınan tedbirler sonucunda işsizlikte düşüş eğilimi gözlenmiştir.

Türkiye ekonomisi, zamanında alınan ve kararlılıkla uygulanan politikalar sonucunda küresel krizin olumsuz etkilerinden hızla uzaklaşmış ve hızlı bir büyüme sürecine girmiştir. Sağlam makroekonomik temeller ve güçlü bir orta vadeli programla belirsizliklerin azaltılması, sermaye girişinin devam etmesi, faiz oranlarının düşük seviyelerde kalması ve kredi genişlemesi sonucunda Türkiye ekonomisi 2010 yılında ve 2011 yılının ilk yarısında yüksek bir büyüme performansı yakalamıştır.

KONYA TİCARET ODASI

KONYA
EKONOMİSİ

1. NÜFUS

Konya ilinin nüfusu 31.12.2010 tarihinde açıklanan son resmi veriler itibariyle 2 milyon 13 bin 845'dir. 31.12.2009 yılı verilerine göre 1 milyon 992 bin 675 olan nüfus 2010 yılında % 1,06 oranında artmıştır.

2009 yılı adrese dayalı nüfusu kayıt sistemine göre 1 milyon 450 bin 682 olan Konya il-ilçe merkezi toplam nüfusu, 2010 yılı nüfus sayımında 1 milyon 486 bin 653'e yükselmiştir. 2010 yılında Konya il merkezi (Karatay,Selçuklu,Meram) nüfusu 1.036.027 iken, ilçe merkezleri nüfus toplamı 450.626'dır. 2009 yılında 541 bin 993 olan belde-köy nüfusu ise, 2010 yılında 527 bin 192'ye düşmüştür.

Şehirde yaşayanların oranı %73,8, köyde yaşayanların oranı %26,2'dir. Şehirdeki nüfusun 737 bin 69'u erkek, 749 bin 584'ü ise kadındır. Köy nüfusunun ise 259 bin 088'i erkek, 268 bin 104'ü kadındır.

Nüfus yoğunluğu olarak ifade edilen bir kilometrekareye düşen kişi sayısı, Türkiye genelinde 96 iken, yüzölçümü büyüklüğüne göre ilk sırada yer alan Konya ilindeki nüfus yoğunluğu 52'dir. 2000 yılında yapılan nüfus sayımına göre ilimizin nüfus yoğunluğu 57 kişi idi.

TABLO 1. Cinsiyete Göre Şehir-Köy Nüfusu Ve Nüfus Yoğunluğu, 2010

İl	Toplam			İl / İlçe Merkezi	Belde/Köy	Nüfus Yoğunluğu (Kişi)
	Toplam	Erkek	Kadın			
Türkiye	73.722.988	37.043.182	36.679.806	56.222.356	17.500.632	96
Konya	2.013.845	996.157	1.017.688	1.486.653	527.192	52

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'nın en kalabalık ilçe merkezi 495 bin 363 kişi ile Selçuklu iken, en az nüfusa sahip ilçe merkezi ise 871 kişi ile Ahırlı'dır. Konya'nın 3 merkez ilçesinin toplam nüfusu ise 1 milyon 36 bin 27'dir.

2. TARIM

Türkiye'nin toplam tarımsal üretiminin %7,1'i Konya tarafından karşılanmaktadır. Konya, 2,2 milyon hektarlık tarım alanı ile ülkenin toplam tarım alanının %8,5'i gibi çok önemli bir oranını oluşturmaktadır.

Konya ilinin toplam 38.257 km² olan yüzölçümünün 2.247.857 hektar alanı tarıma elverişli durumdadır. Tarıma elverişli arazinin ise 377.426 hektarı sulanmakta olup KOP (Konya Ovaları Projesi) ile sulanması planlanan arazi miktarı 645.205 hektardır. Bu proje gerçekleştirildiğinde il ekonomisine önemli bir katkı sağlanacaktır (Tablo 2).

TABLO 2. İlin Arazi Varlığı

İlin Yüzölçümü	38.257 Km ²
Tarım Elverişli Arazi	2.247.857 Ha
Sulanan Arazi	377.426 Ha
Sulanabilir Arazi	1.652.762 Ha
Sulanması Planlanan Arazi (KOP Projesi)	645.205 Ha

Kaynak: Konya İl Tarım Müdürlüğü

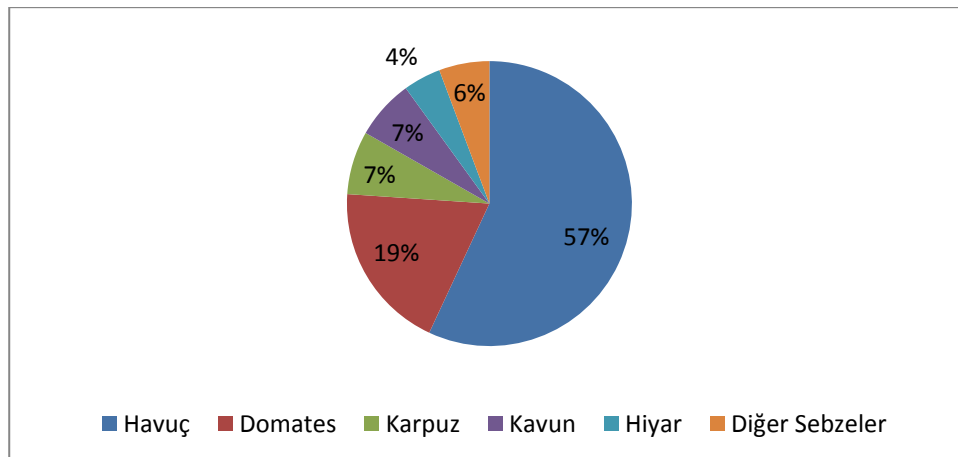
İlimiz, özellikle tahıl, şeker pancarı ve baklagiller alanında ülkemiz ihtiyacının büyük kısmını karşılayarak bu alanda önemli rol oynamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2010 yılı verilerine göre, ilimizde ekili alan 12 milyon 227 bin 363 dekar, nadasa bırakılan alan 8 milyon 64 bin dekar, sebze bahçeleri alanı 164 bin 917 dekar, meyve alanı ise 312 bin 89 dekadır.

TABLO 3. Konya İli 2010 Yılı Önemli Sebze Ürünleri Üretim Değerleri

Ürün Adı	Üretim (Ton)
Havuç	353.020
Domates	118.555
Karpuz	44.601
Kavun	41.917
Hıyar	26.460
Diğer Sebzeler	35.455
TOPLAM	620.008

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

GRAFİK 1. 2010 Yılı Sebze Üretim Oranları

Üretimi en çok gerçekleştirilen sebzeler arasında; 353 bin 20 tonluk üretim ile havuç başta gelmektedir. Domates ise iki yıl önceki bir buçuk milyonluk üretim rakamının oldukça altına düşerek 118 bin 555 tonluk üretim ile ikinci sırada yer almıştır. 2010 yılında 44 bin 601 ton karpuz üretimi gerçekleşirken, 41 bin 917 ton kavun, 26 bin 460 ton hıyar üretimi gerçekleşmiştir. (Tablo 3)

TABLO 4. Konya Tarla Bitkilerinin Ekim Alanı, Üretim ve Verim Değerleri (2010)

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/Da)
Arpa (Biralık)	420.784	410.784	99.108	241
Arpa (Diğer)	2.539.846	2.531.846	554.870	219
Buğday (Diğer)	4.744.651	4.726.145	1.027.260	217
Buğday (Durum)	2.013.054	2.012.135	488.043	243
Fasulye (kuru)	204.291	204.291	69.446	340
Mercimek (kırmızı)	10.852	10.852	2.254	208
Mercimek (yeşil)	19.607	19.607	2.682	137
Mısır	154.817	154.817	103.430	668
Nohut	213.958	209.958	28.843	137
Patates	85.950	85.950	321.482	3.740
Şeker pancarı	773.061	773.061	4.935.320	6.384

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'da üretimin büyük bir kısmı endüstriyel bitkilerde gerçekleştirilmektedir. Endüstriyel üretimin içinde, en büyük paya sahip olan bitki ise şeker pancarıdır. Konya, Türkiye'de şeker pancarı üretimini en yüksek oranda gerçekleştiren ilimizdir. 2010 yılı şeker pancarı üretim miktarı 4 milyon 935 bin 320 tondur (Tablo 4).

Tahıllarda Türkiye üretiminin yaklaşık %10'luk kısmı Konya'da yapılmaktadır. Burada buğday ve arpa ilk sırada gelmektedir. 2010 yılı verilerine göre ilimizde ekili alan bakımından 6 milyon 757 bin 705 dekar ile buğday ilk sırada yer almakta olup, üretim miktarı 1 milyon 515 bin 303 tondur. Bu üretimden elde edilen verim ise 224 Kg/Da'dır. Baklagillerde ise nohut, kuru fasulye, yeşil mercimek ve kırmızı mercimek başı çekmektedir. (Tablo 4).

Konya, Türkiye meyve üretiminin %4'ünden fazlasını gerçekleştirmektedir. Öne çıkan meyveler elma, üzüm, vişne, kiraz, armut ve kayısıdır. (Tablo 5).

TABLO 5. Konya İli 2010 Yılı Meyve Ürünleri Ağaç Sayısı ve Üretim Değerleri

Meyve Adı	TOPLU MEYVELİKLER			TOPLAM AĞAÇ SAYISI	ÜRETİM (Ton)
	Kapladığı Alan (Dekar)	Ağaç Sayısı (Adet)			
		Meyve Veren Yaşta	Meyve Vermeyen Yaşta		
Elma	96.357	2.605.055	391.442	2.996.497	67.227
Üzüm	100.469	100.469	0	100.469	54.474
Vişne	26.210	605.886	56.756	662.642	30.257
Kiraz	59.419	807.791	661.317	1.469.108	27.570
Armut	4.213	217.473	16.919	234.392	5.918
Kayısı	3.730	203.964	46.566	250.530	5.017

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tarımsal sanayi alanında çok önemli bir yere sahip olan Konya, Türkiye'nin en fazla un, tuz ve şeker üreten ilidir. Toz şeker üretiminde ikisi özel, 4 adet şeker fabrikası ile en önemli illerden birisidir. Türkiye'nin tuz ihtiyacının %65'i, şeker ihtiyacının ise %25'i Konya tarafından karşılanmaktadır. Aynı zamanda en fazla un üretimi yapılan il Konya'dır. Ülkemiz tahıl fiyatlarının belirlenmesinde, Konya tahıl piyasası çok önemli bir fonksiyona sahiptir.

Diğer taraftan organik tarım konusunda da Konya söz sahibi olmaya aday bir ildir. Organik Tarım; üretimde kimyasal gübre ve ilaç kullanmadan yönetmelikler çerçevesinde izin verilen girdiler kullanımı ile yapılan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve nihai ürünü sertifikalandıran bir tarımsal üretim biçimidir. Organik tarımda amaç; toprak ve su kaynakları ile havayı kirletmeden çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını azami derecede korumaktır.

Ülkemizde organik tarım faaliyetleri 1986 yılında Avrupa'daki gelişmelerden farklı şekilde, ithalatçı firmaların istekleri doğrultusunda ihracata yönelik olarak başlamıştır.

İlimizde ise organik tarım çalışmaları; Tarım İl Müdürlüğü'nün öncülüğünde özellikle Akşehir, Ereğli, Doğanhisar ilçeleri ile merkez köylerinde yapılmaktadır.

2010 yılı verilerine göre Konya'da toplam 420 çiftçi organik tarımla ilgilenmektedir. Ülkemizde, organik tarımla ilgilenen çiftçi sayısı bakımından ilk sırada 1.382 çiftçi sayısı ile Aydın yer almaktadır.

Konya'da organik tarıma yönelik olarak mevcut toplam alan 742 hektardır. Ancak, toplam alan içerisinde gerçek organik tarım üretim alanı 593 hektardır.

Üretim miktarı bakımından 2010 yılında Konya'da toplam 7.672 tonluk üretim gerçekleştirilmiştir. Üretim alanı bakımından Türkiye'de ilk sırada 28.669 hektarlık alanı ile İzmir gelmektedir. (Tablo 6)

TABLO 6. Konya Organik Tarıma İlişkin Veriler

	Birim	Sırası	Türkiye’de İlk Sırada Yer Alan İl
Üretilen Toplam Tarımsal Ürün	33		
Çiftçi sayısı	420	7.	Aydın (1.382)
Gerçek üretim alanı (ha)	593	18.	Aydın (6.458)
Doğal toplama alanı (ha)	0	31.	Kastamonu (78.856)
Nadas Alanı (ha)	149,8	6.	Ağrı (326)
Toplam alan (ha)	742,8	26.	Kastamonu (79.333)
Üretim miktarı (ton)	7.672,3	12.	İzmir (28.669)

Kaynak: TÜİK

Tarım Bakanlığı verilerine göre, 2011 yılı ilk 9 ayında Konya’da 420 çiftçi, 593 hektarı gerçek alan, 149,8 hektarlık alanı nadas alanı olmak üzere toplam 742,8 hektarlık alanda toplam 7.672,3 tonluk organik üretim gerçekleştirmiştir. Üretimi en fazla yapılan ürünler; 2.564 ton ile havuç, 2.067 ton ile vişne ve 1.590 ton ile çilektir. (Tablo 7.)

TABLO 7. Konya İli Organik Tarım Verileri

Ürün	Üretim (ton)	Ürün	Üretim (ton)	Ürün	Üretim (ton)	Ürün	Üretim (ton)
Havuç	2.564,5	Haşhaş	36,5	Armut	5,6	Badem	1,1
Vişne	2.067,4	Erik	33,9	Şeftali	4,1	Hıyar	1,1
Çilek	1.590,1	Ayçiçeği	27,9	Fasulye	3,3	Üzüm	0,7
Elma	374,4	Yonca	24,1	Biber	2,6	Maydanoz	0,7
Kiraz	351,4	Kayısı	20,1	Pırasa	2,6	Turp	0,3
Buğday	217,9	Anason	18	Domates	2,5	Fındık	0,01
Kimyon	139,9	Arpa	13,4	Soğan	2,4	Toplam	7.672,3
Ceviz	82,7	Fiğ	9,7	Yulaf	1,8		
Patates	60	Nohut	8,6	Sarımsak	1,8		

Kaynak: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Konya’nın hayvancılık sektöründeki verilerine bakıldığında ise, küçükbaş hayvancılığın gelişmiş olduğu görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2010 yılı verilerine göre; ilimizde toplam 1 milyon 467 bin 756 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Küçükbaş hayvanların 1 milyon 349 bin 248 adeti koyun, 115 bin 508 adeti keçiden oluşmaktadır.

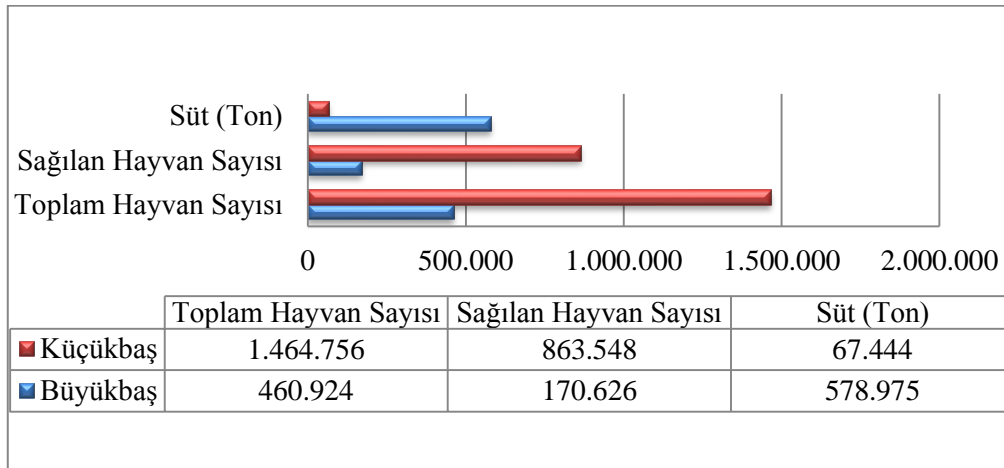
İlimizde 460 bin 924 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bunlardan 460 bin 814 adeti sığır, 110 adeti mandadan oluşmaktadır. (Tablo 8)

TABLO 8. Konya ili Hayvan Sayısı ve Üretilen Toplam Süt Miktarı, 2010

Hayvan Çeşidi	Toplam Hayvan Sayısı	Sağılan Hayvan Sayısı	Süt (Ton)
Sığır	460.814	170.570	578.903
Manda	110	56	72
Koyun	1.349.248	811.653	62.421
Keçi	115.508	51.895	5.023
Toplam	1.922.176	1.033.019	646.369

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 2. Konya İli Hayvan Sayısı ve Üretilen Süt Miktarı

2010 yılında toplam 8 milyon 723 bin 304 adet tavuk sayısına sahip olan Konya’da, toplam 1 milyar 950 milyon 274 bin adet yumurta üretilmiştir. 356 köyde yapılan arıcılık faaliyetlerinde ise 88 Bin 149 adet toplam kovan ile 1 milyon 54 bin 30 ton bal üretimi gerçekleştirilmiştir.

3. SANAYİ VE TİCARET

Konya sanayisi günümüzde birçok sektörde üretim yaparak, tarihsel olarak kullanılan “tahıl ambarı” kimliğinin yanına “sanayi şehri” kimliğini de eklemiştir. 130 ülkeye ihracat yapan Konya, sanayiden tarıma, ulaşımdan turizme kadar birçok alanda ülkemizin önde gelen şehirlerinden birisidir.

Ülkemizde 1960’lı yıllarda organize sanayi bölgeleri kurulmaya başlanmıştır. İlimizde I. Organize Sanayi Bölgesi 1967 yılında, II. Organize Sanayi Bölgesi 1976 yılında ve son olarak da III. Organize Sanayi Bölgesi 1995 yılında kurulmuştur. 1 Mayıs 2006 tarihi itibarıyla II. ve III. Organize Sanayi Bölgeleri Konya Organize Sanayi Bölgesi (KOS) olarak birleştirilmiştir. IV. Organize Sanayi Bölgesi çalışmalarında ise gelinen son duruma göre, imar ve parselasyon çalışmaları tamamlanmış olup, İl Özel İdaresi tarafından onaylanmıştır. IV. OSB alanının, Tapu Sicil Müdürlüğünden tapusu çıkarılmıştır ve altyapıya ilişkin proje çalışmalarına devam edilmektedir.

Konya sanayisi, yapısı itibariyle diğer ülke illeri sanayilerinden farklı olarak aynı anda bir çok alanda faaliyet gösteren sektörleri içerisinde barındırmaktadır. Konya'daki gelişmiş sektörlerin başında, aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi otomotiv yan sanayi ve makine sanayi gelmektedir. Ziraat alet makineleri imalat sanayi, döküm sanayi, plastik boya ve kimya sanayi, inşaat malzemeleri sanayi, kâğıt ve ambalaj sanayi, gıda ve ayakkabıcılık sanayi ilimizin diğer gelişmiş sektörleridir.

2011 yılı Ekim ayı verilerine göre I.OSB’de 157, Konya Organize Sanayi Bölgesi’nde 362 ve Büsan Sanayinde 466 adet olmak üzere Organize Sanayi Bölgelerimizde toplam 985 firma faaliyet göstermektedir (Tablo 9).

TABLO 9. Organize Sanayi Bölgelerindeki Firmaların Sektörel Dağılımı (Ekim 2011)

Sıra	Sektör	1.OSB	KOS	BÜSAN	TOPLAM
1	Otomotiv Yan Sanayi	21	72	67	154
2	Oto Dış Aksamı, Damper, Karasör Sanayi	-	8	9	9
3	Ziraat Alet Makineleri İmalat Sanayi	14	22	14	40
4	Makine ve Yedek Parça İmalat Sanayi	11	53	177	64
5	Döküm Sanayi	12	24	15	43
6	Kağıt ve Ambalaj Sanayi	5	5	7	28
7	Sondaj Boru ve Sulama Sistemleri	10	-	-	16
8	Plastik, Boya ve Kimya Sanayi	13	25	28	69
9	İnşaat Malzemeleri Sanayi	5	15	45	66
10	Deri ve Tekstil Ürünleri İmalat Sanayi	9	-	7	19
11	Değirmen Makineleri İmalat Sanayi	9	4	-	15
12	Demir Dışı Metaller (Alüminyum Sanayi)	7	52	16	48
13	Gıda Sanayi	-	15	38	54
14	Ağaç, Mobilya ve Orman Ürünleri	-	3	17	27
15	Diğer	39	68	26	274
	Toplam	157	362	466	985

Kaynak: Konya OSB Müdürlükleri

1. Organize Sanayi Bölgesi'nde yaklaşık olarak 6.000 kişi, 2. ve 3. Organize Sanayi Bölgesi'nde (Konya Organize Sanayi Bölgesi) ise yaklaşık 20 bin kişi istihdam edilmektedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın kredi desteği ile tamamlanan küçük sanayi siteleri Türkiye'de 485 adet iken Konya'da 22 adettir. Türkiye'de kredi desteği ile tamamlanan küçük sanayi sitesi sayısı sıralamasında Konya 1. sırada yer almakta ve Türkiye'de bulunan küçük sanayi sitelerinin %4.9'u Konya'da bulunmaktadır.

Konya'da Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın desteğiyle kurulmuş 4.560 adet işyeri bulunmaktadır. Ticaret Odası, Sanayi Odası, Ticaret Borsası ve Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği toplam 70.622 faal üyenin kayıtlı bulunduğu ilimizde, 20.609 üye Ticaret Odası'na, 1.420 üye Sanayi Odası'na, 1.154 üye Ticaret Borsası'na, Konya merkez ve ilçeleri de dâhil olmak üzere 52.015 üye de Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği'ne kayıtlıdır.

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı verilerine göre 2010 yılı Ocak-Ekim aylarını kapsayan dönemde Türkiye genelinde 3.152 adet yatırım teşvik belgesine toplam 44.690 milyon TL'lik teşvik verilirken, 2011 yılı Ocak-Ekim aylarını kapsayan dönemde 3.524 adet yatırım teşvik belgesine toplam 43.096 milyon TL'lik teşvik verilmiştir. Yatırım teşvik belge sayısı önceki yılın aynı dönemine göre %11,8 oranında artış gösterirken, yatırım tutarında aynı dönemde %3,6'lık bir azalış yaşanmıştır.

TABLO 10. Yatırım Teşvik Belge Adedinde İlk 10 İl

Yatırım Adedi				
Sıra	İller	2010	2011	(%)
1	İstanbul	278	405	45,7
2	Konya	202	177	-12,4
3	Bursa	122	157	28,7
4	Gaziantep	135	147	8,9
5	Ankara	107	138	29,0
6	İzmir	134	137	2,2
7	Kocaeli	68	115	69,1
8	Antalya	102	105	2,9
9	Tekirdağ	46	85	84,8
10	Adana	68	78	14,7
	Türkiye Toplamı	3.152	3.524	11,8

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

2010 yılı Ocak-Ekim döneminde 202 adet teşvik belgesi alan Konya, 2011 yılının aynı dönemi itibariyle 177 adet teşvik belgesi almıştır. Söz konusu belgelere ilişkin azalış %12,4 düzeyindedir. Geçtiğimiz yılın ilk 10 aylık toplamına göre bu yıl sabit yatırım tutarı %14,6 oranında azalarak 829 milyon 243 bin 151 TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde istihdam edilen personel sayısı da önceki döneme göre %14 azalarak 4.722 kişi olmuştur. (Tablo 10, Tablo 11, Tablo 12)

TABLO 11. Yatırım Teşvik Belge Tutarında İlk 10 İl

Yatırım Tutarı (TL)				
Sıra	İller	2010	2011	(%)
1	Kocaeli	1.088.903.446	7.042.090.111	546,7
2	İstanbul	3.788.911.019	4.886.117.964	29,0
3	İzmir	1.693.366.831	1.840.010.722	8,7
4	Ankara	1.583.902.092	1.775.513.733	12,1
5	Gaziantep	921.272.846	1.760.206.270	91,1
6	Adana	15.764.416.847	1.641.490.639	-89,6
7	Bursa	1.019.453.182	1.453.287.266	42,6
8	Artvin	68.103.097	1.222.404.359	1.694,9

9	Kahramanmaraş	539.512.204	1.219.789.715	126,1
10	Elazığ	212.276.482	1.127.955.127	431,4
13	Konya	971.336.162	829.243.151	-14,6
	Türkiye Toplamı	44.690.166.568	43.096.840.743	-3,6

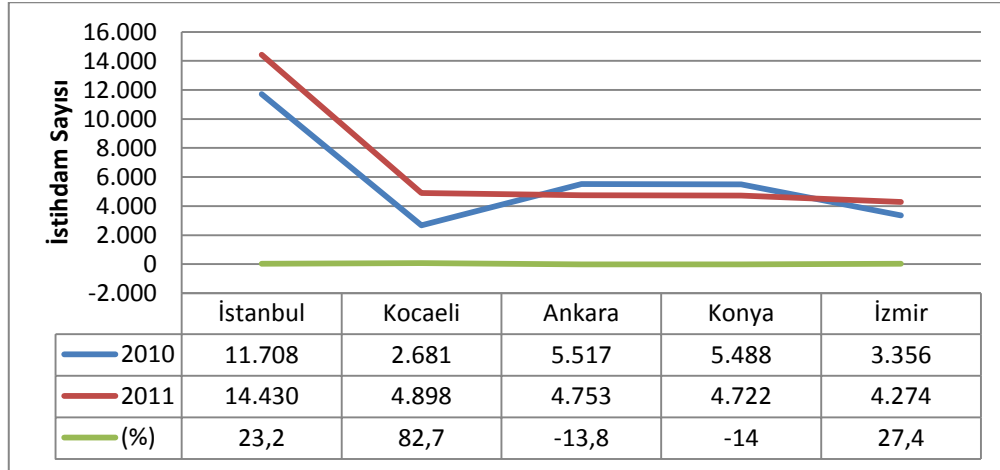
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

TABLO 12. Yatırım Teşvik Belge İstihdam Sayısında İlk 10 İl

İstihdam (Kişi)				
Sıra	İller	2010	2011	(%)
1	İstanbul	11.708	14.430	23,2
2	Kocaeli	2.681	4.898	82,7
3	Ankara	5.517	4.753	-13,8
4	Konya	5.488	4.722	-14,0
5	İzmir	3.356	4.274	27,4
6	Antalya	3.032	3.954	30,4
7	Gaziantep	2.969	3.913	31,8
8	Adana	2.712	3.879	43,0
9	Bursa	4.706	3.693	-21,5
10	Manisa	3.288	3.022	-8,1
	Türkiye Toplamı	100.246	98.726	-1,5

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

GRAFİK 3. Yatırım Teşvikleri ile İstihdam Edilenlerin Sayısı – İlk 5 İl

Konya ili 2011 yılı Ocak-Ekim döneminde toplam marka başvuru sayısında 2003 marka başvurusu ile 6. sırada yer alırken, 636 kabul edilen marka sayısı ile 7.sırada yerini almıştır.

Yıllık bazda bakıldığında ise, Konya en fazla marka başvurusunu 2006 yılında yapmıştır. Bu yılda toplam marka başvuru sayısı 1.900'e ulaşmıştır. 2007 yılında 1.146'ya düşse de 2008 yılında tekrar 1.621'e çıkarak yükselişe geçmiştir. 2009 yılında marka

başvurusu sayısı 1.554'e düşmüştür. Buna karşın onaylanan marka sayısında ise en fazla 2007 yılında olmuş ve 1.309 adet marka başvurusu kabul edilmiştir. (Tablo 13)

TABLO 13. Marka Başvuru ve Tescil Sayısı Türkiye Sıralaması (Ocak-Ekim 2011)

Sıra	İller	Marka Başvuru Sayısı	Sıra	İller	Marka Tescil Sayısı
1	İstanbul	37.473	1	İstanbul	14.189
2	Ankara	6.223	2	Ankara	2.215
3	İzmir	4.422	3	İzmir	1.628
4	Bursa	2.963	4	Bursa	1.030
5	Antalya	2.116	5	Antalya	930
6	Konya	2.003	6	Gaziantep	736
7	Gaziantep	1.998	7	Konya	636
8	Kocaeli	1.325	8	Kocaeli	571
9	Adana	1.301	9	Adana	455
10	Denizli	1.075	10	Kayseri	365
Türkiye Toplamı		60.899	Türkiye Toplamı		22.755

Kaynak: TPE

Konya ili 2011 yılı Ocak-Ekim döneminde toplam 113 patent başvurusu yaparken bunların ancak 30'u kabul edilmiştir. Sıralamada ise başvuru sayısında 7. sırada yer alırken, tescil edilen patent sıralamasında ise 5. sırada yerini almıştır. Geçen yıl ile kıyasladığımızda tescil sıralamasında yükseldiği görülmektedir. (Tablo 14)

TABLO 14. Patent Başvuru ve Tescil Sayısı Türkiye Sıralaması (Ocak-Ekim 2011)

Sıra	İller	Patent Bşvr. Sayısı	Sıra	İller	Patent Tescil Sayısı
1	İstanbul	1.218	1	İstanbul	353
2	Bursa	398	2	Ankara	71
3	Ankara	327	3	Bursa	61
4	İzmir	195	4	Manisa	42
5	Manisa	187	5	Konya	30
6	Kocaeli	145	6	Kocaeli	28
7	Konya	113	7	İzmir	26
8	Tekirdağ	72	8	Kayseri	11
9	Kayseri	51	9	Sakarya	11
10	Sakarya	48	10	Tekirdağ	10
Türkiye Toplamı		2.754	Türkiye Toplamı		643

Kaynak: TPE

Konya ili 2011 yılı Ocak-Ekim döneminde toplam 630 endüstriyel tasarım başvurusu yaparken bunların ancak 500'ü kabul edilmiştir. Türkiye sıralamada ise Konya, başvuru sırasında 7., tescil sırasında ise 8. sırada yerini almıştır. (Tablo 15)

TABLO 15. Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayısı Sıralaması

(Ocak-Ekim 2011)

Sıra	İller	End. Tas. Bşv. Sayısı	Sıra	İller	End. Tas. Tes. Sayısı
1	İstanbul	14.710	1	İstanbul	13.983
2	Bursa	2.336	2	Bursa	2.291
3	Gaziantep	2.153	3	Gaziantep	1.850
4	Ankara	1.974	4	Ankara	1.692
5	İzmir	1.351	5	İzmir	1.336
6	Kayseri	1.237	6	Kayseri	1.249
7	Konya	630	7	Kütahya	502
8	Hatay	531	8	Konya	500
9	Kütahya	472	9	Hatay	456
10	Denizli	428	10	Denizli	401
Türkiye Toplamı		29.015	Türkiye Toplamı		27.442

Kaynak: TPE

Ekonomi Bakanlığı'nın 2010 verilerine göre Türkiye'de yabancı sermayeli firma bakımından İstanbul 15.363 firma ile birinci, Antalya 3.358 firma ile ikinci olurken Konya 85 firma ile 16. sıradadır. Bu kapsamda, Konya'nın yatırım cazibesinin artırılarak yabancı sermayenin Konya'ya çekilmesi ve sonucunda yabancı sermayeli firma sayısının artırılması gerekmektedir. (Tablo 16)

TABLO 16. Türkiye'de İlk 20 Şehirdeki Yabancı Sermayeli Firma Sayısı (2010)

Sıra	İl Adı	Yabancı Sermaye Firma Sayısı	Sıra	İl Adı	Yabancı Sermaye Firma Sayısı
1	İstanbul	15.363	11	Hatay	185
2	Antalya	3.358	12	Gaziantep	143
3	Ankara	1.802	13	Tekirdağ	142
4	İzmir	1.593	14	Yalova	123
5	Muğla	1.397	15	Sakarya	103
6	Bursa	557	16	Konya	85
7	Aydın	481	17	Manisa	85
8	Mersin	473	18	Denizli	78
9	Kocaeli	325	19	Eskişehir	57
10	Adana	201	20	Kayseri	56

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Konya ilinde yabancı sermayenin sektörel dağılımına baktığımızda ise en fazla firmanın motorlu kara taşıtları sektöründe olduğunu ve Almanya'nın yabancı sermayeli firma bakımından Konya'ya en çok yatırım yapan ülke olduğunu görmekteyiz. (Tablo 17, Tablo 18)

TABLO 17. Konya'daki Yabancı Sermayeli Firmaların Sektörel Dağılımı

Sıra	Sektör	Firma Sayısı	Toplam içindeki payı (%)
1	Motorlu kara taşıtları toptan ticareti	59	69,4
2	İnşaat	5	5,9
3	Ulaştırma faaliyetleri	4	4,7
4	Bilgisayar	3	3,5
5	Elektrik, su, gaz üretimi ve dağıtımı	3	3,5
6	Sağlık işleri ve sosyal hizmetler	3	3,5
7	Diğer iş faaliyetleri	2	2,4
8	Gıda ve içecek imalatı	2	2,4
9	Taş ocakçılığı	2	2,4
10	Ana Metal Sanayi	2	2,4
	Toplam	85	100

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

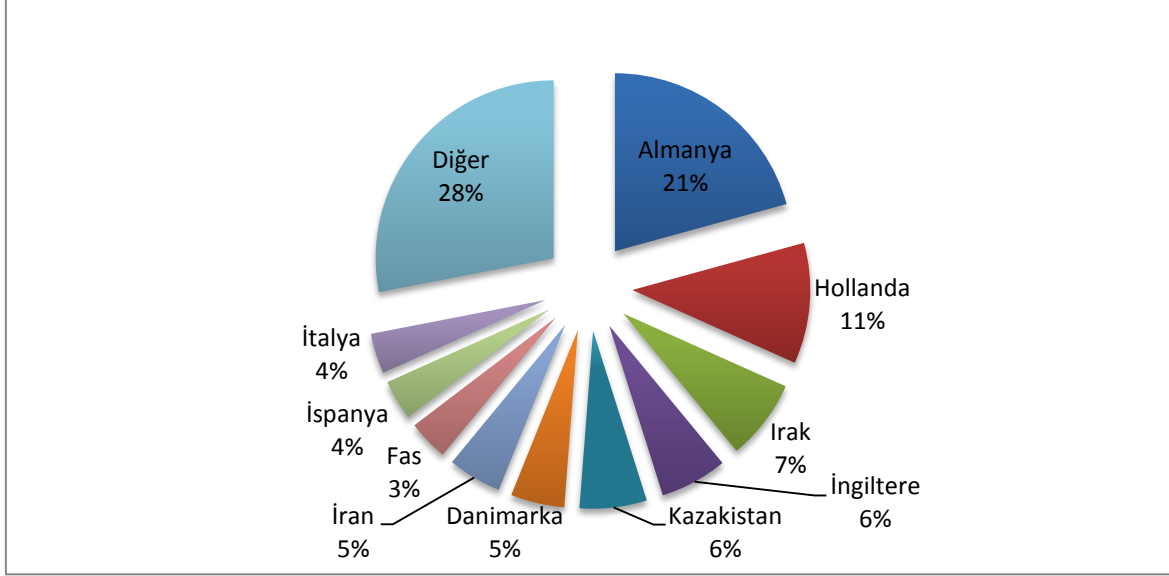
TABLO 18. Konya'da Bulunan Yabancı Sermayeli Firmaların Ülkesel Dağılımı

Sıra	Ülke	Firma Sayısı	Toplam içindeki payı (%)
1	Almanya	17	20,0
2	Hollanda	9	10,6
3	Irak	6	7,1
4	İngiltere	5	5,9
5	Kazakistan	5	5,9
6	Danimarka	4	4,7
7	İran	4	4,7
8	Fas	3	3,5
9	İspanya	3	3,5
10	İtalya	3	3,5
11	Diğer	23	27,1
	Toplam	85	100

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre ise 2011 yılı Ocak-Ekim aylarını kapsayan 10 aylık dönemde Türkiye genelinde yabancı sermayeli şirket sayısı 2.938 olup, yabancı sermaye oranı %75,48'dir. Bu şirketlerin 320'si anonim, 2.618'i ise limited şirket mahiyetindedir.

GRAFİK 4. Konya'da Yabancı Sermayeli Firmaların Ükelere Göre Dağılımı

4. DIŞ TİCARET

Hâlihazırda 104 ürün ile 130 ülkeye ihracat yapan Konya'nın, mevcut sanayi yapısı ve becerisiyle ile farklı sektörlerde ihracat yapabilme potansiyeli oldukça yüksektir. Konya'nın ihracatı da yıllar içerisinde artış kaydetmektedir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre ilimizin toplam ihracatı 2011 yılı Ocak-Kasım döneminde 1 milyar 79 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılının tamamında ise Konya'nın ihracatı 994,5 milyon dolarda kalmıştı.

İlimizin toplam ithalatına bakıldığı zaman ise, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2010 yılının tamamında toplam 802,4 milyon dolar ithalat gerçekleşirken, 2011 yılı Ocak-Kasım döneminde 974,4 milyon dolar ithalat gerçekleştirilmiştir.

TİM verilerine göre, Konya ihracatının %21,9'unu makine ve aksamaları oluşturmaktadır. 2011 yılı Kasım ayı verilerine göre makine ve aksamaları alanında 236 milyon 59 bin 616 dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Taşıt araçları ve yan sanayi alanında gerçekleştirilen ihracat aynı dönemde 189,4 milyon dolar olup, Konya ihracatında ikinci sıraya yerleşmiştir. İhracatta üçüncü sırada ise 188,7 milyon dolarlık ihracat ile hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri yer almaktadır (Tablo 19).

Konya'nın ihracatının önemli bir kısmının imalat sanayinde olması, ilin gelişmiş bir ekonomiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

TABLO 19. 2011* Yılında Konya'dan En Fazla İhraç Edilen İlk 10 Ürün (\$)

Sıra	Sektör	Tutar	Sıra	Sektör	Tutar
1	Makine ve Aksamları	236.059.616	6	Su Ürünleri ve Hayvancılık Mamulleri	75.785.395
2	Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	189.464.543	7	Maden ve Metaller	37.848.396
3	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	188.794.099	8	Elektrik - Elektronik	19.416.523
4	Demir ve Demir Dışı Metaller	154.462.464	9	Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	17.591.931
5	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	91.906.293	10	Meyve ve Sebze Mamulleri	15.308.519

Kaynak: TİM *2011 yılı Kasım ayı itibariyle

2011 yılının Kasım ayı itibariyle Konya'nın ihracat yaptığı ülkelerin başında yaklaşık 135 milyon dolar ile Irak gelmektedir. Konya'nın ihracatında önde gelen diğer ülkeler ise sırasıyla şöyledir: İtalya, İran, Almanya, Libya, Rusya, Bulgaristan, Mısır, ABD ve İspanya'dır. (Tablo 20)

TABLO 20. 2011* Yılında Konya Firmalarının İhracat Yaptığı İlk 10 Ülke (\$)

Sıra	Ülke	Toplam	Sıra	Ülke	Toplam
1	Irak	134.763.456	6	Rusya	33.909.475
2	İtalya	78.686.865	7	Bulgaristan	31.665.909
3	İran	71.429.728	8	Mısır	27.783.143
4	Almanya	61.888.370	9	ABD	27.205.090
5	Libya	53.339.320	10	İspanya	26.810.317

Kaynak: TİM * 2011 yılı Kasım ayı itibariyle

Konya'nın 2011 yılı sonu itibariyle ihracatının 1,2 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir. Konya'nın potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda bu rakam yeterli değildir. Bunun için ilimiz ihracatını önümüzdeki 5 yıl içerisinde 2,5 milyar dolar seviyesine, 2023 yılına kadar da 15 milyar dolar seviyesine ulaştırmayı hedefliyoruz. Ayrıca bugün ihracatta 15. sırada olan ilimizin 2023 yılında ilk beş içerisinde yer almasını hedefliyoruz.

İlimizdeki ihracatçı firma sayısı da hızla artmaktadır. 2010 yılında Konya'da faaliyet gösteren ihracatçı firma sayısı 1.084'e ulaşmıştır. 2011 yılının Ocak-Ekim döneminde ise bu sayı 1.123'e çıkmıştır. Hedefimiz Konya'da 2015 yılında ihracat yapan firma sayısını 1.500'e, 2023 yılında ise 2.000'e yükseltmektir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın İl İl İhracat Potansiyeli araştırması Konya'nın ihracat potansiyelini açıkça ortaya koymaktadır. Bu araştırmaya göre;

2010 Yılında **Orta Ve İleri Teknoloji Ürün İhracatı 100 Milyon Dolar Üzeri Olan İllerimiz** arasında Konya 413 milyon dolarlık ihracat ile **9. sırada** yer almaktadır. Bu durum tarım kenti olarak bilinen Konya'nın aynı zamanda bir sanayi kenti olduğunu da göstermektedir.

Konya **İhracattaki çeşitlilik performansı** bakımından sırasıyla İstanbul, İzmir ve Ankara'nın hemen arkasından 104 farklı ürünle **4. sırada** yer almaktadır. Bu durum Konya'da var olan becerinin birden fazla ürünün üretilip rekabetçi bir şekilde ihraç etme fırsatına sahip olduğunu göstermektedir.

Konya **ihracatta Nitelikli Sıçrama Yapısı** bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde, 81 il arasında 4. sırada yer almaktadır. Bu durum Konya'nın mevcut sanayi yapısı ve becerisiyle ile farklı sektörlerde nitelikli ihracat yapabilme potansiyelinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Konya'nın ihracatının ve tanınırlığının artmasında önemli bir rolü de, düzenlenen fuarlar oynamaktadır. 2011 yılında Konya'da TÜYAP fuar alanında gerçekleşen fuarlara 332 firma katılımıyla Konya Tarım 2011 fuarı ilk sırada yer alırken, KONMAK 164, Konya Tohum 81 firma katılımıyla ikinci ve üçüncü sırada yer almıştır. Tarım fuarı ulusal ve uluslararası alanda Konya'nın ismini duyuran ve tanıtımına katkı sağlayan önemli bir fuar organizasyonudur. Konya'da öne çıkan sektör fuarları sırasıyla şu şekildedir: Tarım Fuarı, Makine Fuarı, Tohumculuk Fuarı, Kent Fuarı ve Döküm Fuarı.

5. ENERJİ

MEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2006 yılında Konya ilinde elektrik abonesi sayısı 807 bin 465 iken 2010 yılında bu sayı 922 bin 988'e yükselmiştir. 2006 yılında toplam 2 milyar 664 milyon 236 bin Kwh'lık elektrik enerjisi tüketilirken, 2010 yılı elektrik tüketimi 3 milyar 316 milyon 508 bin Kwh olarak gerçekleşmiştir. 2006 yılında abone başına tüketim 3 bin 300 Kwh ve kişi başına tüketim 1.767 Kwh iken, 2010 yılında abone başına tüketim 3 bin 590 Kwh ve kişi başına tüketim bin 1.618 Kwh olarak gerçekleşmiştir (Tablo 21).

2011 yılının ilk 10 aylık döneminde gerçekleşen elektrik tüketimine bakıldığında ise; 2 milyar 647 milyon 186 bin 890 Kwh'lık elektrik tüketimi gerçekleştiğini görüyoruz. Aynı dönemde kişi başına tüketim 1.361 Kwh'a tekabül etmektedir. Abone sayısı 936.660 iken, abone başına tüketim ise 2.859 Kwh'dir (Tablo 21).

TABLO 21. Konya İlinde Yıllık Enerji Tüketimleri

Yıl	Toplam Elektrik Tüketimi (MWh)	Abone Başına Elektrik Tüketimi (MWh)	Abone Sayısı	Kişi Başına Elektrik Tüketimi (kWh)
2006	2.664.236,87	3,30	807.465	1.767,92
2007	4.545.962,58	5,48	829.356	2.320,46
2008	4.580.275,95	5,35	856.740	2.325,17
2009	3.919.075,04	4,42	887.318	1.966,74
2010	3.316.508,37	3,59	922.988	1.618,90
2011*	2.647.186,89	1,36	936.660	2.859,21

Kaynak: MEDAŞ Genel Müdürlüğü

*Ocak-Ekim Dönemi

2011 yılı 10 aylık döneminde; sanayi elektrik tüketimi 974 milyon 358 bin 974 Kwh olarak gerçekleşmiştir. Tarımsal sulamada toplam elektrik tüketimi 689 milyon 979 bin 951 kwh ve meskende toplam elektrik tüketimi ise 1.047.141.500 kwh olarak gerçekleşmiştir.(Tablo 22).

TABLO 22. Konya İli Elektrik Tüketimlerinin Sektörlere Göre Dağılımı (2011)

	Abone Grupları Bazında Abone Sayıları (Adet)	Konya için Abone Grupları Bazında Tüketimler (kWh)	Abone Grupları Bazında Abone Başına Tüketim (kWh/Adet)
Sanayi	2.123	974.358.947	458.923
Ticarethane	167.435	663.529.799	3.962
Mesken	735.214	1.047.141.500	1.424
Aydınlatma	9.251	186.299.430	20.138
Tarımsal sulama	16.981	689.979.951	40.632

Kaynak: MEDAŞ Genel Müdürlüğü

Gaznet 2004 yılından beri Konya'da doğalgaz dağıtım hizmeti vermektedir. 2011 yılı Eylül ayı verilerine göre 2011 yılı Ocak – Eylül ayları arasında toplam 222.941.741 m³, 2004'den bu yana 1.316.360.003 m³ gaz tüketilmiştir. (Tablo 23)

TABLO 23. Gaznet Tarafından Yapılan Satışlar

	2011(Ocak-Eylül)	Genel Toplam
Abone Satışı (m ³)	136.677.761	762.204.831
Sanayi Satışı (m ³)	34.841.716	140.095.228
Ön Ödemeli Satış (m ³)	8.743.928	81.484.949
Taşıma Miktar (m ³)	42.678.336	332.574.995
Toplam (m³)	222.941.741	1.316.360.003

Kaynak: GAZNET

6. İÇ PİYASALAR

İlimizin büyüyen ekonomisi için gösterge niteliği taşımakta olan vergi gelirlerini son beş yıl itibarıyla incelediğimizde; özellikle 2005 yılından bu yana tahakkuk tutarlarında yaşanan artışın onun kadar olmasa da tahsilat tutarında da yaşandığı gözlemlenmektedir.

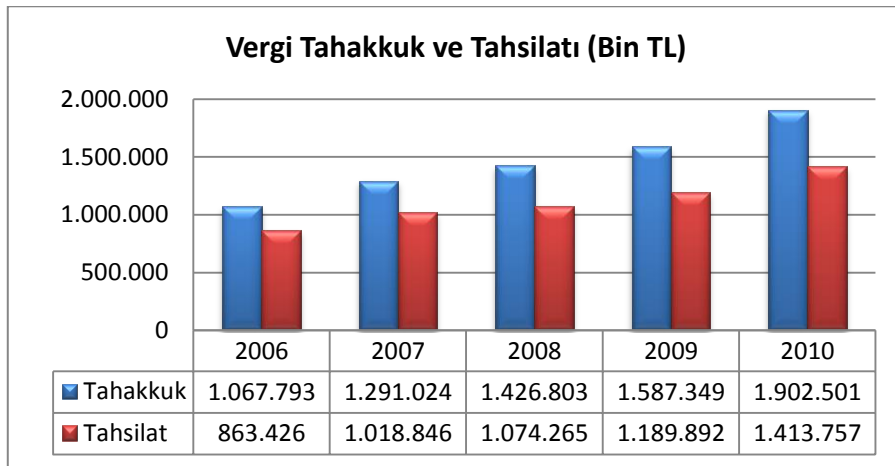
T.C. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü verilerine göre, ilimizde 2010 yılı tahakkuk tutarı 1 milyar 902 milyon 349 bin TL olarak gerçekleşmiştir. Tahsilat tutarı ise 1 milyar 413 bin 757 TL olarak gerçekleşmiştir. Tahsilât oranında 2010 yılında 2009 yılına göre %18,8 oranında artış yaşanmıştır. (Tablo 24)

TABLO 24. Konya İlinin Vergi Gelir Durumu (Bin TL)

Dönem	Tahakkuk	Tahsilat	Thk. / Ths. (%)	Tah. Art (%)	Tahs. Art. (%)
2006	1.067.793	863.426	80,8		
2007	1.291.024	1.018.846	78,9	20,9	18
2008	1.426.803	1.074.265	75,2	10,5	5,4
2009	1.587.349	1.189.892	74,9	11,2	10,7
2010	1.902.501	1.413.757	74,3	19,8	18,8

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

GRAFİK 5. Konya Vergi İstatistikleri

2011 yılı Ocak-Ekim aylarını kapsayan 10 aylık dönemde Konya'da; 2010'un aynı dönemine göre açılan şirket sayısı %15,3 oranında azalarak 991'den 839'a düşmüştür. Kooperatif sayısındaki düşüş %50, şahıs işletmelerindeki artış oranı ise %70,2 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde kapanan şirket sayısı %6,3 oranında artarak 128'den 136'ya yükselmiştir. Kapanan kooperatif sayısı %1,5 oranında azalırken, kapanan şahıs işletmesi sayısı ise %34 oranında artmıştır. (Tablo 25)

TABLO 25. Konya’da Türüne Göre Şirket Sayıları ve Değişimi

Dönem	Firma Tipi		Konya	Türkiye	Konya Pay (%)	Konya Değişim 2010/2011 (%)	Türkiye Değişim 2010/2011 (%)
2011 Ocak-Ekim (10 Aylık)	Açılan	Şirket	839	45.483	1.8	-15,3	7,5
		Kooperatif	41	889	4.6	-50	-33,6
		Gerçek kişi	846	50.947	1.6	70,2	20,1
	Tasfiye	Şirket	220	16.762	1.3	18,3	26,6
		Kooperatif	91	2.413	3.7	-8,1	-9,4
	Kapanan	Şirket	136	10.594	1.2	6,3	17,1
		Kooperatif	64	1.490	4.2	-1,5	-4,1
		Gerçek kişi	548	36.343	1.5	34	43,3
	2010 Ocak-Ekim (10 Aylık)	Açılan	Şirket	991	42.291	1.9	-
Kooperatif			82	1.339	5.2	-	-
Gerçek kişi			497	42.413	1.1	-	-
Tasfiye		Şirket	186	13.238	1.1	-	-
		Kooperatif	99	2.664	3.8	-	-
Kapanan		Şirket	128	9.046	1.4	-	-
		Kooperatif	65	1.553	3.3	-	-
		Gerçek kişi	409	25.360	2.0	-	-

Kaynak: www.tobb.org.tr

7. KOSGEB DESTEKLERİ

2011 yılı Ocak-Ekim döneminde KOSGEB Konya Hizmet Müdürlüğü tarafından Konya’da verilen desteklerin sektörel olarak dağılımında liderliği 3.129.156 TL ile imalat sektörü alırken, 346.969 TL ile toptan ve perakende ticaret ikinci sıradadır. 2011 yılında (Ocak-Ekim) toplamda 912 işletme 3.748.915 TL desteklerden yararlanmıştır. (Tablo 26)

TABLO 26. KOSGEB Konya Hizmet Müdürlüğü destekleri (TL)

Desteklenen firmaların sektörel dağılım			
Sektör	2009	2010	2011
İmalat	1.547.920	1.931.086	3.129.156
Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motorsikletlerin Onarımı Hizmetleri	0	4.815	346.696
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0	3.890	77.592
Bilgi ve İletişim Hizmetleri	0	250	74.034
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0	2.000	55.141
İnşaat	0	0	31.900
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme	0	0	9.878

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0	0	8.630
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0	0	6.774
Ulaştırma ve Depolama	0	0	5.200
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0	0	3.912
Toplam	1.547.920	1.944.041	3.748.915
Desteklenen İşletme Sayısı	359	468	912

Kaynak: KOSGEB Konya Hizmet Müdürlüğü

KOSGEB veritabanında kayıtlı toplam 17 bin 474 adet firmanın 10 bin 487 adedi Şahıs, 5 bin 757 adedi Limited şirketi, 712 adedi Anonim şirketlerden oluşmaktadır.

TABLO 27. KOSGEB Veri Tabanına Kayıtlı Firmaların Hukuki Durumu

Kayıtlı Firmaların Statüsü	
İşletme Statüsü	İşletme Sayısı
Anonim	712
Limited	5.757
Kollektif	16
Komandit	3
Adi Ortaklık	60
Şahıs	10.487
Diğer	439
Toplam	17.474

Kaynak: KOSGEB Konya Hizmet Müdürlüğü

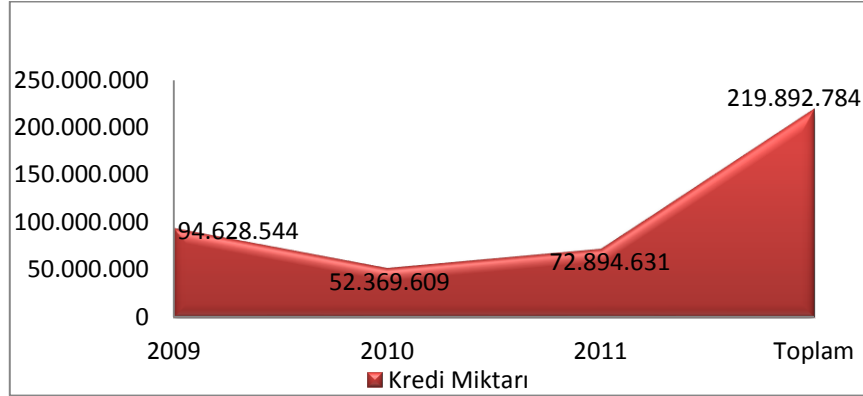
KOSGEB tarafından 2009 yılında 94 milyon TL’lik Kredi kullanılırken 2010 yılında 52 milyon TL’ye düşmüş, ancak 2011 yılında ise 72 milyon TL’ye yükselmiştir. KOSGEB kredilerinde dikkat çeken nokta ise, 2009 yılında KOSGEB kredisi kullanan işletme sayısı 2 bin 691 adet iken 2011 yılında bin 464 adede düşmüş olmasıdır. (Tablo 28)

TABLO 28. KOSGEB Destekli Kredilerin Miktarı Ve Yararlanan İşletme Sayısı

KOSGEB Destekli Krediler		
Yıl	Kredi Miktarı (TL)	İşletme Sayısı
2009	94.628.544	2.691
2010	52.369.609	1.813
2011	72.894.631	1.464
Toplam	219.892.784	4.475

Kaynak: KOSGEB Konya Hizmet Müdürlüğü

GRAFİK 6. KOSGEB Kredileri

8. STANDARTLAR

TSE Konya Personel ve Sistem Belgelendirme Müdürlüğü, makine, gıda, kimya, inşaat, tekstil, hizmet ve kamu sektörlerine yönelik olarak belgelendirme, denetim ve gözetim hizmetleri sunmaktadır. İşletmeler kalite sistemlerini geliştirmek ve bununla beraber ürün-hizmet kalitesini arttırmak ve belgelendirmek için TSE'ye başvurumaktadırlar. Bu kapsamda Konya'da toplamda 347 firma TS EN ISO 9001:2008 kalite belgesi almıştır. (Tablo 29)

TABLO 29. TSE Tarafından Verilen Belge Sayısı

Belge Türü	Belge Sayısı (2011)	Toplam Verilen Belge Sayısı*
TS EN ISO 9001 (Kalite Yönetim Sistemi)	107	347
TS EN ISO 14001 (Çevre Yönetim Sistemi)	28	45
TS EN ISO 22000 (Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi)	28	81
TS 18001 (İşçi Sağlığı ve Güvenliği)	26	34
TS ISO 10002 (Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi)	16	16
TS EN 16001 (Enerji Yönetim Sistemi)	3	3
TS ISO 50001 (Enerji Yönetim Sistemi)	1	1
PAS 220 (Gıda Kalite Belgesi)	1	1
Toplam	194	528

Kaynak: TSE Konya Belgelendirme Müdürlüğü / * 01.01.2009 – 14.11.2011 tarihleri arasını kapsamaktadır.

9. BANKACILIK

Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre 2010 yılında tüm Türkiye'nin toplam banka mevduatı 614 milyar 486 milyon 214 bin iken, Konya ilinin toplam banka mevduatı 5 milyar 928 milyon 158 bin TL'dir. Konya, Türkiye geneli banka mevduatlarından %0,9 pay olarak 10. sırada yer almaktadır. (Tablo 30)

TABLO 30. Banka Mevduatları ve Banka Kredileri - 2010

	Banka Mevduatı (Bin TL)	Banka Kredisi (Bin TL)	Banka Sayısı (Adet)	Banka Şubesi (Adet)
Türkiye	614.486.214	506.994.403	45	9.400
Konya	5.928.158	9.296.556	22	192

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Banka kredisine göre ise 2010 yılında ülkemizde 506 milyar 994 milyon 403 bin TL kredi kullanır iken, ilimizde kullanılan toplam banka kredisi 6 milyar 199 milyon 580 bin TL'dir. Türkiye geneli banka kredisi kullanımında ilimiz %1,2 oranla 10. sırada yer almaktadır (Tablo 31).

Türkiye genelinde 45 banka ve 9 bin 400 adet banka şubesi bulunurken, ilimizde ilçeler dahil olmak üzere 22 banka ve 192 banka şubesi bulunmaktadır. Konya ili için şube başına mevduat tutarı 30 milyon 875 bin TL olup Türkiye'de 37. sırada yer almaktadır. Şube başına kredi tutarı ise 32 milyon 289 bin TL olup Türkiye genelinde 35. sırada yer almaktadır. Konya şube başına kişi sayısı 10 bin 489 olup 45. sırada yer almaktadır. Konya, kişi başına kredi miktarı 3 bin 078 TL olup Türkiye genelinde 41. sırada yer almaktadır.

TABLO 31. Nakdi Kredilerde İlk 10 İl (000 TL)

İller	2009	2010	2011
İstanbul	207.419.657	272.782.692	354.332.200
Ankara	59.377.742	71.966.062	87.131.713
İzmir	22.179.504	29.086.153	36.847.162
Antalya	12.865.950	16.796.839	21.107.086
Bursa	11.601.562	15.824.921	20.636.768
Kocaeli	8.150.567	11.560.914	14.592.765
Adana	7.727.826	10.523.611	13.695.680
Gaziantep	5.882.582	9.418.628	12.956.940
Konya	5.172.734	7.220.644	9.296.556
İçel	4.701.011	6.763.709	8.727.081
İlk 10 Toplam	345.079.135	451.944.173	579.323.951
Genel Toplam	428.315.448	565.423.079	723.716.794

Kaynak: TCMB

Özel ve kamu bankaları aracılığıyla verilen nakdi kredilerin il bazında dağılımına bakıldığında, 2011 yılı için 354.332.200 TL ile İstanbul birinci sıradayken 9.296.556 TL ile Konya dokuzuncu sırada yer almaktadır. Nakdi kredilerde ilk 10 ilin aldığı miktar 2011 yılında 2010 yılına göre %27,9 oranında artmıştır. Konya ilinde 2011 yılında 2010 yılına göre nakdi krediler %28,7'lik bir artış olmuştur. (Tablo 31)

TABLO 32. Türkiye ve Konya’da Protesto Edilen Senet Sayısı ve Tutarı İlk 10 Ay (2011)

Aylar	Türkiye		Konya	
	Protesto Edilen Senet Sayısı	Protesto Edilen Senet Tutarı TL	Protesto Edilen Senet Sayısı	Protesto Edilen Senet Tutarı TL
Ocak	74.624	419.898.682	2.003	12.389.374
Şubat	60.631	326.323.085	1.481	8.883.972
Mart	73.406	380.390.860	1.745	10.634.599
Nisan	72.188	367.992.387	1.651	9.607.354
Mayıs	72.891	367.070.199	1.805	9.811.228
Haziran	74.449	369.340.097	1.916	13.786.274
Temmuz	75.379	384.394.916	2.022	12.581.838
Ağustos	83.452	395.008.628	2.254	13.437.471
Eylül	84.769	458.172.975	2.472	16.811.914
Ekim	77.899	474.560.347	2.207	13.302.424
Toplam	749.688	3.938.152.176	19.556	121.246.448

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

T.C. Merkez Bankası verilerine göre 2011 yılı Ekim sonu itibariyle tüm Türkiye’de protesto edilen senet sayısı 749.688 adettir. Türkiye genelinde protesto edilen senetlerin toplam tutarı ise 3.938.152.176 TL’dir. (Tablo 32).

İlimizde aynı dönem itibariyle protesto edilen senet sayısı 19.556 iken, bu senetlerin toplam tutarı ise 121.246 Bin TL’dir. Konya’da protesto edilen senet sayısı Türkiye genelinde protesto edilen senetlerin % 2,6’sını oluşturmaktadır. Protesto edilen senet tutarı ise Türkiye genelinde protesto edilen senet tutarının % 3’üne tekabül etmektedir. Konya tüm iller içerisinde ise hem adet bazında hem de tutar bazında 6. sırada yer almaktadır. (Tablo 33).

TABLO 33. Türkiye ve Konya’da Protesto Edilen Senet Sayısı ve Tutarı

İller	Adet			İller	Tutar (Bin TL)		
	2009	2010	2011*		2009	2010	2011
İstanbul	252.166	201.523	101.823	İstanbul	2.162.697	1.658.491	1.166.573
Ankara	143.226	103.563	46.921	Ankara	953.099	710.171	443.509
İzmir	77.761	55.098	25.324	İzmir	459.416	319.165	201.702
Antalya	55.368	44.502	21.257	Antalya	390.544	285.322	169.659
Bursa	58.513	43.007	19.556	Bursa	374.219	265.692	144.158
Konya	49.757	40.692	19.556	Konya	230.660	176.965	121.246
Muğla	25.430	20.135	9.448	Gaziantep	177.228	98.091	71.720
Kocaeli	25.617	18.681	9.074	Kocaeli	168.604	113.329	71.356

Adana	22.520	16.218	7.841	Muğla	143.541	140.326	65.181
Gaziantep	19.372	14.862	7.474	Kayseri	128.675	72.697	60.485
İlk 10 Toplam	729.730	558.281	268.197	İlk 10 Toplam	5.188.683	3.840.249	2.515.589
Genel Toplam	1.175.326	900.600	749.688	Genel Toplam	7.530.881	5.584.255	3.938.152

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası / *Ocak-Ekim ayları arası

10. SAĞLIK

Konya'da toplam 37 hastane mevcuttur. Bunların 11 tanesi özel hastane, 3 tanesi üniversite hastanesi ve 22'si Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerdir. Konya ilindeki devlet hastanelerinin toplam yatak sayısı 3.664, üniversite hastanelerinin yatak sayısı 2.395 ve özel hastanelerin yatak sayısı 591'dir (Tablo 34).

TABLO 34. Konya'da Bulunan Hastane ve Yatak Sayısı

Kurum/Kuruluş Türü	Sayısı	Yatak Sayısı
Sağlık Bakanlığı Hastanesi	22	3.664
Üniversite Hastanesi	3	2.395
Asker Hastanesi	1	100
Özel Hastane	11	591
Özel Tıp Merkezi	7	-
Özel Dal Merkezi	8	-
Özel Poliklinik	11	-
Aile Sağlık Merkezi	192	-
Sağlık Evi	251	-

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

Konya İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışan toplam personel sayısı Ekim 2011 tarihi itibarıyla toplam 13.248'dir. Bunlardan 1.935'i uzman doktor, 8.060'ı ebe ve hemşire, 755'i dış tabibidir. Özel hastane ve diyaliz merkezlerinde çalışan personel sayısı 717 kişidir. Konya ilinde bir Sağlık Ocağına düşen ortalama nüfus 10.488'dir. (Tablo 35)

TABLO 35. Konya İli Sağlık Personeli Sayısı

Hekim Türü	Tam Zamanlı	Yarı Zamanlı	Toplam
Uzman Hekim	1.852	83	1.935
Pratisyen Hekim	2.489	9	2.498
Dış Hekimi	742	13	755
Ebe ve Hemşire Sayısı	8.060	0	8.060
Toplam	13.143	105	13.248

2012 yılında, 2011 yılında devam eden ve tamamlanmayan yatırımların tamamlanması sağlanacaktır. İlimizde 200 yataklı Onkoloji Hastanesi ve 100 yataklı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi yapılmaktadır ve geçici kabul aşamasındadır. Yine, 200 yataklı Akşehir Bölge Hastanesi ve 50 yataklı Bozkır Devlet Hastanesi yapımına devam edilmektedir, 2012 yılında bitirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, 50 yataklı Karapınar Devlet Hastanesi, 112 Komuta Kontrol Merkezi ve Yunak Ortakışla Sağlık evi yapım projeleri devam etmekte ve önümüzdeki yıl bitirilmesi planlanmaktadır.

11. TURİZM

Konya’da, Anadolu Selçuklu devletine başkentlik yapması nedeniyle çok sayıda İslam eseri bulunmaktadır. Selçukludan kalma han, kervansaray, cami, medrese ve kümbetlerle yasayan bir tarihin sahibi olan kent, bugün de dünyaca ünlü düşünce adamı Mevlana’nın “Gel, ne olursan ol yine gel” çağrısına cevap verenlerin uğrak yeridir. İlimiz Antalya-Kapadokya-Pamukkale üçgeninde bulunması, geniş anlamda İstanbul, İzmir ve Antalya çıkışlı kültür turlarının ana tur güzergâhında bulunması, kültür değerlerinin çokluğu ve çeşitliliği nedeniyle önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Ayrıca, Konya büyük bir alternatif turizm potansiyeline de sahiptir. Sadece inanç-kültür turizmi açısından değil, doğa turizmi, mağara turizmi ve sağlık turizmi gelişebilecek turizm alanları olarak göze çarpmaktadır.

Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü’nün verilerine göre ilimizde turistik işletme belgesine sahip 22 otel vardır. Bunların 2’si beş yıldızlı, 6’sı dört yıldızlı, 9’u üç yıldızlı ve 3’ü iki yıldızlı ve 2 tanesi de özel belgelidir. Bu otellerin toplam oda sayısı 1.776, toplam yatak sayısı 3.630’dur. (Tablo 36)

TABLO 36. Turizm İşletme Belgeli Oteller

Turizm İşletme Belgeli Oteller			
Sınıfı	Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
5 Yıldızlı	2	486	966
4 Yıldızlı	6	709	1.464
3 Yıldızlı	9	384	770
2 Yıldızlı	3	120	238
Özel Belgeli	2	77	162
Toplam	22	1.776	3.630

Kaynak: Konya Kültür Turizm İl Müdürlüğü

İlimizde turizm belgesine sahip 13 adet restoran bulunmaktadır. Bunlardan 4 tanesi özel restoran olup 6 tanesi 1.sınıf, 2 tanesi 2. sınıf ve 1 tanesi mola noktasıdır. Ayrıca; 92’si A Grubu, 4’ü B grubu ve 1 tanesi C grubu olmak üzere toplamda 97 adet seyahat acentesi bulunmaktadır. (Tablo 37)

TABLO 37. Turizm İşletme Belgeli Restoranlar

Turizm İşletme Belgeli Restoranlar				
Sınıfı	Sayısı	Kapasite (Kişi)		
		Açık	Kapalı	Toplam
1. Sınıf	6	435	1.058	1.493
2. Sınıf	2	0	200	200
Özel Belgeli	4	350	675	1.025
Mola Noktası	1	150	500	650
Toplam	13	935	2.433	-

Kaynak: Konya Kültür Turizm İl Müdürlüğü

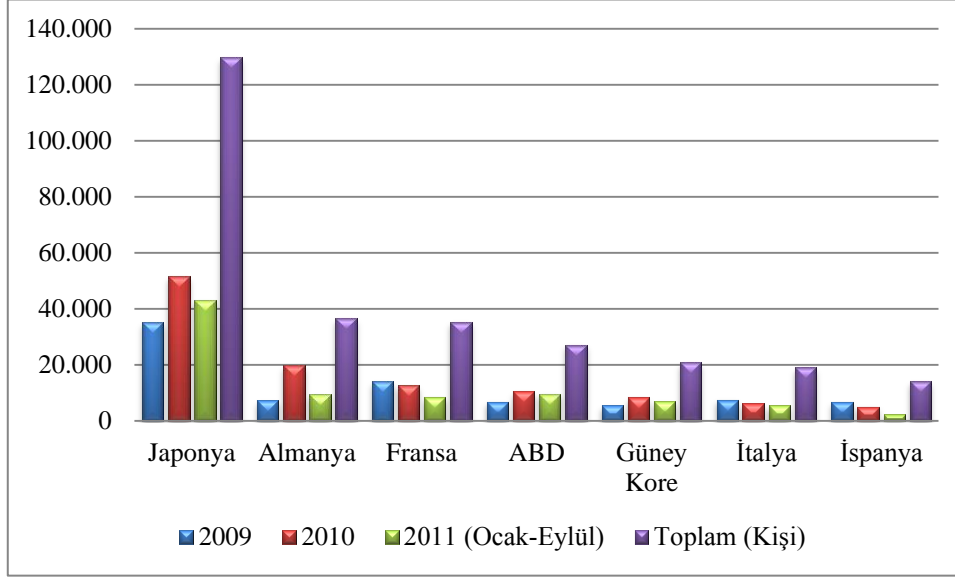
Konya Müzelerinin toplam ziyaretçi sayısı 2009 yılında 1.626.341 kişi iken, 2010 yılında bu sayı 1.803.375'e yükselmiştir. 2011 yılı Eylül sonu verilerine göre toplam ziyaretçi sayısı 9 aylık dönemde 1.524.012'dir. İlimize en fazla turist, Japonya'dan gelmiştir. 2011 yılı ilk dokuz ayında gelen Japon turist sayısı 43 bin kişidir. Japonya'nın ardından en fazla turist gelen ülkeler sırasıyla; Almanya, Fransa, ABD'dir. (Tablo 38)

TABLO 38. Ülkeler Bazında Yıllara Göre Ziyaretçi Sayıları

Sıra	Ülkeler	2009	2010	2011 (Ocak-Eylül)	Toplam (Kişi)
1	Japonya	35.053	51.637	43.073	129.763
2	Almanya	7.342	19.874	9.370	36.586
3	Fransa	14.126	12.687	8.542	35.355
4	ABD	6.804	10.592	9.743	27.139
5	Güney Kore	5.418	8.399	6.976	20.793
6	İtalya	7.529	6.122	5.488	19.139
7	İspanya	6.847	5.013	2.408	14.268
8	İran	4.046	5.025	---	9.071
9	Portekiz	---	3.615	---	3.615
10	Çin	---	---	3.028	3.028
11	Hollanda	2.350	---	---	2.350
12	Yunanistan	---	---	1.713	1.713

Kaynak: Konya Kültür Turizm İl Müdürlüğü

GRAFİK 7. Ülkeler İtibariyle Turist Dağılımı

2011 yılı 9 aylık döneminde ilimizi ziyaret eden misafirlerimizin 1.429.380'i Mevlana Müzesi ziyaretinde bulunmuştur. Mevlana Müzesi ziyaretçi sayısı bakımından Topkapı Sarayı ve Ayasofya Müzesinden sonra üçüncü sıradadır. İlimize gelen ziyaretçilerin 1.192.470'i yerli, 331.542'si ise yabancısıdır. 2011 Eylül ayı itibariyle elde edilen toplam turizm geliri önceki yıla (2010 Ocak-Eylül) göre %30,3 oranında artarak 2.737.161 TL olarak gerçekleşmiştir. (Tablo 39)

TABLO 39. Müzeler Bazında Yıllara Göre Ziyaretçi Sayıları ve Müze Gelirleri

Müzelerin Yıllık İstatistikleri			
Müze Adı	2009	2010	2011*
Mevlana	1.461.616	1.644.426	1.429.380
Karatay	50.900	71.558	42.819
İnce Minare	60.440	56.690	29.800
Atatürk	28.584	5.740	690
Arkeoloji	10.021	6.758	11.418
Etnografya	7.804	8.298	3.870
Sırçalı	0	0	0
Çatalhöyük	6.976	9.905	6.035
Ziyaretçi Sayısı	1.626.341	1.803.375	1.524.012
Yerli	1.338.113	1.311.815	1.192.470
Yabancı	353.233	491.560	331.542
Gelir (TL)	1.862.708	2.099.827	2.737.161

Kaynak: Konya Kültür Turizm İl Müdürlüğü / * 2011 Ocak-Ekim ayları arası

2011 yılı Ekim ayı sonu itibariyle Konya Havaalanının gelen-giden yolcu trafiği incelendiğinde, iç hatlardan gelen-giden yolcu sayısı 443.853 iken, dış hatlardan gelen-giden yolcu sayısının ise 44.391 olduğu görülmektedir. Geçen yılın aynı dönemine göre iç hatlardaki yolcu sayısında %5,2'lik bir artış olurken, dış hatlardaki yolcu sayısında ise %7,9'luk bir artış gözlenmiştir. (Tablo 40)

TABLO 40. Devlet Hava Meydanları İşletmesi İstatistikleri*

	2010	2011
İç Hat		
Uçak Sayısı	4.042	3.858
Yolcu Sayısı	421.664	443.853
Dış Hat		
Uçak Sayısı	345	475
Yolcu Sayısı	41.117	44.391

Kaynak: Konya Havaalanı Müdürlüğü

* Ocak – Ekim 2011

12. ULAŞIM

İlimizde kullanılan motorlu taşıt sayısına bakıldığında, 2011 yılı Ağustos ayı sonu itibariyle toplam 510 bin 535 adet motorlu kara taşıtı bulunduğu görülmektedir. (Tablo 41)

Konya'da bulunan motorlu araçların %44,8'ini Otomobiller, %18,7'sini Motosikletler, %14,4'ünü ise Kamyonetler oluşturmaktadır.

TABLO 41. Konya Motorlu Araç Sayısı (2011 Ağustos Ayı Sonu İtibariyle)

	Türkiye	Konya	Oran (%)
Otomobil	7.955.365	229.111	2.8
Minibüs	388.360	9.599	2.4
Otobüs	216.059	4.381	2.0
Kamyonet	2.557.389	73.571	2.8
Kamyon	727.894	31.852	4.3
Motosiklet	2.486.837	95.708	3.8
Özel Amaçlı Taşıtlar	34.480	877	2.5
Traktör	1.446.076	65.436	4.5
Toplam	15.812.660	510.535	3.2

Kaynak: TÜİK

Tabloda da görüldüğü üzere ilimizde bulunan araç sayısı ülkemizdeki araç sayısının %3,2'sini oluşturmaktadır. Araçlar arasında en fazla ağırlığı, ülke geneline kıyasla oransal olarak sırasıyla %4,5 ile traktör ve % 4,3 ile kamyon almaktadır. Rakamsal bir sıralama

yapılacak olursa, 229 bin 111 adet ile otomobil birinci sırayı alırken, 95 bin 708 adet ile motosiklet ikinci; 73 bin 571 adet ile kamyonet üçüncü sırada yer almaktadır.

Bölünmüş Yol Çalışmaları:

Karayolları tarafından Konya ilinde programlanan 996 km bölünmüş yolun 2011 yılı başına kadar 795 km (%79,9) km'si tamamlanmış ve trafiğe açılmıştır. 2011 yılında 38 km (%3,8) daha bölünmüş yol tamamlanmış olup, Konya'da yapılan toplam bölünmüş yol toplamı 833 km'ye ulaşmıştır.

TABLO 42. 2011 Yılında Trafiğe Açılan Bölünmüş Yollar

Güzergâh	Toplam Yapılan Yol (km)
Konya – Akşehir	9,4
Afyon – Akşehir	5,8
Konya – Seydişehir – 13. Bl. Hd.	12,3
Konya - Karaman	10,5
Toplam	38

Kaynak: Karayolları 3. Bölge Müdürlüğü

Konya ili TCDD'nin iki bölge müdürlüğünün kapsamı içindedir. TCDD 6. ve TCDD 7. Bölge Müdürlüğü'nün son verilerine göre, Konya merkezin de içinde bulunduğu 6. Bölge Müdürlüğü verilerinde ilimizden demiryolu kullanılarak yapılan yük taşımacılığında geçen yıl %44,9'luk bir artış olmuştur. Akşehir, Ilgın, Sarayönü gibi ilçeleri kapsayan 7. Bölge Müdürlüğü verilerine baktığımızda ise, demiryolu kullanılarak yapılan yük taşımacılığında %78'lik bir azalma görülmektedir.

TABLO 43. Konya İli Demiryolu Yük İstatistikleri (ton)

Tür	2009	2010	(%)
6. Bölge Müdürlüğü			
Dolan	108.775	157.605	44,9
Boşalan	484.855	393.720	-18,8
7. Bölge Müdürlüğü			
Dolan	238.409	51.740	-78,3
Boşalan	187.206	122.740	-34,4

Kaynak: TCDD 6. ve TCDD 7. Bölge Müdürlükleri

13. EĞİTİM

İlimizde 2 devlet ve 2 vakıf üniversitesi olmak üzere 4 üniversite bulunmaktadır. İlimizin ilk üniversitesi olan Selçuk Üniversitesi'ne bağlı 22 fakülte, 23 meslek yüksekokulu, 6 enstitü, 7 yüksekokul ve 76.230 öğrenci bulunmaktadır.

KTO Karatay Üniversitesi, Konya Ticaret Odası Eğitim ve Sağlık Vakfı tarafından kurulmuştur. Üniversite adını, Laleyi Anadolu'ya kazandıran Selçuklular tarafından 1251 yılında yaptırılmış ilk üniversite niteliğinde olan Karatay Medresesi'nden ve 1882 yılında kurulmuş olan Konya Ticaret Odası'ndan (KTO) almaktadır. Üniversite 2010-2011 öğretim yılında 3 fakülte ile eğitimine başlamıştır.

Mevlana Üniversitesi, Gevher Sultan Eğitim Araştırma Kültür ve Sağlık Vakfı tarafından kurulmuştur. Üniversite 2010-2011 öğretim yılında 2 fakülte ile eğitimine başlamış ve şu anda eğitim, mühendislik, tıp ve sağlık bilimleri yüksekokulu olmak üzere 4 eğitim biriminde faaliyet göstermektedir.

İlimizin ikinci devlet üniversitesi olan Konya Üniversitesi akademik kadrosunu ve idari alt yapısını tamamlamış, ancak eğitim ve öğretime 2012 yılında geçmeyi planlamaktadır.

TABLO 44. Konya'da Bulunan Üniversite, Akademisyen ve Öğrenci Sayıları

Üniversite Adı	Birim Sayısı	Akademisyen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Selçuk Üniversitesi	58	3.615	76.230
KTO-Karatay Üniversitesi	4	59	649
Mevlana Üniversitesi	6	89	888
Konya Üniversitesi	5	89	-
Toplam	73	3.852	77.767

Kaynak: Üniversiteler

Konya'da okul öncesi eğitim veren resmi ve özel dahil 51 okul/kurum olup, 945 ilköğretim, 119 genel ortaöğretim, 122 mesleki ortaöğretim ayrıca, 10 tane mesleki eğitim merkezi, 94 özel dersane ve etüd merkezi bulunmaktadır. İlimizde görev yapan personel sayısı devlet okullarında 22.884, özel okullarda 3.632 olmak üzere toplamda 26.516'dır (Tablo 45).

TABLO 45. Konya'da Eğitim Veren Okul/Kurum Bilgileri (2010)

Kurumu	Kurum Sayısı	Personel Sayısı
Resmi		
Okul Öncesi	38	225
İlköğretim	918	15.752
Genel Ortaöğretim	99	2.531
Mesleki Ortaöğretim	121	3.933
Halk Eğitim Merkezi	31	176
Mesleki Eğitim Merkezi	10	267

Özel		
Okul Öncesi	13	26
İlköğretim	27	705
Genel Ortaöğretim	20	468
Mesleki Ortaöğretim	1	31
Dershaneler ve Etüt Merkezi	94	1.081
Muhtelif Kurslar	40	102
Rehabilitasyon Merkezi	48	363
MTSK	107	856

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü

14. İSTİHDAM

Konya, gelişmiş ve gelişmekte olan sanayi (üretim) ve hizmet alt yapısı ile Türkiye’de önemli istihdam merkezlerinden biridir. Üretim çeşitliliğinin fazla olması ve sanayi sitelerinin gelişmişliği iş piyasasını canlandırmakta ve istihdam alanları oluşturmaktadır.

SGK Konya Bölge Müdürlüğü’nün 2010 verilerine göre 210.190 sigortalı çalışan ve 31.695 işyeri SGK’ya kayıtlıdır. İlimizde 2010 yılında 2009 yılına oranla çalışan sayısı %20,7, kayıtlı işyeri sayısı da %10,9 artmıştır. (Tablo 46)

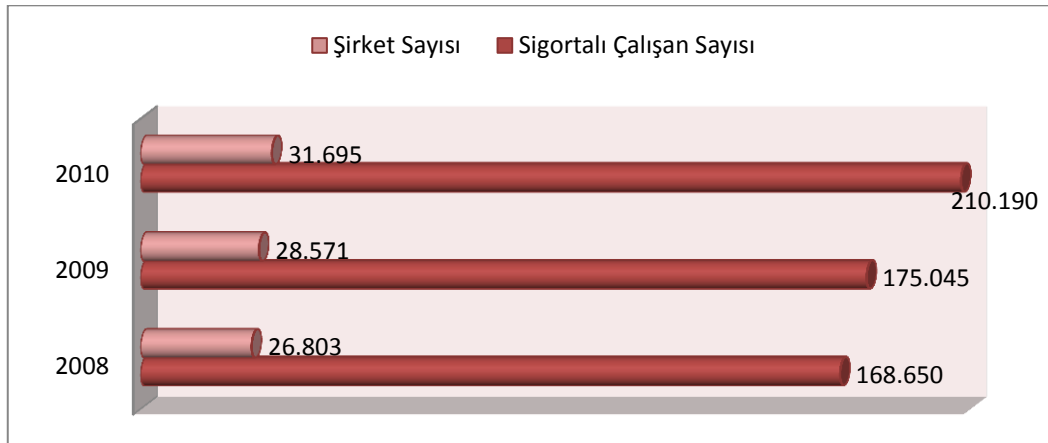
TABLO 46. Konya’da SGK’ya Kayıtlı Çalışan Sayısı *

	2008	2009	2010	Değişim %
Sigortalı Çalışan Sayısı	168.650	175.045	210.190	%20,7
İşyeri Sayısı	26.803	28.571	31.695	%10,9

Kaynak: SGK Konya Bölge Müdürlüğü

* 4/a kapsamında zorunlu çalışan sayılarıdır.

GRAFİK 8. SGK’ya Kayıtlı Çalışan Sayısının Yıllara Göre Değişimi

SGK'ya kayıtlı ilk 10 ilin sıralamasına baktığımızda, Konya, 57.049 Emekli Sandığına kayıtlı kişi, 119.481 BAĞ-KUR'a kayıtlı kişi, 210.190 SSK'ya kayıtlı kişi ve toplamda 386.720 SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı olarak Türkiye'de yedinci sıradadır. (Tablo 47)

TABLO 47. SGK'ya Kayıtlı İlk 10 İlin Sıralaması (Çalışan bazında-kişi) *

Sıra	İl	Emekli Sandığı	BAĞ-KUR	SSK	Toplam
1	İstanbul	259.452	506.249	3.023.697	3.789.398
2	Ankara	346.780	182.823	901.399	1.431.002
3	İzmir	126.390	186.887	670.859	984.136
4	Bursa	58.043	126.679	499.779	684.501
5	Antalya	49.487	139.320	349.129	537.936
6	Kocaeli	42.571	48.354	342.524	433.449
7	Konya	57.049	119.481	210.190	386.720
8	Adana	55.697	71.573	229.622	356.892
9	Mersin	45.962	91.366	169.384	306.712
10	Manisa	33.566	84.448	176.437	294.451
Toplam		1.074.997	1.074.997	2.149.994	4.299.988
Genel Toplam		1.822.730	2.160.507	5.515.207	9.498.444

Kaynak: SGK Konya Bölge Müdürlüğü

* 4/a kapsamında Çıraklar, Tarım ve isteğe bağlı yurtdışı topluluk sigortası dâhildir.

İlimizde, sigortalının sektörel dağılımına baktığımızda, motorlu taşıtlar hariç perakende ticaret sektöründe 20.084, inşaat sektöründe 19.042, gıda sektöründe 11.634, metal ürünleri imalat sektöründe 11.311 çalışan ile istihdamın yoğun olduğu sektörleri görmekteyiz.

TABLO 48. Konya SGK'ya Kayıtlı Çalışanların Sektörel Dağılımı (İlk 10 Sektör)

Sıra	Sektör	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1	Perakende Ticaret (Motorlu taşıtlar hariç)	5.545	20.084
2	Bina İnşaatı	3.370	19.042
3	Gıda ürünleri imalatı	887	11.634
4	Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı	1.246	11.311
5	Kara taşımacılığı	2.654	10.715
6	Eğitim	510	8.001
7	B.y.s. Makine ve ekipman imalatı	769	7.824
8	Toptan ticaret	1.638	6.875
9	Bina dışı yapıların inşaatı	323	5.959
10	Bina ve çevre düzenlemesi faaliyetleri	615	5.633
Toplam		17.557	107.078
Genel Toplam		31.695	210.190

Kaynak: SGK Konya Bölge Müdürlüğü

İŞKUR Konya Müdürlüğü tarafından istihdamı ve çalışanların niteliğini artırmaya yönelik olarak düzenlenen 750 kursa 7.342 erkek, 3.537 kadın ve toplamda 10.879 kişi katılmıştır. İstihdam garantili düzenlenen kurslara katılımın diğer kurslara göre daha fazla olduğu görülmektedir. (Tablo 49)

TABLO 49. İŞKUR Tarafından Düzenlenen Kurslar Ve Katılımcı Sayısı (2011)

Kurs Türü	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
İşgücü yetiştirme kurslar (istihdam garantili)	104	1.066	1.595	2.661
Özürlü Kursları	18	187	82	269
İşsizlik Sigortası Meslek Edindirme	4	78	16	94
Hükümlülere Yönelik Kurslar	44	705	0	705
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	2	28	0	28
İşgücü Yetiştirme Kursları (Genel)	122	1.679	1.087	2.766
Hibe Projeleri	7	167	209	376
İşgücü Yetiştirme Kursları (TYÇP)	239	2.536	302	2.838
Girişimcilik	10	136	113	249
Staj	61	128	88	216
UMEM Projesi	29	426	40	466
UMEM Projesi (İEP)	110	206	5	211
Toplam	750	7.342	3.537	10.879

Kaynak: İŞKUR Konya Müdürlüğü

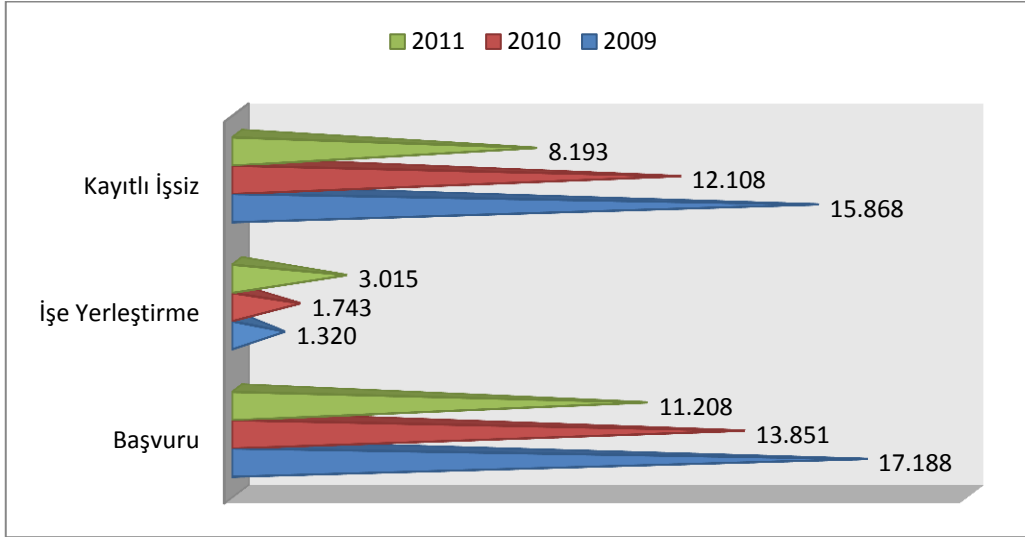
İŞKUR'un 2011 iş gücü verilerinden de anlaşılacağı gibi, yıllar itibariyle işsizlik azalmakta ve kayıtlı işsiz sayısı düşmektedir. İlimizde İŞKUR'a yapılan 11.208 başvurudan 3.015'i işe yerleşmiş, 8.193'ü halen çalışmak için beklemektedir. 2010 yılına göre kayıtlı toplamda işsiz sayısı %32,3 oranında azalmıştır, bu da istihdamda işe yerleşme noktasında bir artışın olduğunu göstermektedir. (Tablo 50)

TABLO 50. Konya İŞKUR İşgücü Verileri

	Başvuru			İşe Yerleştirme			Kayıtlı İşsiz		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
2009	13.537	3.651	17.188	1.103	217	1.320	12.434	3.434	15.868
2010	9.883	3.968	13.851	1.463	280	1.743	8.420	3.688	12.108
2011 *	7.479	3.729	11.208	2.593	422	3.015	4.886	3.307	8.193
Toplam	30.899	11.348	42.247	5.159	919	6.078	25.740	10.429	36.169

Kaynak: İŞKUR Konya Müdürlüğü / * 2011 Ocak Ekim ayları arası

GRAFİK 9. İŞKUR İşgücü Verileri

KONYA TİCARET ODASI

KONYA'NIN
ÖNCELİKLİ PROJELERİ
VE ÖNERİLERİMİZ

1. TARIMSAL SANAYİ VE KOP PROJESİ

Konya, tarıma dayalı sanayi, bitkisel ve hayvansal üretim merkezidir. Tarım ve hayvancılık sektörü Konya ilinde, taşıdığı yüksek potansiyel itibariyle Türkiye için büyük önem arz etmektedir.

Eski çağlardan bugüne kadar medeniyetlerin merkezleri su havzalarına yakın bölgelerde kurulmuştur. Ancak dünya nüfusunun hızla artması nedeni ile mevcut kaynaklar, yükselen talebi karşılayamaz hale gelmektedir. Bu da suyun hayati öneminin ne kadar arttığının ve stratejik bir değer haline geldiğinin çok önemli bir göstergesidir. Bu kapsamda Konya Ovaları Sulama Projesi büyük önem taşımaktadır.

GAP'tan sonra Türkiye'nin en önemli sulama projesi Konya Ovaları Sulama Projesidir. Konya Ovası Sulama Projesi (KOP) Türkiye'de ihale yolu ile yapılmış ilk projedir. KOP Projesi'nin geçmişi 1908-1913 yıllarına dayanmaktadır.

Konya Ovaları Sulama Projesi, başta Konya olmak üzere Karaman, Aksaray ve Niğde illerini kapsamaktadır. Türkiye yüzölçümünün %8'ini oluşturan proje, aynı zamanda sulanabilir tarım arazilerinin de %13'ünü teşkil etmektedir.

KOP ile özellikle Konya ve Karaman ovalarının sulanması hedeflenmektedir. Ayrıca, proje kapsamında Konya, Karaman, Aksaray illerinin içme, kullanma, sanayi suyu ihtiyaçlarının karşılanması ve hidroelektrik enerji üretimi de bulunmaktadır.

Proje sonrasında Göksu havzasından Konya Ovasına yılda 414 milyon m³ su aktarılacaktır.

KOP kapsamında Akdeniz'e boşalan Gembos Havzası sularının, açılışı 06.07.2007 tarihinde yapılan Derebucak Prof. Dr. Yılmaz Muslu Barajı ve 15,8 km'lik derivasyon kanalı vasıtasıyla Beyşehir Gölüne aktarılması planlanmaktadır. Yılda ortalama 130 milyon m³ su aktarılması planlanırken, yağışların artması sonucunda 2009 yılında 185 milyon m³, 2010 yılında ise 160 milyon m³ su aktarılmıştır.

GAP'tan sonra en büyük sulama yatırımı olan Konya Ovası Projesi toplam 16 projeden meydana gelmektedir. Bunların 14 adedi sulama, 1 adedi hizmet ve 1 adedi de enerji projesidir.

1. Konya – Çumra Projesi (341.949 hektar)
 - Konya – Çumra I. Merhale Projesi (63.370 hektar)
 - Konya – Çumra II. Merhale Projesi (55.166 hektar)
 - Konya – Çumra III. Merhale Projesi (223.410 hektar)
2. Ereğli Projesi (42.225 hektar)
3. Ilgın Projesi (17.639 hektar)
4. Karaman Projesi (24.700 hektar)
 - Karaman I. Merhale Projesi (16.000 hektar)
 - Karaman II. Merhale Projesi (8.700 hektar)

5. Ayrancı Projesi (5.438 hektar)
6. Sarayönü – Beşgözler Projesi (5.630 hektar)
7. Beyşehir – Damlapınar Projesi (1.020 hektar)
8. Gebere Projesi (930 hektar)
 - Gebere I. Merhale Projesi (480 hektar)
 - Gebere II. Merhale Projesi (450 hektar)
9. Gümüşler Projesi (414 hektar)
10. Akkaya Projesi (2.000 hektar)
11. Murtaza Projesi (1.191 hektar)
12. Ulurmak Projesi (23.640 hektar)
13. Küçükusu Projeleri (218.455 hektar)
 - Gölet Sulamaları (19.641 hektar)
 - YAS Kooperatif Sulamaları (198.814 hektar)
14. İçmesuyu Projeleri (164.1 milyon m³/yıl)
 - Konya kenti İçme Suyu Projesi (130 milyon m³/yıl)
 - Karaman Kenti İçmesuyu Projesi (22,1 milyon m³/yıl)
 - Aksaray Kenti İçmesuyu Projesi (12 milyon m³/yıl)
16. Göksu Havzası Enerji Projeleri (948 MW, 3 milyar kWh/yıl)

KOP tamamlandığında;

- 1.100.000 hektar arazi sulanacak,
- 164,1 milyon m³ içme, kullanma ve sanayi suyu temin edilecek,
- 3,06 milyar kWh/yıl enerji üretilecektir.

Bağbaşı Barajı, Hadim ilçesi Bağbaşı köyünün 1 km kuzeybatısında ve Göksu nehri üzerindedir. Mavi Tünel ise Bağbaşı Barajı ile Mavi Boğaz arasında yer almaktadır.

Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel projesi yıllık ortalama çevrilecek su miktarı 160 – 180 hm³'tür. Bununla Çumra Ovasındaki eksik sulama suyu ihtiyacının karşılanması, yer altı suyunun beslenişi ve Konya kentinin uzun vadeli içme ve kullanma suyu (100 hm³) ihtiyacının karşılanması amaçlanmaktadır.

Barajın rezervuar hacmi 205 milyon m³'tür. Barajda gövde dolgu inşaatı bitilmiş olup, ön yüzü beton kaplama imalatında %90 mertebesine ulaşılmıştır. Kasım ayından itibaren su tutulmaya başlanacaktır.

Mavi Tünel: Sözleşmede iş bitim süresi 06.07.2012 olarak belirlenmiştir. Ancak ilin acil su ihtiyacı ve mevcut sulama sahalarının eksikliğinin giderilmesi amacıyla Mavi Tünelin bitiş tarihi öne çekilerek 23 Aralık 2011 tarihinde açılışı gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin tahıl ambarı Konya Ovası'nın 100 yıllık hayali olan Mavi Tünel vasıtasıyla yılda 414 milyon metreküp su Konya Ovası'na aktarılacaktır.

KOP Kapsamındaki İçme Suyu Projeleri ve Enerji Projeleri;

- **Karaman Projesi-** 22,1 hm³/yıl (inşa halinde)
- **Konya İçme Suyu Projesi** 130 hm³/yıl (30 hm³/yıl işletmede)
- **Aksaray İçme Suyu Projesi-**12 hm³/yıl (işletmede)
- **Enerji Projeleri-**2.898,36 GWh/yıl

Konya Ovaları Sulama Projesi ile birlikte;

- Proje ile Konya Ovası'nın yüzde 70'i sulanabilir hale gelecek ve bölgede su sıkıntısı çekilmeyecektir.
- Projenin tamamlanmasıyla birlikte; hububat, şeker pancarı, meyve, sebze, yem bitkileri ve haşhaş yetiştiriciliğinde daha yüksek düzeyde verim alınması sağlanacaktır. Üretimi yapılamayan ürünler de yetiştirilebilecek ve pek çok yeni sektörel fırsatlar doğacaktır. Ürün çeşitliliğinin artmasının bir sonucu olarak sanayinin hammadde ihtiyacını karşılayacak ürünler yetiştirilmiş olacaktır.
- Farklı ürünler yetiştirilmesi yanında artan ürün miktarı, bunları yerinde işleyen entegre tarım tesisleri ve tarım sanayisi ihtiyacını beraberinde getirecektir. Bunun sonucu olarak bölge, sanayi şehri konumuna gelecek ve yeni istihdam alanları oluşacaktır. Üretim ile birlikte ihracat kapasitesi de artacak ve ülkemize döviz girdisi sağlanacaktır. Bu sayede Konya Ovası'nın her yıl milli ekonomiye 1 milyar dolarlık katkı sağlaması planlanmaktadır.
- Projeye birlikte yılda 100 GWh enerji üretilebilecektir. Ürün yelpazesi içinde %80-90 olan hububat, %20'lere düşecek, yerini daha yüksek gelir elde edilecek sanayi ürünlerine bırakacaktır.
- Ekonomik değeri daha yüksek olan, yem, yağ bitkileri, bakliyat, sebze ve meyve ile organik ürünlerin üretimi yapılabilecektir. Böylece organik tarımda Konya önemli bir yere sahip olacaktır. Organik ürünlerin yaklaşık %80'inin ihraç amaçlı üretileceği düşünülürse ihracatımızda da artış gerçekleşecektir.
- Projenin hayata geçirilmesi ile dondurulmuş ve kurutulmuş gıda sektörü daha da önemli bir sektör olarak öne çıkacaktır.

- Yaşanacak iklim değişikliği ile birlikte bitki örtüsünde meydana gelecek değişiklikler nedeniyle hayvancılık gelişecek ve hayvansal ürünlerde kalite, fiyat ve miktar olarak yüksek standartlar yakalanabilecektir.
- Son olarak KOP projesinin tamamı devreye girdiği takdirde 3 yılda kendini finanse edecektir.

Küresel kuraklık tehdidi ile birlikte, tarımda ve Konya'nın gelişiminde sulama son derece önemli bir yer teşkil etmektedir. Konya Ovası Sulama Projesi tamamlanamadığı için bugün ovada tarımsal üretim ve doğal hayat tehdit altındadır.

Devlet Su İşleri IV. Bölge Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre KOP kapsamında bulunan projelerin bir kısmı işletmede, bir kısmı inşa halinde, bir kısmının da planlama ve projeleri tamamlanmış olup, yatırım programına alınacaktır. Diğer taraftan işletmede olan sulamalardan klasik sisteme sahip olan tesislerin sulama şebekelerinin kapalı sisteme dönüştürülmesi amacıyla iyileştirme projeleri geliştirilmektedir. **Bütün bu projelerin gerçekleştirilmesi KOP Eylem Planı çerçevesinde 2023 yılına kadar tamamlanacaktır.**

Hükümet, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Doğu Anadolu Projesi (DAP) ve Konya Ovası Projesi başta olmak üzere öncelikli bölgesel ekonomik kalkınma ve sosyal gelişme projelerinin hızlandırılması için bir genelge yayımlanmıştır. Hükümetin GAP eylem planında, Konya Ovası Sulama Projesi de yer almakta ve projelerin tamamlanması temel hedeflerden birisi olarak açıklanmaktadır.

Konya'da yerel yönetim, sivil toplum örgütleri ve Selçuk Üniversitesi uzun zamandan beri Konya Ovası'nı kuraklığın etkisinden kurtarmak, tarımsal üretimi sürdürmek ve tarımsal sanayinin gelişmesini sağlamak için ciddi çaba göstermektedir.

Konya Ovası Sulama Projesi'nin bir an önce tamamlanması için kamuoyu oluşturmaya çalışılmakta ve projenin tamamlanması talebi sık sık gündeme getirilmektedir. Ancak ilimiz için son derece önemli olan bu projenin tamamlanamamasının en önemli nedeni bugüne kadar projeye yeterli kaynak ayrılmamış olmasıdır.

Konya Ovaları Sulama Projesi İle İlgili Bizim Önerilerimiz Şu Şekildedir:

- KOP Projesinin idaresi amacıyla 2011 yılı içerisinde kurulan KOP İdaresinin kurumsal yapılanması bir an önce tamamlanmalıdır,
- KOP Eylem Planı güncellenmelidir,
- Konya proje bölgesi incelenerek ve araştırmalar yapılarak, dile getirilen taleplerin de dikkate alınması ile birlikte ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla değerlendirme yapılmalıdır,
- KOP için 2012 yılı bütçe hazırlıklarında yeterli ödenek tahsis edilmeli ve ihtiyaç duyulması halinde yedek ödenek tertiplerinden ilave kaynak tahsisi yapılmalı,
- Mavi Tünel tamamlanması ile birlikte, suyun verimli ve bilinçli kullanılması için ovadaki üretim bugünden planlanmalıdır.

KOP'un desteklenmesi ile birlikte, ülkemizin tahıl ambarı olan Konya Ovası, yapılacak stratejik planlarla dünyaya açılacak ve hem Türkiye'nin, hem de dünyanın muhtemel gıda krizinden kurtulmasını sağlayabilecek kapasiteye ulaşacaktır. **Projenin sulama ayağının tamamlanmasıyla birlikte Konya, gıda sanayinde önemli bir merkez haline gelebilecektir.**

2. ULAŞIM İLE İLGİLİ PROJELER

İlimiz İç Anadolu Bölgesinin ortasında diğer bütün illeri birbirine bağlayan önemli bir geçiş güzergâhıdır. Bu nedenle Konya'yı **lojistik üst** haline getirilebilecek çalışmalar yapılmalıdır. Bu çerçevede Konya'da gerek karayolu ulaşımı gerekse demiryolu ulaşımına ilişkin çeşitli projeler yürütülmektedir. Bunlar şu şekildedir:

2.1. Karayolu Ulaşımı

2.1.1. Bölünmüş Yolların Tamamlanması

Konya ili sınırları içerisinde 1.425 km Devlet Yolu, 1.633 km İl Yolu olmak üzere toplam 3.058 km yol ağı bulunmaktadır. Bu yolların 240 km'si BSK, 2.676 km'si Sathi Kaplama, 142 km'si ise diğer yollar olup, Konya ilindeki yol ağının %95,4'ü asfalttır.

Bölünmüş Yollar Hakkında Özet Bilgiler:

Afyon-Konya Yolu: Toplam uzunluğu 216 km olan yolun 141 km'si Konya, 75 km'si Afyon sınırlarında yer almaktadır. Bu yolun tamamı bitirilmiştir.

Ayrıca, Konya-Afyon yolunun BSK yapılması kapsamında toplam 153 km'lik kesim ihale edilmiş olup ihale süreci devam etmektedir. Geriye kalan 63 km'lik kesimin de en kısa sürede ihalesi yapılacaktır.

Konya-Ereğli-Ulukışla Ayrım Yolu: Toplam uzunluğu 173 km olan yolun 2010 yılı sonu itibariyle tamamı sathi kaplama seviyesinde bölünmüş yol tamamlanmıştır. Ulukışla-Pozantı arası bölünmüş yol çalışmaları devam etmektedir.

2011 yılında yolun eski şeridinde üstyapı iyileştirilmesi ile Konya-Ereğli arasında geri dönüş kavşakları yapılmaktadır. Ayrıca, Ereğli ve Karapınar şehir geçişlerinde 7'şer km'lik kesimde BSK ihalesi yapılmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

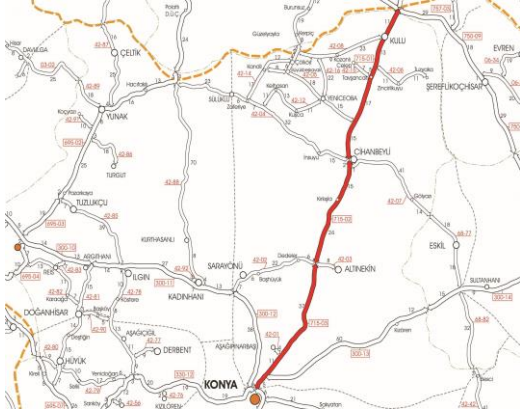

Konya-Aksaray Yolu: Toplam uzunluğu 135 km olan yolun 72 km'si Konya, 63 km'si ise Aksaray sınırlarında yer almaktadır. 2010 yılı sonuna kadar yolun tamamı bölünmüş yol olarak bitirilmiş ve trafiğe açılmıştır.

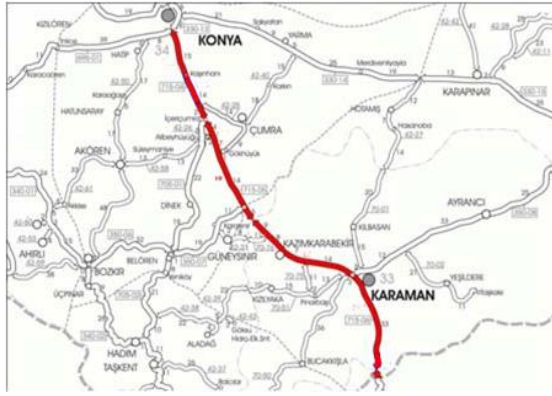
2011 yılında mevcut yolda geri dönüş kavşakları ile üstyapı iyileştirme çalışmaları için yapılan ihalelerde çalışmalara devam edilmektedir. Bunun 2012 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

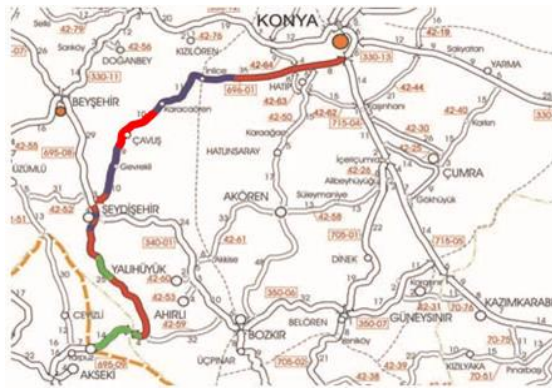
Konya-Ankara Yolu: Toplam uzunluğu 155 km olan yolda 2 adet ihalede çalışma yapılmaktadır. 2007 yılı sonu itibarıyla yolun tamamı bölünmüş yol yapım çalışmaları sathi kaplamalı olarak bitirilmiş ve trafiğe açılmıştır. 2011 yılında yolun üstyapısında BSK çalışmaları yapılmaktadır. Bunun da 2012 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

Konya-Karaman Yolu: Toplam uzunluğu 100 km olan BY standardındaki yolun 25,4 km'si 2003 yılından önce olmak üzere, 2010 yılı sonu itibariyle toplam 89,4 km'si sathi kaplamalı bölünmüş yol olarak trafiğe açılmıştır. 2011 yılında projenin geri kalan Konya ilindeki 10,6 km'lik kesimi bölünmüş yol olarak tamamlanmış ve trafiğe açılmıştır.

Konya-Seydişehir-13. Bl. Hd. Yolu: Toplam 132 km uzunluğundaki projede 2010 yılı sonuna kadar 48 km'lik kesim bölünmüş yol olarak tamamlanarak trafiğe açılmıştır. 2011 yılında yapılan çalışmalarla 12,3 km'lik kesim daha bitirilerek trafiğe açılmış olup, yolun Seydişehir'e kadar kalan 43 km'lik kesimde çalışmalara devam edilmektedir.

Konya-Beyşehir Yolu: Toplam uzunluğu 93 km olan yolun 2010 yılı sonuna kadar 22 km'lik kesiminde bölünmüş yol yapım çalışmaları tamamlanmıştır. 2011 yılında 10 km'lik kesimde yapım çalışmalarına devam edilmekte olup ayrıca, Beyşehir-İlgin ayrımı arasındaki 33,5 km'lik kesim de ihale edilmiştir. İhale sürecinin tamamlanmasını müteakip bu kesimde de çalışmalara başlanacaktır. Bununla birlikte, yolun geriye kalan 27 km'sinin ihale hazırlıkları devam etmekte olup, 28.11.2011 tarihinde bu kesimin ihalesi yapılacaktır.

2011 yılında Konya-Akşehir-Afyon yolu ile Konya-Karaman-Mut yolları bölünmüş olarak tamamlanmış ve trafiğe açılmıştır.

2012 yılında Konya-Seydişehir, Konya-Beyşehir, Konya-Aksaray yollarında eksik kalan kısımlarda çalışmalara devam edilecektir. Ayrıca, Konya ilinin devlet yolu çıkışları, Konya-Akşehir yolu, Konya-Ankara yolu ve Aksaray-Ereğli Ayrım yollarında BSK çalışmalarına devam edilecektir.

Ticari ivmeyi artıracak olan **Konya-Kulu makasındaki Bala Yolunun açılması** gerekmektedir. **Bu yolun açılmasıyla birlikte Kırıkkale yolu açılacak, bu da Konya'nın Karadeniz'e ulaşımını kolaylaştıracaktır.**

2.1.2. Mevcut Yolların Rehabilite Edilmesi

Ereğli Makası-Pozantı Yolunun Rehabilite Edilmesi: Konya-Adana yolu ülkemizde en fazla kullanılan karayollarından birisidir. Konya, Isparta, İzmir ve bölgedeki tüm şehirlerimiz Adana ve ötesi için karayolu taşımacılığında bu yolu kullanmaktadır. Bu yolun Adana'dan Pozantı'ya kadar olan bölümü otopan olmakla birlikte, Pozantı'dan Ereğli'ye kadar bölümü ise dar tek şeritli yoldan oluşmaktaydı. Ancak, Ereğli-Ulukışla arasındaki bölünmüş yol çalışmaları devam etmekle birlikte, bu çalışmaları bir an önce bitirilmelidir.

2.1.3. Yeni Çevre Yolu Yapımı

Mevcut çevre yolunun meskun mahal içinde kalması etkinliğini kaybetmesine neden olmuştur. Bu nedenle nazım imar planı çerçevesinde 129 km'lik Konya dış çevre yolunun yapımı hususu yatırım programına dahil edilmiştir.

Konya Dış Çevre Yolu; Karaömerler bölgesinden ayrılıp, Selçuk Üniversitesi yanından Beyhekim Sağlık Kompleksi kenarından Beşyüzevler bölgemizin üst kısmından, Sille Bağlarına çıkan oradan da mühimmat deposu altından Beyşehir çevre yoluna bağlanmaktadır.

Yolun yapılması ile birlikte, 70 bin nüfuslu Selçuk Üniversitesi, İzmir-Afyon Karayolunun bağlantı noktası olması, Yazır ve Bosna Hersek mahallelerin nüfuslarının artması, Bölge Hastanesi, TOKİ Konutları, Gecekondu önleme bölgeleri, Sanayi Bölgeleri bu yoldan olumlu biçimde etkilenecektir.

Çevre yolunun yapılması ile birlikte devlet yolu çıkışlarının tamamı birbirine bağlanmış olacaktır. Ayrıca, proje ile birlikte Konya'nın merkez trafik yükü azalacak, ağır vasıtaların şehir merkezine girmesini önleyecektir.

Projede son olarak etüt ve projelendirme çalışmaları tamamlanmış ve kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir.

Yeni çevre yolu ulaşım bakımından şehir geçişinde güvenli ve hızlı trafik akışını sağlamak için de gereklidir.

2.2. Demiryolu Ulaşımı

Konya Garının hızlı tren garı olarak yolcu ağırlıklı hizmet verecek olması nedeniyle, Konya'daki yük potansiyeline de hitap edebilmesi bakımından Kaşınhanı istasyonunda yükleme boşaltma alanlarının genişletilmesine karar verilmiş, projeleri hazırlanmış ve ihalesi yapılmıştır.

Konya – Karaman arası mevcut hattın çift hale getirilmesine ilişkin proje için sözleşme 27.01.2011'de yapılmış olup harita alımı ve Jeoteknik çalışmalar tamamlanmıştır. Kamulaştırma ve sanat yapısı projeleri hazırlama çalışmaları devam etmektedir. Projenin 28.12.2011'de tamamlanması planlanmaktadır.

Konya – Karaman hattı arasına duvar örülmesi işinde ise 10.02.2011 tarihi itibarıyla ihaleye çıkmıştır. Konya-Karaman arasında II. Hat yapımı söz konusu olduğundan ihata projesinde değişikliğe gidilmiştir. Söz konusu proje değişikliğinin onaylanmasından sonra en kısa sürede yer teslimi yapılarak işe başlanacaktır.

Arıkören - Demiryurt istasyonları arası platformların iyileştirilmesi çalışması devam etmektedir.

TABLO 2. Devam Eden Yatırımlar

Sıra	Proje Adı	Başlama-Bitiş Tarihi	Proje Bedeli	Yıl Ödeneği	Dönem Sonuna kadar	
					Nakit Harcama (TL)	Fiziki Gerç. (%)
1	Konya-Karaman ist. Arası (102 km) çift hatlı hale getirilmesi amacıyla uygulama projelerinin hazırlanması	2010-2011	979.679	979.697	772.708	75
2	Arıkören-Demiryurt istasyonları arası platformların iyileştirilmesi	2010-2011	815.038	815.038	596.633	90
3	Konya-Karaman ist. Arası 20.000 m hızlı tren ihata duvarı yapılması	2010-2011	8.337.384	8.337.384	-	-
4	Ankara-Konya arası hızlı tren projesi	2010-2011	1.099.591	328.000.000	195.930.669	100
	Toplam		1.109.723.119	338.132.119	197.300.010	

Kaynak: Karayolları 3. Bölge Müdürlüğü

2.2.1. Yüksek Hızlı Tren Projesi

Ankara-Konya Yüksek Hızlı Tren projesi 2011 yılında tamamlanmış ve hizmete girmiştir. Konya-İstanbul Yüksek Hızlı Tren projesinde ise birkaç aşama halinde çalışmalar devam etmektedir. Eskişehir-İstanbul arası hattın yapımının 15.12.2013 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Eskişehir-İstanbul hattında fiziki gerçekleşme oranı ortalama %50'dir. Bu hattın tamamlanmasının ardından Konya-Eskişehir-İstanbul hattı ulaşımına açılacaktır.

Ayrıca Konya-İstanbul Hızlı Tren Projesinin 2013 yılında tamamlanmasını sağlamak üzere çalışmalara hız verilmelidir. Ankara-Konya hızlı demiryolu hattı, halen yapımı devam etmekte olan Ankara-İstanbul hızlı tren hattı ile Polatlı'dan sonra irtibatlı olduğundan, söz konusu projenin bir an önce tamamlanması Konya-İstanbul arasında da kesintisiz hızlı tren seferlerine başlanması için büyük öneme sahiptir.

Konya-Antalya Hızlı tren çalışmaları başlatılmalıdır: Ankara – Konya hızlı tren hattı Konya-Manavgat-Antalya hattı ile desteklendiği takdirde daha fizible olacaktır.

2.2.2. Mevcut Demiryolu Hatlarının İyileştirilmesi

Konya ile Karaman arasındaki demiryolu trafiğini hızlandıracak olan **Konya-Karaman II. Hat Demiryolu Projesi**'nin yapımına 2014 yılında başlanacaktır. Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreci başlayan proje, 2017 yılında tamamlanacaktır.

TCDD 6. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan proje ile mevcut Konya Karaman demiryolu hattına paralel bir hat daha eklenecektir. Tamamlanacak proje ile mevcut Konya-Karaman demiryolu hattında 19 olan sefer sayısı 34'e yükseltilecektir. Buna göre, 15 olan yük sefer sayısı da proje sonunda 20'ye çıkmış olacaktır.

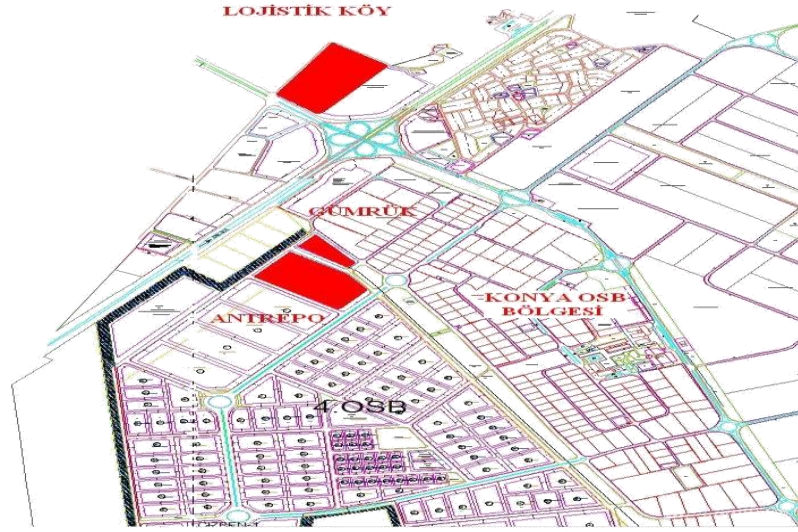
Konya-Mersin çift hatlı yük taşımacılığı çalışmaları başlatılmalıdır: Konya Mersin arasında Mersin Limanı ve serbest bölgeye hızlı bir şekilde lojistik sağlanması için özellikle **konteynır taşımacılığına** müsait çift hatlı bir alt yapının iki il arasında oluşturulması gerekmektedir.

Konya-Mersin arasında Yenice istasyonundan aktarmalı olarak yapılan yolcu ve yük taşımacılığı, Ulukışla-Yenice arasında mevcut hat kapasitesinin dolu olması sebebiyle gecikmeli olarak yapılabilmekte, söz konusu hattın, Toros dağlarını geçilen yerde olması yaşanan sıkıntıları artırmaktadır. Bu soruna köklü bir çözüm getirmek için Toprakkale-Adana-Mersin ve Yenice-Ulukışla-Boğazköprü hattını sinyalli hale getirecek çalışmalar bitirilmelidir. Sinyalizasyon kapsamında söz konusu kesimin telekomünikasyon sistemi de yenilenmelidir.

2.2.3. Lojistik Merkezi ve Yük Taşımacılığı

Demiryolu taşımacılığına getirilen 500 ton limit uygulaması özel izinlerle 250 tona düşürülebilmektedir. Ama bu mal tahdidi dahi fazla olmaktadır. Bu durum firmaların yüksek maliyetli olsa da hızı ve kolaylığı nedeniyle demiryolu yerine karayolunu seçmesine neden olmaktadır. Parça yüklerin biriktirilerek uygun hatlarda toplu taşınması uygulaması ise yüklerin bekletilmesine sebebiyet vermektedir.

Günümüzün rekabet koşullarında hiçbir firma uzun ve belirsiz bir teslimat süresini kabul etmeyeceği için hızlı ve pratik olan karayolu taşımacılığına yönelmektedir. Bu durum demiryolu yük taşımacılığındaki talep azalmasındaki kısır döngüyü izah etmektedir. Konya sanayisi yükünü tüm hatlara ve özeldde Mersin Limanına bekletilmeden ve limitlere boğulmadan ulaştırmak istemektedir. Bilinmesi gereken bir başka husus ise uluslararası taşımacılıkta demiryollarında herhangi bir tahdit uygulaması bulunmazken bu tahditlerin yurt içi taşımacılıkta uygulandığıdır. En basit ifade ile bir vagon yük bile olsa onun hemen Mersin'e taşınması gerekmektedir.

Bu kapsamda, Konya Garının daha çok hızlı trene hizmet etmesi amacıyla Kaşınhanı yükleme ve boşaltma merkezinin alanının genişletilmesine karar verilmiş ve projeleri hazırlanmış ve ihalesine çıkılmıştır.

Horozluhan Bölgesinde mevcut işleyen yükleme boşaltma istasyonu, hazırlanan yeni proje ile Konya Lojistik Merkezi olacaktır. Proje kapsamında, mevcut alanın genişletilerek 1 milyon metrekareye çıkarılması amaçlanmaktadır. Proje TCDD Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Proje kapsamında Türkiye'de kapasite bakımından hem demiryolu bağlantısı hem de karayolu bağlantısı olan en büyük proje olacaktır.

2.2.4. Konya’da TCDD Bölge Müdürlüğü’nün Kurulması

Bilindiği üzere Konya iki Bölge Müdürlüğü arasında yer almaktadır. Konya il sınırları içerisinde geçen demir yollarının bir bölümü Adana Bölge Müdürlüğüne bir bölümü ise Afyon Bölge Müdürlüğü’ne bağlıdır. Bu durum Bölge Müdürlükleri ile görüşülmesi ve çözülmesi gereken konularda gerek Konya sivil toplum kuruluşlarının, gerekse Konya firmalarının bir sinerji sağlayarak çalışılmasının önüne geçmektedir.

Konya’da kurulacak bir bölge müdürlüğü ile hızlı tren, lojistik merkezi, Konya-Mersin arasına yeni bir hattın döşenmesi gibi Konya ihracatı için hayati önemde olan konularda sorunların birincil elden çözülmesi için büyük önem taşımaktadır.

2.2.5. Modern Tren Garının Yapımı

Haliz hazırda mevcut tren garı, yük ve yolcu taşımacılığında yetersiz kalmaktadır. Bu kapsamda, Konya’ya yeni ve modern bir tren garının yapılması gerekmektedir.

2.3. Havayolu Ulaşımı

Yatırım ve istihdamın üst sınırlara tırmandığı Konya’da, üretilen malların iç ve dış pazarlara ulaşması ulaşım alt yapısının gerçekleşmesi ile mümkün olacaktır. Bu nedenle yurtiçi ve yurtdışı hava ulaşımının sağlanarak sivil havaalanının kurulması çalışmalarının bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Konya Havaalanında 2010 yılında başlayıp 2011 yılında biten iki proje bulunmaktadır. Bunlardan ilki, genel maksatlı garaj yapımı olup 16 Eylül 2011 tarihinde tamamlanmıştır. Yaklaşık 2.4 milyon TL’lik yatırımın tamamı bitirilmiştir.

Apron Yapımı işi ise 07.11.2011 tarihinde bitilmiştir. Projenin yaklaşık maliyeti 3,1 milyon TL iken projenin tamamı bitirilmiştir. Apronların geçici kabulü beklenmektedir.

Mevcut Terminal binasına ek olarak yapılan terminal inşaatı işi ise ihale aşamasında olup 2012 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

2.3.1. Konya Askeri Havaalanının Sivil Havaalanına Dönüştürülmesi

Konya ve etki alanı düşünüldüğünde en büyük ihtiyaçlarından birisi Sivil Havaalanı Projesidir. Konya'daki mevcut havaalanı ve hava ulaşımı yetersizdir ve hava ulaşımı konusunda sıkıntılara sebep olmaktadır. Havaalanı ihtiyaca cevap verecek duruma getirilse bile Askeri eğitim ve diğer uçuşlar nedeniyle zaman zaman sekteye uğramaktadır. Ayrıca güvenlik mahsurları taşıyan Askeri üs, askeri uçuşlar ile sivil uçuşlar çakışabilmekte ve bu nedenle uçuş iptallerine sebep olmaktadır.

Konya'nın sivil havaalanı olmaması turizm sektöründe faaliyet gösteren firmalara büyük kayıplar yaşatmaktadır. Modern çağda ulaşımın daha çok hava yoluyla sağlandığı göz önünde bulundurulduğunda Mevlana Müzesi, İnce Minare ve Çatalhöyük gibi önemli değerlere sahip Konya'ya gelen turist sayısının az olmasında da sivil hava alanı bulunmayışının etkisi bulunmaktadır. Kente sivil hava alanı kurulması durumunda Konya'ya gelen turist sayısı da 2-3 katına çıkacaktır.

Bu çerçevede bizim önerimiz mevcut askeri havaalanının Karapınar çevresine nakledilerek, merkezdeki havaalanını sivil havaalanına dönüştürmektir.

Diğer bir alternatif de Konya ile bir bütünlük arz eden Aksaray ve Karaman illerine de hitap edecek bir sivil havaalanı yapılmasıdır. Aynı zamanda bu sivil havaalanı uluslararası uçuşların yanında her türlü tarım, kargo taşımacılığı, dolmuş uçak uçuşlarına açık sivil havaalanı olmalıdır.

2.3.2. Mevcut Havaalanının 24 Saat Hizmet Vermesi

Mevcut havaalanının 24 saat hizmet verir hale gelmesi iş adamlarımızın ticari ziyaretlerini gerçekleştirmelerini kolaylaştıracaktır.

2.3.3. Ek Seferlerin Konulması

Bugün Konya'dan sadece İstanbul'a seferleri bulunmaktadır. Konyalı işadamları bazı Büyükşehirlere de iç hat seferleri düzenlenmesini istemektedir. Bu çerçevede İzmir ve Gaziantep'e de seferler konulmalıdır.

Ayrıca Konya'nın ihracat potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, Konya'dan yurtdışına uçak seferlerinin başlatılması büyük önem taşımaktadır.

2.4. Şehir İçi Raylı Sistem

2.4.1. Yeni Güzergâh

Şehir içi ulaşımda önemli bir rol üstlenen mevcut tramvay hattı, Alâeddin-Üniversite Kampusu arasında faaliyet göstermektedir. Mevcut hat, güzergâh üzerindeki birçok ulaşım rotalarını değiştirmiş ve şehir ulaşımını önemli ölçüde rahatlatmıştır.

Ancak Konya'nın genişlemesi ve nüfusunun artması yeni tramvay güzergâhlarını da zorunlu hale getirmektedir. Bu kapsamda, Alâeddin'de son bulan şehir içi tramvay hattı, Mevlana üzerinden Adalet Sarayına, Adalet Sarayından Küçük sanayi sitelerine ve nihayetinde Organize Sanayi Bölgesi üzerinden Selçuk Üniversitesi kampüsüne bağlayacak yeni bir hattın açılması, bu duraklar arasında mevcut olan trafiği rahatlatacaktır.

2.4.2. Mevcut Hattın ve Tramvayların Yenilenmesi

Konya ulaşımında önemli bir yere sahip olan şehir içi tramvay hattının gelişen Konya ekonomisine yakışır bir hal alması gerekmektedir. Bu amaçla, eski tramvay hattının yenilenerek mevcut tramvayların daha modern tramvaylarla değiştirilmesi zorunlu hale gelmektedir.

3. EĞİTİM ALANINDAKİ PROJELER

Selçuklu ve Osmanlı döneminde Konya, tam bir eğitim merkezi konumundaydı. Osmanlının son döneminde 630 Medrese eğitim veriyordu. Bugün ise Konya'da 2'si devlet 2'si de vakıf üniversitesi olmak üzere 4 üniversite bulunmaktadır. Osmanlının son dönemi ile karşılaştırıldığında kurulacak yeni üniversitelerle Konya'nın bir eğitim başkenti haline getirilmesi sağlanmalıdır.

Konya'ya yeni üniversiteler açılması, Konya'nın bir eğitim başkenti haline getirilmesi için şarttır. Bu nedenle Konya'ya yeni üniversitelerin kurulması için tüm istekli kuruluşların önü açılmalıdır. Özellikle Vakıf üniversitesi kurulması aşamasında istenen bazı bürokratik işlemler, birçok büyük firmanın üniversite kurmasını engel olmaktadır. Yapılacak yasal düzenlemelerle vakıf üniversitesi kurmanın teşvik edilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, sanayicinin ihtiyaç duyduğu kalifiye eleman sıkıntısı, yeni kurulacak vakıf üniversiteleri ile birlikte artan sanayi-üniversite işbirliğini getireceği gibi sanayicinin ihtiyaç duyduğu kalifiye elemanı kendisi yetiştirmesi sağlanacaktır.

3.1. Tarım Üniversitesi Kurulması

Tarım sektörü ilimizin önemli sektörleri arasındadır. Şehrimizin tarım alanında bir ihtisas şehri haline getirilmesi amacıyla ilimize bir tarım üniversitesinin kurulması gerekmektedir. Bu üniversitede tarım ekonomisi, tohumculuk, genetik bilimler, tarım işletmesi gibi tüm tarım açılımlı alanlarda derslerin verilmesiyle bu alanda uzmanlaşma sağlanmalıdır.

Türkiye'deki tarımsal üretimin %10'unu kendi başına karşılayan Konya'nın tarımsal alanda ihtiyaç duyduğu ar-ge ve inovasyon çalışmalarını yapmak üzere tarım alanında daha çok araştırma üzerine odaklanmış bir tarım üniversitesi kurulması gerekmektedir.

Araştırma-geliştirmeye odaklanacak bu üniversite ile birlikte hem tarımsal üretimde yenilikçi uygulamalar çiftçiler tarafından hayata geçirilecek hem de tarımsal anlamda verimlilik artışı sağlanarak daha verimli bir tarımsal üretim gerçekleştirilecektir.

3.2. Mesleki Eğitim Merkezinin Kurulması

Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu kalifiye eleman eksikliğini gidermek için eğitim sistemi yeniden gözden geçirilmeli ve mesleki eğitim yeniden yapılandırılmalıdır. Bu amaçla ilimizde bir **Mesleki Eğitim Merkezi** kurulması amacıyla Konya Ticaret Odası, Konya Sanayi Odası ve Konya İl Özel İdaresi işbirliği ile önümüzdeki yıl içerisinde çalışmalara başlanacaktır. Üniversiteye gidemeyen lise mezunları bu mesleki eğitim merkezi vasıtasıyla sanayiye kazandırılacaktır.

MEVKA GÜdümlü Projeler kapsamında 2012 yılı içinde bir Mesleki Eğitim Merkezi kurma çalışmaları başlamıştır. Projenin ana yürütücüsü Konya Ticaret Odasıdır. Kurumlar arası imzalanacak protokolün ardından 2012 yılında MEVKA tarafından desteklenerek Merkezin kurulma çalışmaları başlayacaktır.

4. KÜLTÜR, TURİZM VE SAĞLIK ALANINDAKİ PROJELER

4.1. Fuar ve Kongre Merkezi

Konya, Kongre Turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Nitekim Konya “**Türkiye Turizm Stratejisi-2023**”belgesinde ülkemizde Kongre turizmine altyapısı uygun iller arasında sayılmıştır. Ancak Konya’nın kongre turizmi açısından sahip olduğu potansiyeli yeterince değerlendiremediği görülmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri uluslararası ölçekte bir kongre merkezinin bulunmayışıdır. Üstelik mevcut konaklama tesislerinin de kongre olanakları sayı ve kapasite itibarıyla yetersizdir.

Konya’da Kongre Merkezi kurmak finansman, işletme ve geliştirme maliyetleri açısından çok yüksek bir maliyete sahip olsa da Konya, fiyat açısından gelişmiş ülkelere göre oldukça caziptir. Geniş bir alanda kurulacak olan Kongre merkezi sayesinde Konya’da ilkbahar, yaz ve sonbahar aylarında birçok etkinlik yapılabilecektir.

4.2. Konya’ya Dünya Ticaret Merkezi Şubesinin Açılması

Dünya Ticaret Merkezleri Uluslararası ticaret ile ilgili olan özel işletmeleri ve kamu kurumlarını bir araya getirmekte ve temel ticari hizmetler sunarak içinde bulunduğu coğrafyanın ticaretini canlandırmaktadır. Bu nedenle ticareti canlandırmak amacıyla Konya’da Dünya Ticaret Merkezi’nin bir şubesi açılmalıdır. Konya’ya açılacak olan Dünya Ticaret Merkezi ile birlikte ticari potansiyel de artacaktır.

4.3. Sağlık Turizmine İlişkin Yatırımlar

Kaplıca ve hamamlarıyla dikkat çeken Konya'nın Ilgın İlçesi birçok yerli turistin ilgisini çekmektedir. Ilgın'ın doğusunda ve belediye sınırları içinde yer alan Ilgın kaplıcaları, bünyesinde barındırdığı zengin mineral ve vitaminlerle bir çok hastalığı geçirmektedir.

Potasyum, Sodyum, Amonyum, Kalsiyum, Magnezyum, Demir, Alüminyum, Klorür, Nitrat, Sülfat ve Hidrokarbonat gibi kimyasal özellikleri için de taşıyan şifa kaynağı kaplıca suları berrak, renksiz ve kokusuzdur. Ayrıca su az miktar da tuz ihtiva etmesi ile dünyanın tanınmış sularına benzediği bilinmektedir.

Ilgın'daki termal turizmin tanıtımının daha iyi yapılarak bu potansiyelin iyi bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca termal turizme önümüzdeki yıllarda yeni yatırımlar yapılarak bu alana daha fazla turist çekilmelidir.

5. KAMU YATIRIMLARINDAN ALINAN PAYIN ARTIRILMASI

Konya ürettiği katma değer ve ödediği vergilere oranla kamu yatırımlarından çok az pay almaktadır. Özellikle son 15-20 yıldır kamu yatırımlarından hak ettiği payı alamayarak sıralamada yıllar itibariyle sürekli gerilemiştir.

TABLO 5. Konya'nın Yıllar İtibariyle Kamu Yatırımları ve Sıralamadaki Yeri

YILLAR	YATIRIM TUTARI (Bin TL)	YATIRIMDA SIRA	KİŞİ BAŞI TUTAR (TL)	KİŞİ BAŞI TUTAR SIRALAMA
2006	265.240	9.	134,6	38.
2007	240.895	11.	109,9	57.
2008	235.335	13.	107,3	61.
2009	227.484	14.	115,5	67.
2010	343.518	11.	174,3	57.
2011	426.031	12.	211,6	54.

Kaynak: DPT, Kamu Yatırımları Ana Sayfası
(Konya Nüfusu: 2.013.845 olarak baz alınmıştır.)

2010 yılında kamu yatırımlarında 343 milyon 518 bin TL kaynak alarak 11.sırada yer alan Konya, 2011 yılında %24 oranında artış göstererek kamu yatırımlarından 426 milyon 31 bin TL alarak 12. sıraya düşmüştür.

Türkiye geneli yıllara göre sıralamaya baktığımızda **Konya'nın kamu yatırımları konusunda istenilen yerde olmadığı görülmektedir.**

Kişi başına düşen kamu yatırım tutarlarını incelediğimizde; 2005 yılından bu yana sürekli bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Ancak bu yıldan sonra sürekli olarak kişi başı kamu harcamalarında artış yaşandığı görülmektedir. 2010 yılında kişi başına düşen yatırım miktarı 174 TL'dir. **2011 yılında kişi başına düşen yatırım tutarı 211 TL'dir.**

Neler Yapılmalı?

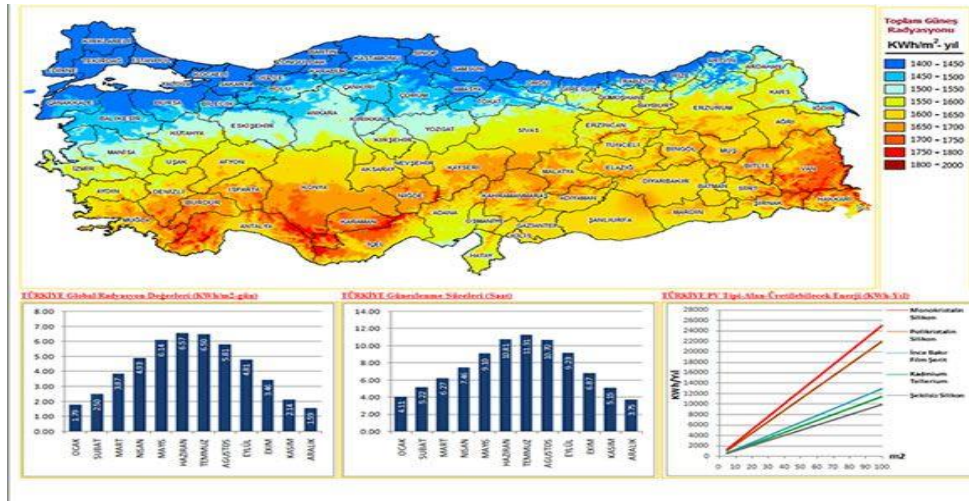
- Konya'nın kamu yatırımlarından 2012 yılında alacağı paya yönelik olarak başta icracı daireler olmak üzere çalışmalar projeler bazında yapılmalı ve istenen paylar üzerinde siyasilerimiz ağırlığını koymalıdır.
- Konya'nın hangi yatırımlarının öne çıkarılacağı ve istenecek miktarlar üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.
- Kamu yatırımlarında kurumlar arası işbirliği sağlanarak kamu yatırımlarının uygulanmasında birlikte hareket edilmesi gerekmektedir.

6. ENERJİ PROJELERİ

Konya'nın mevcut elektrik ihtiyacı tamamen dışarıdan sağlanmaktadır. Bu durum enerji arz güvenliğini sıkıntıya sokmaktadır. Bu nedenle bu konuda çeşitli önlemler alınması gerekmektedir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) güneş enerjisinden elektrik üretilebilecek enerji bölgelerini belirlemiştir. Konya 92 MW ile ülkemizde en fazla kapasiteye sahip olan ildir. İldaki bu potansiyelin değerlendirilmesine yönelik projeler geliştirilmelidir.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanunu'na göre, güneşten üretilen elektriğin kilovatına 13,3 cent teşvik verilecektir.

Konuya ilişkin önerilerimiz şu şekildedir:

- **Doğal Kaynaklarımız daha fazla kullanılmalıdır.** Güneş, rüzgar, akarsular, sıcak su kaynakları gibi enerji kaynaklarımızdan bugün aldığımız verim çok düşüktür. Yine mesela demir cevheri gibi madenler hala dışarıdan ithal yolu ile gelmektedir. Ülkemizin kaynaklarının kullanımı artırılmalı, bu çerçevede oluşturulacak çalışmalara teknik ve ekonomik destekler verilmelidir. Cevher temini yerli imkanlarla yapılmalı bunun için yeni ocaklar açılmalıdır.

- **Konya'ya ve çevresine hizmet verebilecek ölçekte müstakil bir elektrik santrali yapılmalıdır.** Konya bölgesinde Konya'yı besleyebilecek büyük bir enerji santralinin olmaması enerji sıkıntısına yol açmaktadır. Bu olay üretim üssü olan Konya'nın sanayisine zarar vermektedir. Doğalgaz ya da su ile yapılacak olan santralin maliyet ve verimliliği göz önüne alındığında Konya için en uygun santral kömürle çalışacak Ilgın termik santrali olacaktır. Ilgın ilçesinde elektrik üretmeye imkan sağlayacak geniş kömür maden alanları vardır. Geçmiş dönemlerde yapımı düşünülen fakat kamunun alım garantisi olmadığı için özel sektörün üstlenemediği termik santralin yapılması için kanun çıkarılmalıdır. Afşin B ve C santrallerine uygulanan yasal prosedür Konya Ilgın termik santraline de uygulanmalıdır. Bu çerçevede elektrik üretim ihalelerinin yapılarak bir an önce bu sorunun çözülmesi gerekmektedir.

Diğer yandan Karapınar'da Konya'nın en büyük linyit rezervlerinin bulunması, bölgeye termik santrali kurma yönünde önemli bir gelişme olmuştur. Karapınar'da bulunan linyit yataklarına hali hazırda dört firma başvurmuş ve bazı firmalar üretim lisansı almıştır. Bununla birlikte, Konya'nın enerjide dışa bağımlılığı asgari düzeye düşecek ve Konya yeni elektrik santrallerine kavuşacaktır.

7. İSTİHDAMIN ARTILMASI

Konya ekonomisi için önemli göstergelerden biri de istihdamdır. 2010 yılı TÜİK verilerine göre Konya'da işgücüne katılma oranı %51,5, işsizlik oranı %8,4 ve istihdam oranı %47,2'dir.

Konya İŞKUR kayıtlarına göre 2011 yılı Eylül ayı itibariyle kuruma başvuru yapan 68 bin 864 kişiden 8 bin 790'ı işe yerleştirilmiştir.

İşsizliğin azaltılması için devletin istihdam üzerindeki vergi yükünü ve maliyetleri düşürecek özel destekler sağlaması gerekmektedir. Ayrıca **Konya ve çevresinden ilimize göç eden tarımsal nüfusun daha nitelikli hale getirilmesi amacıyla çeşitli kurumlarca verilen eğitim çalışmalarının devlet tarafından desteklenmesi gerekmektedir.**

İstihdam hizmeti veren İŞKUR gibi kamu kuruluşlarının sanayi ile daha yakın işbirliğine giderek mesleki eğitim ve kalifiye işgücü yetiştirmede altyapısının iyileştirilerek sanayiye yönelik olarak daha iyi hizmet vermesi sağlanmalıdır. İşsizlere yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi ve bu tür hizmetlerle işverenler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz çalışma hayatı ve endüstri ilişkileri sisteminin de yeni bir yapılanma içine girmesi ve gelişmiş ülkelerde bu alanda geliştirilen politikaların hükümet, işçi, işveren ve ilgili tüm kesimlerce yakından izlenip değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Yerel yönetimler ise özel sektör yatırımlarını ve istihdam sağlayıcı çalışmalarını kolaylaştırmalı ve alt yapısını oluşturmalarıdır.

Özel sektör ayağında ise işletmelerde en fazla hangi nitelikte elemana ihtiyaç duyulduğunun tespit edilerek bu niteliklerdeki elemanların temin edilmesi noktasında ilgili kamu kurumları ile sıkı bir işbirliği yapılmalıdır.

Yine işletmelerin kayıt dışı istihdama gitmemesi orta vadede ilimizin istihdamını artırıcı bir etki yapacaktır.